

קדושת ציון

התאחדות החרדים
לירושלם ציון
על טהרת הקודש

גליזון ה - צ'
אייר-סיון ה'תשפ"ו

וכרות עמנו הכרית
לתת את ארץ הכנעני... לתת לזרענו

ותקם את דבריך
כי צדיק אתה

תש"ח

תשכ"ז

חלקי ארץ ישראל
שה' הנחילנו בתש"ח

חלקי ארץ ישראל
שה' הנחילנו בתשכ"ז

חלקי ארץ ישראל שנכבשים
לפני ה' ועמו בתשפ"ה - ו

חלקים שה' ינחילנו
בקרוב בתש??

בשל אי הבהירות
במצב הבטחוני,
האירוע השנתי
להודות לה'
ברוב עם הדרת מלך
נדחה לאחר סיום
המלחמה

ועידת קדושת ציון - פרטים בפרסום בעמוד הגב

'בימים ההם בזמן הזה' שידור מיוחד ומרתק להודות ולהלל לה' לכבודה של ירושלים
יתקיים בליל שישי אור לכ"ה אייר החל מהשעה 20:30.

מעמדי הודאה מקומיים לשמוח ולהאזין בצוותא למעמד - יערכו אי"ה בערים השונות

תוכן הגליון

גליון 90
אייר-סיון תשפ"ו

מו"ל: עמותת 'קדושת ציון'

עורך ראשי: הרב יהודה אפשטיין

עורך משנה: הרב פסח הלפרין

צילומים: ויקיפדיה, ארכיון האגודה, אוספים פרטיים.

עיצוב ועימוד: 'צמח'

ועדת ביקורת

דוא"ל: ph@kedushastzion.org

מחלקת הפצה

דוא"ל: hafatza@kedushastzion.org

להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל,
ולשאלות בכל ענין:

office@kedushastzion.org

9 079-6073701 שלוחה

077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים
החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובחו"ל.
אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות.

אפשר לקבל את מכתב תמיכת הרבנים
באגודת 'קדושת ציון'
שהתפרסם בגליונות קודמים
בשליחת בקשה לדוא"ל האגודה

לע"נ
שמואל שמשון בן ישראל
לאה מרים בת ישראל
רב בער בן משה
יהודית חביבה בת ר' שלום יוסף
משפחת רבין

הערת המערכת: גליון זה משמש במה
לנושאים שונים הנוגעים לדרישת ציון.
המאמרים והכתבות נמצאו ראויים להופיע
בבמה זו, אבל תוכן הדברים הם על אחריות
הכותבים בלבד. הארות והערות תתקבלנה
בשמחה ובברכה, לדון כדרכה של תורה, ובפרט
כדרכם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל,
הנוחים זה לזה בהלכה. והאמת והשלום אהבו.

דוא"ל לענייני הגליון ולתגובות:
DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

אגודת קדושת ציון פועלת
להעמיק את תודעת המרכזיות
של ארץ ישראל ביהדות,
כמקום שנתנהל בו כאומה
שלמה הפועלת על פי תורת ה'.

חלק א' - מאמרים:

3 דעת תורה

הרב דוד מלינובסקי
מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן הרב מפוניבז'
הגאון רבי אליהו כי-טוב בעל ספר התודעה

6 יסודות 'קדושת ציון' -

יוס נקם בלבי ושנת גאולי באה (א)
הרב חיים פרידמן

10 להחליף תפקידים

הרב יהודה אפשטיין

11 מזמור למנצח

הרב משה מלוביצקי

12 תגרש גויים ותטעה

הרב חיים איינהורן

14 לאומיות יהודית - זמורת זר או

הבסיס להתגלות ה'

הרב בצלאל גנז

16 גאולתה של תורה

הרב מנשה בן יוסף

18 המסר מהנסים

הרב חיים לנדו

22 ליקוטי אס הבנים שמחה -

פרק כה ליקט: הרב בצלאל גנז

חלק ב' - המגזין:

19 מקומות בארץ - שא נור

הרב מאיר גולדמיץ

29 נחלת יעקב -

גדולי ישראל בונים את ארץ ישראל -
מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל

30 סקירת ספרים - מתנת ארץ

ישראל - לעורך האהבה הישנה -
ספרו של הרב ישי כלפה

31 לוח המודעות

בית המדרש

קוראים כותבים ותגובות המערכת

24 נגילה ונשמחה בישועתך

- זהירות, כפייה! • מטרת הנסים שאנו
חווים בזמננו • דעת הגרש"ז איערבך
זצ"ל - פורים והלל • הלל והודיה.

25 ובנו בחרת מכל עם

ולשון - נסים מצד הס"א, האמנם?
• נכרים בהר הבית • תכנית המגירה
של הצוררים.

27 ותן בלבנו.. לשמור

ולעשות ולקיים - מצוות צריך
לקיים גם לפני המשיח... • יש אשר שם
לבו • מוסד ה"הכשר" - שלטון התורה
כאן ועכשיו.

התאחדות החרדים לרדישת ציון
על טהרת הקודש

דבר המערכת

ככל שחולפים הימים, השבועות והחודשים, קשה יותר ויותר לצפות מה ילד יום, והאם הדברים שנתכבים
בשעה זו יהיו רלוונטיים עדיין כשיצאו ממכש הדפוס ויגיעו לידיכם, הקוראים. אך דווקא בעת כזאת, מתגלה
ההבדל התהומי בין מי שסבור, כי האירועים המתרחשים בעולם הם רק תוצאה של צרופי מקרים, נחמות של
מנהיגים, אינטרסים ותככים וכיוצא בהן, לבין מי שיודע, כי יש מנהל לעולם, יש מי שמונע את ההיסטוריה, יש
מי שבחר בעמו ישראל ופועל להגשמת חזון נביאי, והדברים נוגעים לנו בחיי המעשה.

נוגעים, אמרנו? הם לא רק נוגעים, הם ממלאים את כל ישותנו ומעניקים טעם אחר לכל צורת חיינו, לכל
ההתנהלות שלנו כעם ה' וכבניו בחייו של מקום, לכל המציאות שלנו על כל מרכיביה השונים. זהו ההבדל בין
מי שהולך כסומא בארובה לבין מי שמסמך ובטוח, כי דרכו סלולה לעבר הטוב הנצחי. אך בעוד שביחס לחיי
היחיד קיים קו ברור המבדיל בין חיי היהודי המאמין לזה שאינו, הרי שביחס למציאותנו כאומה - הקו עדיין
עובר, לצערנו, בתוך קהל המאמינים.

יכול יהודי להתפלל ברגש ובהתלהבות, לומר ש'אלו ברכב ואלו בסוסים, ואנחנו בשם ה' א-להינו נזכיר', ואחר
שיקפל את האחרים באותה תחושה. ואם מישוה שואל כיצד ארגון עם תקציב מנוחך ואשר מתנגדו הם אמנם
טראמפ, ושזה לא ריאלי להתישב בעזה ובלבנון. הוא יאמר את שירת הים בדבקות עילאית, אך את המערכת
המדינית יראה דרך המשקפיים של הפרשנים גלוי הראש. הוא יזכיר אינספור פעמים את הברית שכתרנו
עם בורא עולם על נתינת הארץ לזרוע של אברהם, ולא יעלה על בדל דעתו, כי הברית הזאת עומדת במוקד
המאבק שלנו כיום מול האויב הערבי הצמא לדמנו ושואף לבטל את אותה ברית.

וכששואלים מה 'קדושת ציון' באה לחדש - זו בדיוק הנקודה! לקחת את אותה אמונה להטות, את אותו דקדוק
הלכה, את אותה התלהבות של קרבת ה' המורגשת בתפילה ובקיום המצוות של כל אחד ואחד מאתנו - ולהעתיק
אותה למישור הציבורי, למצבנו כאומה.

יש לנו בעיה, לאנשי 'קדושת ציון'. אנחנו קוראים את התורה הנביאים והכתובים. אנחנו לומדים אותם. אנחנו
חיים אותם. וכשלומדמים את דבר ה' כיסוד ההשקפה היהודית ומבכרים אותו על-פני אי אלו הגיגים של בלורים
כאלו ואחרים, זה עלול ליצור אי נעימות ביחס לכל מיני מוסכמות. ומעל הכל - זה מעניק לקורא תחושה
ברורה, ולפיה אין חפץ שלם לה' ביחידים העובדים אותו, כי אם באומה העומדת לפניו, בה הוא משרה את
שכינתו על אדמתה, וביתו - בבית מקדשו.

זו תחושה כה חזקה, שלא ניתן להתנתק ממנה. היא ממלאת את כל ישותו של האדם, והוא מרגיש חובה
להדביק אחרים באותה תחושה. ואם מישוה שואל כיצד ארגון עם תקציב מנוחך ואשר מתנגדו הם אמנם
שוליים, אך שוליים חזקים, אלימים, רועשים, אשר עושים הכל כדי להצר את צעדינו - כיצד ארגון כזה בכל
זאת מצליח להביא אלפים לכנסים ורבות להפנות המסרים וההודעות הלא - זו התשובה! "והיה בלבי כאש
בוערת עצור בעצמותי ונלאיתי לכלל ולא אוכל" (ירמיה כ טו).

האש הזאת הולכת ומתפשטת ומבעירה את הלבבות, ויותר מכל - היא מתכתבת עם המציאות ההולכת
ומתקרמת לנגד עינינו. תקוותנו, שאחר כל התפוכות, העיקולים והפיתולים, נגלה ששוב התקדמנו בצעדי ענק
לעבר היעד הנכסף - ממלכת ישראל מהנילוס עד הפרת המתנהלת לאור התורה הקדושה.

רצינו להגות בששת ימי הפלאות כבכל שנה את הנחצונות האדירים של תשכ"ו. המציאות הבטחונית אינה
מאפשרת לנו להיערך לכך ברמה הלבבית, ולכן הוחלט אחר לבטים רבים לדחות את העיירה הגדולה לאחר
המלחמה. אולם על השמחה וההודאה לה' על גאולתה של ירושלים, ביום בו שבנו לתוכה, לא ניתן לוותר!
לכן הוחלט לעת עתה לערוך אירוע מושדר איכות, והתכנסויות מקומיות במקומים הפרוסים במספר מקומות
מתוך הודיה על העבר, תפילה לעתיד ותכנון מעשי של הצעדים המוטלים עלינו בתקופה זו. מומלץ לכולם
לצפות, ולעקוב אחר ההודעות אודות העיירה הגדולה, אז בעזר ה' נודה לה' על כל הטוב ונתחזק יחדיו לקראת
המשימות האדירות העומדות בפנינו.

שלכם, העורך.

מתחברים למשמעות התורנית המעשית של ארץ ישראל

kdust.office@gmail.com | טל: 079-538-3396 | qdushat-zion.022.co.il

לתרומה: נדרים פלוס: 'אגודת קדושת ציון' | בנק מזרחי (20) סניף 459 מספר חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

הוצאה לאור

גליון חודשי

כנסים

ימי עיון

שיעורים והרצאות

טיולים וספורים חינוכיים

דעת תורה

עורך המדור - הרב דוד מלינובסקי

במדור זה נביא בעזר ה' עניני דרישת ציון והמסתעף מדברי גדולי ישראל, שיום פטירתם חל בחודשי הגליון. הקוראים החשובים מוזמנים לשלוח חומרים מתאימים (נא להקפיד לציין מקור) לעורך מדור זה בדוא"ל MD@KEDUSHASTZION.ORG

גליון קדושת ציון 78 [אייר-סיון התשפ"ד], הבאנו התייחסויות של רבים מגדולי ישראל לנסי מלחמת ששת הימים, על הנהגת ה' המיוחדת שהתגלתה באותם ימים, ועל מה שעלינו ללמוד ממנה. בגליון זה נביא שני מאמרים מורחבים בענין זה. הראשון הוא מאמרו של מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל, הרב מפוניבז', בו מובא מבטו המיוחד על אהבת ה' שהתגלתה אלינו, על מהותם של הנסים ועל מהותם הפנימית והאמיתית של עם ישראל. השני הוא מאמרו של הרב אליהו כי טוב בעל ספר התודעה [שהיה לעיניו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, אשר הביע את תמיכתו המלאה], בו הוא מתאר את הנסים בלשונו היחודית והציורית, ובפרט את הנס של שחרור ירושלים מיד ערל וטמא, ובו הוא עומד על ההתייחסות הנכונה לאותם אירועים.

פירש רש"י: "להקדוש ברוך הוא"; "על בנים" - מוסיף רש"י ומסביר: "על-די בנים, דרך אהבה ורצון, לכו ודברו אל אבותיכם, לאחוז בדרכי המקום".

הבה אחים, ונתכונן לקראת הגאולה! כולנו נתכונן יחד, בצוותא חדא, כולנו נפתח את הלבבות זה לזה. על הבנים להיות הראשונים. לבם של הצעירים טרם נתאמן ונתאטם, הבנים רגישים יותר לקריאת ההתעוררות. והבנים הם הפונים אל האבות. ובאיזה אופן הם פונים? דרך אהבה ורצון, באחוזה וחביבה, בלב נרגש ונפעם. והתוצאה הטובה והמוצלחת מובטחת מראש: "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", זה גל חוזר, ההתעוררות גוברת ומתגברת. כי המטרה הנעלה היא: כאיש אחד בלב אחד.

את אחי אני מבקש - גילוי הפנימיות מבעד למסווה הזרות

הבה אחים, נכיר זה את זה, ונקשיב זה לזה. באותם ששת הימים הגדולים והנוראים לעת התרחשות הנסים לעיני עם ועולם, ובימים שלאחר מכן, נפגשנו ושוחחנו עם רבים מאחינו בני ישראל. כל אחד ואחד מאתנו, לבו היה ער ונסער לאחוזה יהודית, וכל אחד ואחד לבו היה מלא ונכסף לשפוך יחד וכאחד תפילת שבח והודיה על הנסים ועל התשועות

וזה הדבר האחד שנדרש מאתנו - שנתקרב זה לזה, שנתוודע זה עם זה, שנדע להציץ לתוך פנימיות לבו של כל יהודי ויהודי. וכאשר ננסה להבין זה את זה, כי אז נראה וניווכח שאין בלבותינו, בלבבות כולנו, אלא אהבה ורצון לשוב באמת ובלב תמים אל הקדוש ברוך הוא!

זכורני, עוד לפני שנים מרובות, שעה שערכתי את נסיעתי הראשונה מפוניבז' עירי וקהילתי, אל העולם הגדול והמרוחק, במטרה לקיים ולהציל את הישיבה הקדושה, נזדמנה לי חוויה מסעירה וכובשת כגון זו:

נקלעתי למקום נידח. בודד וגלמוד הייתי, ואין עוזר. והנה נתקלתי באיש עובר אורח, והספק קינן בלבי, האם מאחינו בני ישראל הוא?

ושיגרתי מדי לתפוס ולהקיף את משמעות הדברים.

יהודים חביבים ויקרים! מה פשר הנסים הנוראים והנפלאים? מה מראים לנו ומה מרמזים אלינו מן השמים?

דורנו המוכה והמושפל, דור הנסיונות והיסורים, ראה עד כה הכל בחינת הסתר פנים. "ואנכי הסתר אסתיר את פני ביום ההוא". משמע, הסתר שבהסתר, שהרי גם הציין 'ההוא', פרושו נסתר. וכעת זכה דורנו זה לשפע כביר ונורא של נסים גלויים ומופלאים כל-כך. מה זה אומר לנו? מאי קא משמע לן? הבה ונתבונן, אחים רחימאים! הרי לא ייתכן הסבר אחר, אלא שזוהי הכנה גדולה, מעין 'חזרה כללית' לקראת הגאולה השלימה!

זה מחסדי ה' יתברך, שנותנים לנו להרגיש ולטעום מטעמן של התשועות הגדולות, הצפויות והמזומנות לנו, מפני שאנו בני דור מסכן ואומלל, שבור ורצוף, מעודדים אותנו לקראת שעת הגאולה. ואם כן, אחים יקרים - הבה ונתכונן לקראת הגאולה השלימה!

כאיש אחד בלב אחד

ובמה נוכל להתכונן? במה נתחיל להתכונן? הנביא מלאכי, מנביאי הנחמה והפדות וממבשרי 'יום ה' הגדול והנורא', הראה לנו את נתיב הכוננות לקראת הגאולה.

הנביא שהתנבא על נצחיות עם ישראל: "כי אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם"; הנביא שבישר את בואו של אליהו הנביא: "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא"; והתנבא על אליהו המבשר: "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".

זה הדבר, אחים יהודים! זוהי ההכנה האמיתית, ההולמת את שעת ההתבוננות והכוננות שלפני בוא הגאולה השלימה, אחוות הלבבות של עם ישראל כולו, של צעיר וזקן, של אבות ובנים. ועל מי מוטלת החובה להכשיר את קירוב הלבבות? מי נחשב כמסוגל יותר לחוש ולהרגיש את צעדי השעה הגדולה, המתקרבת ובאה? רש"י אומר זאת במפורש. את הפסוק "והשיב לב אבות"

שיחתו של מרן הגרי"ש כתמן זצוק"ל - הרב מנשיבז' - לאחר מלחמת ששת הימים

הבה ונתכונן לקראת הגאולה השלימה

התפרסם בירחון בית יעקב גליון 100. כותרות המשנה מאת העורך

"בראשונה היו משיאין משואות... כיצד היו משיאין משואות? מביא כלונסאות של ארז ארוכים... ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור, ומוליך ומביא, ומעלה ומוריד... עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת אש" (מסכת ראש השנה).

-אחים יקרים ורחימאים!

המותר לנו להיות קטנוניים בשעה גדולה ונשגבה זאת? הלא נבוש ונכלם להישאר בדלות ההשגות וקטנות המוחין בתקופה הרת פלאות, כשאנו מוקפים ממש בנסים, ואף עיוור יכול למשש את הנסים בידיים?

קיימא לן, כי אין בעל הנס מרגיש בנסו. שבמציאות הוא, שזוהר גדול ועצום מדי מסנוור את העיניים. מי ישיכל להרים את מבטו השמימה ולהציץ ישר בפני השמש בשעת גבורתה? הנסים והנפלאות, התשועות והנחמות והמלחמות, שנתרחשו בארץ הקודש ובעיר הקודש והמקדש - אף אלה שראו זאת בעיניהם, אף אלה שחזו זאת מבשרם ממש, אינם מצליחים להביע את מעמקי רגשותיהם. ואולי מי אשר כמוני נדד באותם הימים על פני קיבוצי היהודים בגלויות, מסוגל יותר לחוש את תעצומת הנסים ולחשוב יותר על פשר המאורעות המופלאים למאוד.

זו שעה גדולה ונדירה. הלשון שלנו דלה ומוגבלת לבטא זאת. ואף כוח הדמיון שלנו נראה מצומצם

להתקרב ולהתידד, משום ששניהם נושאים בעומק נפשם את הצימאון והכוסף לקראת הגאולה: דוד מלך ישראל חי וקיים!

הבה אחים ונתכונן לקראת ביאת המשיח; ואין תכונה יותר חשובה ונחוצה, מאשר ההתעמקות וההתקדשות בלימוד התורה. הנביא מלאכי, לפני שבא לבשר את 'בוא יום ה' הגדול והנורא', קורא הוא ומצווה עלינו, בשם ה' צב-אות: 'זכרו תורת משה עבדי, אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים'.

כי זאת עלינו לזכור ולדעת, כי אין דרך להתעלות ולגאולה אלא על ידי התורה. כי התורה היא תכלית הכל: "וכל בניך לימודי ה'".

הרב אליהו כי-טוב נעל ספר התודעה איש וביתו וספרים נוספים

ניסי מלחמת ששת הימים'

כ"ח באייר, יום בו הובסו כל צבאות ערב שבאו להשמיד להרוג ולאבד את כל זרע ישראל בארץ ישראל. הוסרו מצורי האויבים בגבולות הארץ מסביב, חזרה גזלה לבעליה - זו ירושלים עיר

עליכם שלום!

וכך הם נופלים זה בזרועותיו של זה והם פותחים שניהם כאחד בצהלה ושמחה של הבשורה הגדולה: 'סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל'.

לחשוף את האור הגנוז בתוך כל יהודי

אחים יקרים, אם תרצו אין זה אלא משל. ואם תרצו, זה סיפור מעשה שיש בו מוסר השכל עמוק. ואם תרצו, הרי זוהי דווקא אספקלריה נאמנה של המציאות המופלאה שבימינו אלה.

בדרכי נוד, במסעות ללא ערוך למען המטרה הנעלה של הרבצת התורה ובנין מוסדות התורה, לעתים קרובות ננטסתי גם אני בחוויות נרגשות מעין אלו. הניסיון של ימינו מלמד אותנו, כי יש הרבה יהודים 'צבועים', זאת אומרת, שהם בהרבה יותר טובים ונאמנים משהם נראים ומציגים את עצמם לפי חוץ. ובשעה נדירה ומכרעת כזו, הרי ראש תפקידנו הוא לחשוף את המהות היהודית, את הנקודה המוצנעת בנפש, את האור הגנוז בתוך כל יהודי באשר הוא יהודי.

אנא, אחים, נוקיר זה את זה ואל נתיאש זה מן זה. ואם אפילו בנמצא יהודים שהם עוטפים את עצמם במסווה של זרות, ואם בתוקף הנסיבות הם כאילו נבהלים ומתכחשים זה מול זה, אין להירתע כלל, משום שכל יהודי נחשב בעצם ישותו בתור 'שליח' וכולנו הופקדנו למלאת את השליחות הזאת.

יהודים יקרים, אחים אנחנו, כולנו אחים. בכלנו שתולים ומשורשים אותן ההרגשות. ולאמיתו של דבר, בשעה שנעלמת הקליפה הנוקשה החיצונית, מתבהרת המציאות היסודית והמכרעת, באוזני כולנו עולה אותה בשורה של אחדות האומה ואהבת ישראל:

שלום עליכם?

עליכם שלום!

ולכן אל תתמהו, אחים, כי לנוכח שפעת הנסים והפלאות, שאירעו לעיני כל ישראל, נפתחה בכל לב יהודי הכמיהה הגדולה לאמונה ונתחזקה ונתאדרה האמונה והביטחון בנצח ישראל. שני יהודים הנפגשים כעת בכל מקום שיהא, הם נוטים

ומשנסיתי בזהירות רבה ומחוסר מוצא לקשור שיחה כלשהי עמו, התאושש האיש חיש מהר, נתלהב כולו והציע את עצמו להיות לעזר לי, ולהפתעתי הגדולה מצאתי בו אחיעזר ואחיסמן.

הייתי כמוצא שלל רב ופתחתי לעיני היהודי הלבב את תפילת 'קידוש לבנה', והסברתי לו בהאי לישנא:

למי אנחנו שנינו דומים? לאותם השליחים שיצאו לבשר על קידוש החודש! במשנה זה מפורש, כי 'בראשונה היו משיאין משואות ומשקלקלו הכותים התקינו שיהו שליחים יוצאין'. והשליחין - בצנעא ובחשאי נשלחו, שלא יכירו בהם הכותים ולא ישבשו את שליחותם. ופעם אירע, כי שני שליחים תעו בדרך ונפגשו זה עם זה. והם שליחים מוסתרים היו, ולא הכירו זה את זה. והם נפגשו בלילה, כאשר האחד נעצר בדרך לאור הירח שנתחדש וכולו רעדה וחרדה להצלחת שליחותו.

נעצר האחד בדרך ומפיו מתפרץ שיר מזמור של שבח והודיה: 'הללו את ה' מן השמים, הללוהו במרומים... הללוהו שמש וירח, הללוהו כל כוכבי אור'...

והוא השליח, ממשיך ומתרוגן בנוסח של תפילת קידוש הלבנה: 'ברוך יוצרך, ברוך עושך, ברוך קונך, ברוך בוראך'... ומתוך התרוממות הנפש כל גופו מתרקד, כל עצמותיו תאמרנה, רגליו קופצות ועולות: 'כשם שאני רוקד כנגדך'...

ברגע נרגש זה מופיע לעיניו השליח המוסתר האחר, והוא, השליח הראשון, נבהל מאוד ובחרדתו כי רבה קורא הוא בקול את הפסוק: 'תפול עליהם אימתה ופחד, בגדול זרועך ידמו כאבן'. וזה השליח המוצנע שהגיע זה עתה למקום, אשר אזניו טרם קלטו את הפסוק אף הוא אינו נרתע, כי אם משיב מצדו במלוא העזה את הפסוק בהיפוכו: 'כאבן ידמו זרועך, בגדול ופחד אימתה עליהם תפול'. רוצה השליח הראשון להשקיט את פחדו וזועק בקול רם: "דוד מלך ישראל חי וקיים!" ואף הוא קורא לעומתו: "דוד מלך ישראל חי וקיים!"

ובינתיים מתקרבים זה לזה והם מתחילים להתבונן זה בזה, ומפיו של אחד יוצאת הקריאה הנלהבת: שלום עליכם!

זה השני מלהב עוד יותר ועונה בנישימה אחת:

1. מתוך מאמר "כְּכָשִׁי דַרְחַמָּא". בהקדמת המו"ל מובאים חלקים ממכתבו של המחבר ביחס למאמר וז"ל: "... אם התנגדתי לנגוע בענין של 'יום העצמאות' בתוך ספר 'איש וביתו', כבר לא יכלתי להתעלם מכל הענין הזה בספר התודעה שהוא מלוא את כל ימות השנה, ימי חג יומי אבל וכל יום מסוים של פגרא או להיפך, וכאן דוקא כל הבנים שואלים ואין משיב להם דבר ברור, ומטבע הדברים, תלמיד ששואל ואין משיבים לו, הוא משיב לעצמו, וזה מסוכן מאד.

כשנה לאחר קום המדינה, כשהיה קיים ה'זרם הרביעי' של אגודת ישראל עם הרב זלמן סורוצקין ז"ל בראש, פנו אלי בשמו שאכן אני חומר למורים מה יגידו לתלמידיהם באותו היום. הכינותי והבאתי למראה עיני - החומר נפסל. 'לא מפני שהוא לא נכון, אלא זו אמת שעשויה להרגיז גם את הימין וגם את השמאל' - כך נאמר לי אז. ואני איני מבין ולעולם איני מוכן להסכים עם גישה כזו! אם אמת הדברים - היכן ה'לא תגורו?' ובמיוחד בשטח חינוך הילדים הרכים שאסור לפטמם בדברי חממות או חצאי אמת שהמבוגרים כבר התרגלו בהם. ברם, מה יכולתי אני לעשות, נאלמתי דומיה. וכשהתחלתי בספר התודעה, הוצאתי מגוני אותו החומר ובאתי לשאלו אצל גדולי הוראה: האתן חומר זה בספר זה או אחד? כולם חוץ מאחד אמרו לי כדברי הרב סורוצקין ה"ל: חדל לך מלנגוע בדבר זה כי אתה מאבד עולמך גם בשמאל וגם בימין... אחד בלבד, הוא ר' ש"א שליט"א [מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל], הסכים אתי בכל. אף אני שמעתי לדעת רבים, שלא לשם שמים. לשם ביוזע בלבד...

וכיז נהגים בבתי הספר התיים בכל אותן השנים? להתעלם - אי אפשר אלא שהללו מן המורחי והקרויים להם אומרים הלכה פסוקה: גדול יום העצמאות כיום שיצאו בו ממצרים יותר, והללו שבקצה השני גם אומרים הלכה פסוקה: קשה יום העצמאות מן היום שנחבר בית המקדש, ואילו הללו שבחינוך העצמאי - כל מורה מדבר ככל העולה על רוחו... מי יודע אם אחד יש בין כולם שמתוך שאינו יודע מה לומר-יאמר פשוט: איני יודע! וינמק זאת היטב מדוע אינו יודע.

כשבאתי לתרגם ספר התודעה לאנגלית, ואני זה שנים רבות מקושר הרבה עם ארגון החינוך החרדי שבארה"ב 'תורה ומסורה' - הכל דרשו שיוגשו להם דברים שראויים לאמרם בענין זה כי המבקר גדול מאד ומתוך המבוכה רבים נכשלים בכל מיני דברים, טועים ומטעים. אז עשיתי מעשה, ואותו החומר שהוכשר להלכה ע"י רבי זלמן סורוצקין וע"י אחרים ג"כ, וגם הוכשר למעשה ע"י הרב א'ויירבאך', ועבר אחרי כן בקורת של ששורת אנשים בעלי דעה והשקפה, בארץ וביתר בארה"ב - אותו החומר הבאתי לבית הדפוס וכך הוא נכנס ל'תודעה' באנגלית.

ומה אני אומר שם? אני אומר: אין הלכה פסוקה, ואי אפשר שתהא הלכה פסוקה בענין ואין אנו יודעים למה שהענינים רואות, אבל העינים אמנם רואות, הרבה חיוב, וגם הרבה שלילה. ואיני חוזר בי מן הנחה הזו, אבל חוזר ואומר בפה מלא: אין הלכה פסוקה! ולכן אין לנו כאן לא הלל ולא קינה כבימים הכתובים בשלחן-ערוך שכל דבריו פסוקים לכאן או לכאן.

אפילו יח שבעים ואחד זקני סנהדרין כולם אומרים דבר אחד, אבל אינם יושבים צוותא לדון ולפסוק - אין הלכה פסוקה.

כל שכן כשהדעות של היחידים אמנם חלוקות ואינם דנים בצוותא. ויש מן הדעות של גדולי היראה וההוראה, למעט הללו שמן המורחי, אלא אנשים שכולם רק שלנו, שאומרים: חס לנו לומר על מעשי נסים של הקב"ה שח"ו מעשה שטן המה. כך שמעתי בפירוש מפיו של גאון הגאונים וחסיד ותמים בכל מעשיו וצנוע בכל הליכותיו הלא הוא ר' דוד קליין זצ"ל שנפטר בירושלים והוא גדול תלמידיו של האדמו"ר הזקן ממנוקף' זצ"ל ומקורב ביותר ונאמן ביתו של האדמו"ר מסטמ"ר (שליט"א) זצ"ל בהיותו בניו-יורק לאחר המלחמה.

וכך אני למד גם משיחותיו של האדמו"ר הזקן מאמשינוב זצ"ל בשיחותיו בתורה שאמר בשנת תש"ח, שהשמיע דברים בדרך תפילה שתהא זו התחלה למעשים גדולים שאנו מקיים ומצפים להם בכל הלב שיבואו.

הקודש שמתחילה גזולה ברובה מישראל, ובאותו יום שוב היתה ירושלים עיר אחת שלמה שכולה ביד ישראל, ונפתחו לרווחה כל המקומות הקדושים לישראל מקדשיהם.

בשנת חמשת אלפים שבע מאות עשרים ושבע ליצירה היה הדבר הגדול הזה. תשע עשרה שנה ועוד עשרים ושלושה ימים לאחר אותו ה' באייר שבו חזר שלטון לישראל על מקצת מגבולות ארץ ישראל.

שני ימים קודם לכן, ביום כ"ו באייר, עמדו כל צבאות מצרים, כמאה רבוא, בדרומה של ארץ ישראל, ועמדו כל צבאות עבר הירדן על אדמת ארץ ישראל במזרחה, ובדרומה, ובירושלים, וצבאות סוריא בצפונה, גם עירק, היא בכל, נלותה עמהם, ויעמדו צבאותיה בין צבאות עבר הירדן, וביד כולם כלי משחית כחול הים לרוב, מאשר נתנו להם שונאי ישראל בארץ צפון הרחוקה, היא רוסיא, חנם אין כסף. ויצעקו כולם קול אחד באזני כל העולם: כלה אנו עושים בישראל! כליון חרוץ אשר לא יוכלו מלט נפשם, משלש רוחות אנו באים על ישראל: מדרום, וממזרח, ומצפון, והים סוגר עליהם ממערב. אמר אויב: נרדפם לישראל, נשיגם, לים נדחפם ושם נטיביעם! - ונהפך היה, אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. ביום כ"ו החלה מלחמת המגן של צבא ישראל, וביום ב' בסיון שלאחריו שקטה המלחמה, ויד ישראל עושה חיל בכל ששת הימים האלה, עד אם כילו לעשות ככל אשר ברצונם לעשות, להגן ולהציל, ולהדוף אויב הרחק הרחק, לתוך עומק גבולות הארצות שהם יושבים בהנה.

חביב הוא יום כ"ח באייר ביותר, אף על פי שעדיין המלחמה לא פסקה עוד - שבאותו יום חזרה ירושלים להיות עיר אחת שלמה, ונתונה ביד ישראל, ומפני חבתה של ירושלים היה דומה אותו יום על כל ישראל, כאילו בו ניתנה להם כל ארץ ישראל.

ויהם את מחנה מצרים

בו ביום שעמדו כל צבאות ערב וכלי מפצם עמהם, כולם דרוכים לקבל פקודת מפקדיהם: 'אש על ערי ישראל ועל מחנהו!', ביום כ"ו באייר - הקדימום נערי בני ישראל שעה אחת, ובדמדומי חמה של שחרית יצאו עם מטוסייהם להקות להקות, ונתפזרו מעל כל שדות התעופה ושאר מרכזי האש של מחנות ערב, ופוצצו כמעט כל מטוסי האויב שעמדו למטה על הארץ, כאילו מחכים לפורענותם, ואותם גבורי ישראל הלכו ובאו, הלכו ובאו, ולא נראו בלכתם ולא בואם, כך שעה ארוכה, עד שלא שרדו מכלי מפצו של האויב אלא מעטים.

מיד אחרי כן יצאו צבאות ישראל אשר על הארץ, יצאו לקראת חילות האויב וגדודי הרבים והכו בהם

מכת מות, מכת תדהמה, וישחיתו כלי משחיתם, והנשארם נפלו שבי ביד לוחמי ישראל, הם וגדודיהם, אנשי צבא לרבבות, ויתרם נתפזרו במדבר סיני, ונפלו איש בחרב רעהו, או נדדו הלכו במדבר אין מאכל, ומתו, והיו למאכל לעוף השמים, ורבים ממפקדי צבאם שדדו וגזלו את פקודיהם, ונטלו מהם צדה ורכב כדי למלט נפשם, וסוף שנפלו גם הם ביד לוחמי ישראל שבאו לקראתם מפנים ומאחור.

כך התחילה המכה בצבא מצרים אשר בדרום.

אז התרה צבא ישראל במלך עבר הירדן: 'אם לא תצא לקראתנו למלחמה, ותשלח את גדודיך לאהליהם, והיתה ארץ לפלטה, ואם תצא לקראתנו למלחמה ויצאנו גם אנו וירדו עליך כל מכות מצרים!' ויחזק ה' את לבו ולא שעה לאזהרה ויפתח הוא באש, כי סובבו כל שליטי ערב בכחש זה את זה, ויספרו זה לזה על נצחונות תחת מפלות, וכל הנס מנסות חרב אמר לרעהו: קום רדוף וחלק בשלל ישראל!

מאת ה' היתה זאת לחזק גדודי עבר הירדן למלחמת תבוסה, למען תת בידינו את כל ערי הארץ אשר בגבולות דרום ומזרח ארץ ישראל ואת ירושלים.

וביום השלישי למלחמה, הוא כ"ח באייר, נשמע הכרוז: כל ירושלים בידינו. וקול תרועת שופר נשמע משריד בית מקדשנו ותפארתנו, לאמור: אנחנו כאן עם הכותל המערבי שלא זזה משם שכינה מעולם, אף אנו לא נזוז מכאן לעולם.

ואז היתה הרוחה לכל ישראל, ועלתה הצהלה והשמחה עד לשמים.

ואחר, טיהרו צבאות ישראל כל שאר חלקי ארץ ישראל מגדודי אויב, ואז פנו צפונה לגדודי ארם היא סוריא, ויכו בהם הלך והכה, עד בואם בשערי דמשק ביום השישי למלחמה, ויעמודו. שעדיין לא הגיעה שעת זכירת 'ברית אברהם' - 'מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת'.

ובשוך המלחמה, ביום ב' בסיון, יום שבת קדש היה. אז היתה כל הארץ מטוהרת מזורעי מות, עד תעלת סואץ של מצרים בדרום, עד להרי חרמון בצפון, וכל גבול ירדן במזרח, ולארץ לבנון היתה פליטה, לא עמד בהם כחם לצאת למלחמה נגד צבא ישראל, ונמלטו.

מאותות הקשים של עקבתא דמשיחא

אותו יום כ"ח באייר משנת תשכ"ז הוא 'יום ירושלים', והימים שבאו אחרי כן עד ב' בסיון, אף על פי שהיתה בהם ישועה גדולה לישראל, שבהם יצאו כל ישראל שבארץ ישראל ממות לחיים, ונשמו בהם לרוחה כל פזורי ישראל שבארצות תבל - אף ישועה גדולה זו שעלתה בהיקפה ובנסייה על נסים גדולים אחדים שנעשו לישראל וניתן להם זכר - עד בפיהם ובלבבם של דורות ישראל, אף היא לא זכתה עדיין לבטוי מלא של הלל והודאה להקב"ה. וזה

בכה וזה בכה, ולא כאיש אחד ובלב אחד כלפנים בישראל, בדורות שלפני האחרונים.

עדיין דברי ריבות נשמעים בשערינו עם טענות ומענות שהן המשך לדברים שתחילתם ביום ה' באייר שנת תש"ח.

אף גם זאת שנתקיים בנו מה שאמרו חכמים ז"ל, שבעקבתא דמשיחא תהא קטגוריא בין תלמידי חכמים, אלה אומרים ככה ואלה אומרים ככה; זה פוסל דברי זה וזה פוסל דברי זה. ולא כמחלוקת שחלקו חכמים בהלכה מדור דור, שבמחלוקת החכמים - אלה ואלה מודים שאלה ואלה דברי אלקים חיים, אבל מחלוקת זו, אין צד שווה בין החולקים.

זו הקטגוריא - כשהללו פוסלים דברי הללו, אותם ואת אומריהם וכן הללו לחברייהם, זו הקטגוריא בין תלמידי החכמים שבדור הזה, היא שעשתה את עדת ישראל כצאן בלא רועה אחד, אלא הרבה רועים, וכל איש, הישר בעיניו הוא עושה.

לזכותם של ישראל

אמרו חכמים: מפני מה נענש חזקיהו מלך יהודה? שלא אמר שירה על מפלתו של סנחריב.

כמה חייבים אנו לומר שירה על מפלתם של כל אויבינו יחד שבקשו לעקור את הכל, וברוב חסדי הקב"ה עלינו יצאנו חיים, וארצנו שלמה יותר משהיתה קודם!

ברם, זאת יאמר לזכותם של ישראל בדור הזה - שלא כדורות הראשונים בדור האחרון הזה, בדורות הראשונים כבר היתה הגזרה של גלות גזורה, וכל נס שנעשה לישראל שדחה הפורענות מלבוא - היה נס שלם לשעתו, ואמרו עליו הלל והודאה ונתחילו בו לומר שירה לפני הקב"ה. אבל בדורות האחרונים, אינו כן, שכן קץ הישועה כבר קרוב לבוא עד תומו, וכל נס שנעשה בימים שבינתיים אינו אלא מקצת מן המקצת ממה שעתיד לבא אחריו, ואין אומרים שירה על חצי נס. משל לחולה מסוכן ביותר שהתיאשו ממנו ורפאויו והנה קרה לו נס ונמצאה לו רפואה והוא חי ועדיין שוכב במטה - אינו מברך 'הגומל', הולך ומבריא, הולך ומבריא, עד כבר יכול להציב רגליו על הארץ - עדיין אינו מברך 'הגומל', ואימתי הוא מברך? אם יקום והתהלך בחוץ בכל כחו - אז הוא מברך, כי רפואתו שלמה.

אף אנחנו בדור זה כן, הרבה נסים נעשו לנו, ואולם חזקה וידוע לנו כי כולם יחד אינם אלא מקצת מן הטובה העתידה לבוא עלינו במהרה בימינו יותר מבימי צאתנו מארץ מצרים.

מהר יבוא גואל צדק והקב"ה ימהר ויחיש כל גאולתנו ברוב נסיו וחסדיו ככל חזון נביאים אשר נבאו לנו אמת, או אז נאמר שירה על הנס השלם. במהרה בימינו אמן סלה.

...

לכן, כיון שאין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה, אין לנו אלא להתחנן ולהתפלל לאלקי מרום שיחוש לתשועת עמו וח"ו לא יהפכו עלינו המאורעות שארעו לא לטובה. ובניתיים - אין אנו יודעים ואין אנו מן המהללים בהלל הגדול או קטן, אף לא מן המקוננים בקינות אלא מן המתפללים בלבד, שכן הקב"ה הוא לבדו עשה ועושה ויעשה את כל המעשים ויטיב עלינו החתימה.

הארכת דברים רבים אולי שלא לצורך. אולם מכיון שכבר נכתבו, נכתבו, והלב יודע אם לעקל או ח"ו לעקלקלות. והקב"ה הוא יודע - אני את שלי עשיתי כפי מיטב ומרובית כרכורי לב ומעיים... לא למען כבודי וכבוד בית אבא אלא למען האמת אשר בלבי ואשר אני הולך בה כל הימים. כה הם דברי המלמד מירושלים, אליהו כי טוב".

יסודות 'קדושת ציון'

יום נקם בלבי ושנת גאולי בארה (ג)

הרב חיים פריזמן בעהמח"ס בחר ה' בציון
לתגובות: CF@KEDUSHASTZION.ORG

למקום. וכדלהלן:

(א) הרמב"ן אומר להדיא, שעיקר 'מלחמת עמלק' הוא 'רק מחמת ה' עליו לנקום החמס שעשה לנו' (רמב"ן ספר המצוות ז).

(ב) וכן כתב החינוך (מצוה תרג): 'משרשי המצוה לתת אל לבנו שכל המצר לישראל שנאו לפני השם ברוך הוא, וכי לפי רעתו וערמת רב נזקו תהיה מפלתו ורעתו, כמו שאתה מוצא בעמלק, כי מפני שעשה רעה גדולה לישראל שהתחיל הוא להזיקם - צונו ברוך הוא לאבד זכרו מני ארץ ולשרש אחריו עד כלה'. כלומר, עיקר מלחמת עמלק הוא בכדי לנקום על הצרה והצער והנזק והחמס שעשה לנו.

(ג) וכן מפורש בפסוק: 'זכור את אשר עשה לך עמלק, ולכן תמחה את זכר עמלק' (סוף פרשת כי תצא). ואמרו חז"ל (מדרש המובא בפרי העץ ס"ו פ בשלח): "אמרו ישראל: וכי לנו לבד עשה, הלא לך עשה. אמר הקב"ה לא, אלא אשר עשה לך עמלק".

(ד) וכן כתב המלבי"ם (שמות יז יד), וזה לשונו: "שמלחמת עמלק היו לה שני ענינים - א] מה שבא מצד משטמה שיש לו על ישראל ורצה להשמידם ולאבדם. ב] מה שבא ללחום נגד ה' ושמו הגדול. ובמשנה תורה צוה על זכירת מעשה עמלק מצד איבתו השמורה לישראל, כי כל צוררי ישראל רצו לשלול ממונם או לכבשם לעבדים, והוא חשב למחות כל זכר למו, וע"כ צוה לישראל למחות את שמו...".

נמצאנו למדים, כי במלחמת עמלק יש שתי פרשיות: בפרשת בשלח מדובר על כך שהקב"ה ימחה את זכר עמלק, וכמש"כ 'כי מחה אמה את זכר עמלק.. מלחמה לה' בעמלק' (סוף פרשת בשלח), ושם מפורש הטעם - 'כי יד [של עמלק הורמה] על כס -ה', שהחריב את בית המקדש (הדר זקנים לבעלי התוספות), שזהו חטאו למקום.

אמנם בפרשת כי תצא - כשהקב"ה בא להטיל על עם ישראל להילחם בעמלק - נאמר 'תמחה את זכר עמלק'. שם הוא מדבר בעיקר רק על החמס והצער שעמלק עשה לישראל - "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך צאתכם ממצרים. אשר קרף בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך" - שזה בעיקר מדבר על צרות גופניות שעמלק עשה לישראל.

(ה) וכן מלחמת עמלק בימי שאול, היא משום ש'פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל'. וכאשר שמואל קיים את המצוה, מה היו דבריו? - 'ויאמר שמואל פאשר שכלה את אגג לפני ה' בגלגל" (שמואל א סו). וכנ"ל (פסיקתא רבתי פסיקא יב - זכור) - "שהיית מסרס אותם ומושיב את נשיהם עגונות". מדובר, אם כן, לא על חטאו למקום. אלא על נזק אנושי.

(ו) וכן בימי מרדכי ואסתר שהרגו העמלקים (תרגום

הנשים והטף והבהמה - קצף על הנשים היודעות משכב זכר, כי ראוי לפקודי החיל להורגן תחלת כל דבר - גם לנקמה, גם לדין התורה וזאת הבהמה תהרגו' (ויקרא כ טו)... והוסיף כל זכר בטף [אע"פ שלא חטאו] - בעבור הנקמה".

[ד] מצות מלחמת מדין - היא מצות עשה לדורות, וכמש"כ במנחת חינוך (בהגהותיו על מנין המצוות להרמב"ן מצוה ה ס"א א) "... דילפינן ממדין לדורות, ומלחמת מדין היתה מלחמת מצוה...".

מלחמת עמלק

[ה] וזהו גם כן עיקרה של מצות 'מלחמת עמלק', המוטלת עליו: 'תמחה את זכר עמלק' - כי עשה לך עמלק.

וכאן נביא את לשון הכתבה הנ"ל: "היחיד שנאמר עליו ועל מעשיו 'זכור' הוא עמלק - שלא הצטיין בהרג רב של יהודים כמו מצרים, לדוגמה. חומרת מעשיו היא בפן הרוחני: "אשר קרף", ובפגיעה בחלשים מבחינה רוחנית - הנחשלים אחריך".

גם פרט זה בסוגית עמלק הוא נגד מקורות חז"ל, בהם מבואר שהמיקוד העיקרי בנושא של עמלק סובב סביב הצרות הגשמיות שעשה לישראל. וכך אמרו (פסיקתא דרב כהנא פסיקא ג; פסיקתא רבתי פסיקא יב: איכה רבה ג.סד; תנחומי כ"א תצא מאות ט ואילך): "עמלק - עם - לק' - אומה שבאת ללוק דמן של ישראל ככלב... מה עשה עמלק הרשע, סיפר ייחוס שמותם של ישראל ממצרים, והיה עומד לו לחוץ עניי כבוד, וקורא לכל אחד ואחד בשמו, ואומר - פלוני בן פלוני צא, שאני מבקש לעשות עמך סחורה, והיה יוצא והוא הורגו, זה אשר קראך.

ורבי נחמיה אומר: 'אשר קירך - אשר טימאך', כעניין שנאמר 'אשר לא יהיה טהור מקרה לילה' (דברים כג א).

ורבותינו אמרו: 'אשר קירך - הפשירך - עשה אותך קר כמים'... [שבגלל עמלק - האומות העיזו להילחם בישראל ולהרוג בהם].

'ויזנב בך' - מכת הזנב לשון נקי, מה היו של בית עמלק עושיו, היו מחתכין מילותיהן של ישראל ומזרקין אותן כלפי למעל, ואומרים - בזו בחרתה, הילך מה שבחרתה. משמואל אתה למד 'ויססף שמואל את אגג, ר' יצחק אמר סירסו - 'כאשר שיכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך'. אמר לו - כשם שעשית לישראל במצרים, כך עשיתי לך, שהיית מסרס אותם ומושיב את נשיהם עגונות".

[ו] ואכן, מדרשי חז"ל ורבותינו אומרים במפורש, שכל ענין מלחמת עמלק המוטלת עליו - הוא רק בכדי לנקום את הנזק שנעשה לנו, ולא על חטאו

בשני המאמרים שבגליונות הקודמים, ציטטנו כתבה שהתפרסמה בבמה ציבורית בענין הנקמה באומות, אשר כותרתה: 'מי ביקש נקמה?'. באותה כתבה נכתב המשפט התמוה, ולפיו "לא נמצא בתורת ישראל צו לנקום באלו שפגעו והרגו ביהודים...".

כנגד זה הבאנו מקורות רבים - שגם הם רק טיפה מן הים - לכך שישנן כמה מצוות דאורייתא לנקום את נקמת דם היהודים הקדושים שנרצחו ע"י אומות העולם, ושזה ענין מרכזי ביהדות.

כעת נסכם את מה שעלה בידינו עד כה, ואין בית המדרש ללא חידוש:

מצוה א - קידוש השם

[א] ישנן שלוש מצוות מדאורייתא מרכזיות לנקום נקמת דם היהודים הקדושים שנרצחו ע"י אומות העולם:

[מצוה א] - כתוב 'ויזכור ה' אל משה לאמר. נקם נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמיר' (במדבר לא א-ב) - 'אמר ליה הקדוש ברוך הוא: דיו שלכם מתבקש, שגרומו לי להזיק אתכם' (במדבר רבה כב ב; ילקוט שמעוני רמז תשפה).

כלומר, הקב"ה מצוה לנקום על הנזק שעשו לעם ישראל, ולא על מה שהמדיינים חטאו בין אדם למקום, וכמו שביאר הפלי קר: "נקם נקמת בני ישראל מאת המדיינים. ומלשה שנה ואמר לתת נקמת ה' במדין. ובאור הדבר, שהמדיינים שתיים רעות עשו. אחת לשמים, כי חטאיא את ישראל בעבודה זרה ובזנות. ואחת לישראל, כי הפילו בעצתם עשרים וארבעה אלף מישראל. ואמר הקב"ה למשה נקם נקמת בני ישראל - כי מה שעשו לי שרי ומחול כי אם רבו פשעי האדם מה יעשה לו ית', ועקר הנקמה על מה שעשו לישראל כי רבה רעתם".

[ב] ועוד אמרו חז"ל: "אמר הקב"ה למשה, זוכרים אתם מה שעשו לכם המדיינים שהפילו מישראל עשרים וארבעה אלף איש. אלא עד שלא תאסף נקם נקמתן, שנאמר 'נקם נקמת בני ישראל מאת המדיינים' וגו'" (פרקי דרבי אליעזר פרק מז). ובאר הרד"ל: "בא לבאר, שעקר הנקמה היה על זה שנפלו במגפה על ידם, ואע"פ שחטאו לה, וכמש"כ 'כי צררים הם לכם בנגליתם' וגו' 'על דבר פעור ועל דבר קזבי' וגו', מ"מ מפרש שעקר היה על דבר המגפה - כי החמיר הקב"ה בכבודו של צדיקים מכבודו, כדאיתא בתנחומא פרשת תולדות ופרשת תשא" (רד"ל).

[ג] וזה היה רק לצורך 'נקמה', מבלי שום ענין אחר. וכמש"כ הרמב"ן (במדבר לא, ו): 'וישלח אתם משה אלף למטה. והנה משה לא צוה אותם מה יעשו, רק אמר להם 'לתת נקמת ה' במדין' (פסוק ג), ויחשב שלא ישאירו בהם שריי ופליטי - כנקמת עמלק, או כנקמת שבעה עממים, וכאשר ראה שהשאירו

אסתר ט ו-יח), כתוב (אסתר ח א): "...וְלִהְיוֹת הַיְהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאִיְבֵיהֶם". **לְהִנָּקֵם עַל אִיְבֹתָם הָאִישִׁית לְיִשְׂרָאֵל**. ולהלן (ט א) "...וַיִּנְהַפְּוּ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשׂוֹאֵיהֶם" (ולא רק 'אשר יצילו היהודים משוואיהם').
(ו) וכן אמר הנביא - 'עָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הַר עֶשׂוֹ' [שעיקרו **מלחמת עמלק**] - הוא 'ליפרע אשר עשו לישראל' (עובדיה א כא ורש"י שם).

הטעם למלחמת עמלק ומלחמת מדין - קידוש ה'

[ז] הטעם למצוה זו נתפרש על ידי משה רבנו כאשר העביר לעם ישראל את הציווי לנקום נקמה במדין - 'וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הִחַלְצוּ מֵאֶתְכֶם אֲנָשִׁים לְצַבָּא וַיְהִיו עַל מִדְיָן לְתֵת נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן' (במדבר לא ג). ופירש"י 'שְׁנֵי נִקְמַת יִשְׂרָאֵל הִיא נִקְמַת ה' - 'שהעומד כנגד ישראל, כאילו עומד כנגד הקדוש ברוך הוא'. הרי למדנו, כי הנקמה היא קידוש ה'.

[ח] וזהו שהזכיר רבינו הב"ח (שו"ת ב"ח החדשות סימן נב): לגבי **מצות נקמת דם ישראל מאומות העולם - בדורו**, את דברי הגמרא (ברכות לאג): "**גדולה נקמה שנתנה בין שתי אותיות שנאמר א-ל נקמות ה'.**"

[ט] וכן הגאון ר' שלמה קלוגר זצ"ל (שו"ת 'האלף לך שלמה' חלק יורה דעה סימן רצ"ט) לגבי שאילה האם מותר לפתוח את קבר המת לצורך נקמה ברוצחו: "**במה דהוי לכבוד המת עצמו - מותר, וכמ"ש הטור ביו"ד סי' שסג ע"ש.**" ומזה ניתן ללמוד קל וחומר במקרה שבאים לנקום דמו מאומות העולם, שבזה "לנקום נקמתו עדיף מכבודו [כי אין זה רק כבוד בשר ודם, אלא כבוד שמים], וכמשאחז"ל - 'גדולה נקמה שנתנה בין שני שמות - א-ל נקמות ה', לכן עדיף מכבודו ומותר לפתוח".

[י] וחז"ל (מדרש אגדה' שמות ו א) אמרו על כך לשון נוראה: "**שכל מקום שנאמר 'שמי' - זהו נקמה.**" כלומר, אי אפשר לבוא לידי קידוש ה' אמיתי - אלא על-ידי שתיעשה נקמת דם ישראל מהאומות, וכמו שכתוב במלחמת גוג ומגוג (יחזקאל לח יח) - 'וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנִדְעַתִּי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה'." הנקמה - היא עושה את ה'התגדלתי והתקדשתי'.

בכל פעם ששליח ציבור אומר 'יתגדל ויתקדש שמי רבא', והציבור עונים אחריו אמן - צריך לכוון ששם ה' יתגדל ויתקדש על-ידי נקמת דם ישראל מהאומות, ואם לא מכוונים כך - עדיין לא קיימו את הקידוש ה' - "שכל מקום שנאמר [קידוש] שמי' - זהו נקמה".

מצוה ב - גואל הדם

[יא] ב'פסקי מהר"ש מלובלין' - רבם של הב"ח והשל"ה (סימן פח) מובא: "**שכנגד הגוי הרוצח נעשו כל ישראל קרובין וגואלי הדם**", ואפילו יהודי שרצח

במזיד - מצוה ביד גואל הדם להמיתו. וק"ו בגוי שרצח יהודי" - ע"ש.

[יב] וסברת מהר"ש מלובלין - "שכנגד הגוי הרוצח נעשו כל ישראל קרובין וגואלי הדם" - נמצאת במפורש ב'פסיקתא דרב כהנא' (נספחים ב - פרשה אחרת), שהקב"ה אומר לעם ישראל - "...הרשות בידכם להמית אותם במיתה שאתם רוצים, שנאמר 'גואל הדם הוא ימית את הרוצח' [וכבר בארנו בגליון הקודם, מדוע כתוב כאן לשון 'רשות', למרות שזו מצוה]. **ולא עוד, אלא בעולם הזה כל מי שעושה מלחמה עמכם - כאילו עמי הוא עושה**, שכן אמר הקדוש ברוך הוא למשה: 'נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (במדבר לא ב), וחזר ואמר לו 'לְתֵת נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן' (במדבר לא ג). מבואר כאן, אם כן, כי ישנם שני טעמים לנקמת ישראל באומות - (א) מצד קידוש השם. (ב) מצד מצות גואל הדם.

[יג] טעם זה הוזכר גם על-ידי רבנו הב"ח (שו"ת ב"ח החדשות סימן נב): "... דאין לך מצוה גדולה מזו להשתדל [לעשות] נקמה - דהוא נחת רוח למת... **דזה עוסק בכבודו לעשות נקמה**, [ולכן] פשיטא דפשיטא דפותחין אותו [את קברו] - לצורך נקמה". הרי נתבאר, כי **מצות גואל הדם** נועדה לעשות **נחת רוח למת** (דברים רבה ב, כה; פסיקתא רבתי פיסקא כד; 'צורר המור' פרשת שופטים; רמ"ד וואלי 'ביאור משנה תורה' - דברים יט יב).

מצוה ג - הצלת נפשות

[יד] מושג זה כולל כמה מצוות: מצות 'לא תעמוד על דם רעך', מצות 'ידינו לא שפכו את הדם הזה', וכן מצות 'הבא להרגך השכם להרגו'.

וכן אמרו בירושלמי (סוטה פרק ט הלכה ו) - "יְדִינֵנו לֹא שְׁפַכְנוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה - שְׁלֹא בְּאֵי לְיְדֵינוּ [ההורג] וּפְטָרְנוּהוּ [מעונש מיתה, ובכך גרמנו שילך וירצח]". וכדפירש הפני משה, וזה לשונו: "שלא בא לידינו ופטרנוהו ממיתה - דאז כשופכים דמו של זה הן, **שלא רצו לנקום דמו מהרוצח**".

[טו] טעם זה הוזכר גם על-ידי רבנו הב"ח (שם): "דמי יודע כמה ימים ושנים צריכין להשהותו שלא לקברה - כדי להשתדל לעשות נקמה, שלא יהיו ישראל הפקר ביניהם חלילה - אם לא יעשה נקמה...".

[טז] וכן כתב הפתחי תשובה' (חושן משפט סימן תכו סק"א) בשם 'תשובת צמח צדק' (הקדמון - סי' ק"א): "... שאם ח"ו לא יהיו נוקמין מן הרוצח - יהיה דמן של בני ברית ח"ו כהפקר. וכן נהגנו פעמים הרבה ועשינו עם פרנסי הדור, שהיו מעמידים גואלים לרדוף אחר הרוצחים... כדי שיהא מפורסם שאין דמן של בני ברית הפקר".

[יז] וזהו שאמרו במדרש רבה פנחס: "'צורר את המדינים - מכאן אמרו בא להרגך השכם להרגו". ובאר ה'משנת אברהם' על הסמ"ג (לא תעשה יב - איסור נקימה ונטירה): "שאיך תועלת במה שאתה תבליג על

רעתו, כי זה לא ישקט את רוחו וטבעו מלהרע לך, אלא האופן היחידי להרגיע את רוחו ולשבר את תאוותו לצער אותך - הוא שתנקום ממנו וכגמול ידו תשלם לו". ורק "אם תנקום נקמתך ממנו, ויראה שאתה מוכן להציל את עצמך וליסרה בחזקה - אז יתירא ממך וישלים אתך. נמצאת אומר, שהנקימה לגויים הוא האמצעי היחיד להשבית ריב ולהשקיף שלום" 1.

סידור התפילה

[יח] נשוב לכתבה בעיתון ה'נל', הכתבה עוברת על סידור התפילה בחגי ומועדי ישראל, וטוענת שאין התמקדות בנקמה, אלא רק בהצלת עם ישראל מאויביהם, וז"ל - "בפסח - אנו מתמקדים ביציאת מצרים; בחנוכה - בנס הצלה מיוון שהחשיכה את עיני ישראל ואף הרגה בהם; וגם בימי החורבן, בעשרה בטבת - אין התמקדות בנקמה במחריבי המקדש, אלא בתיקון המעשים ובציפיה לגאולה".

ואמנם ב'סידורים' שלפני מצאתי רוח אחרת. אם זה סידור 'תפילת כל פה' או 'אוצר התפילות', אם זה סידור האר"י או סידור הגר"א, סידור הרש"ש או סידור יעב"ץ, בכלם רואים שהסידור מלא בהתמקדות בענין הנקמה בגויים, באופן שכל אחד שמתפלל את סידור התפילה - מתינוקות של בית רבן הטהורים ועד איש שיבה - לבו מתמלא ברצון הקדוש לנקום בגויים על שפיכת דם ישראל:

א-ל נקמות ה'

(א) בכל יום אומרים בחלק הראשון של פסוקי דזמרה [ב'הודו'] - "א-ל נקמות ה' א-ל נקמות הופיע. הנשא שפֵט האַרְץ הַשֵּׁב גְמוּל עַל גְּאִים" (תהלים צד א).

לעשות נקמה בגוים

(ב) בכל יום אומרים ב'פסוקי דזמרה' - [ב'הללו-ה] (תהלים קמט ט-ו): "עֲלֹזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְגְּנוּ עַל מַשְׁכַּבְתָּם. רוֹמְמוֹת אֶ-ל בְּגִרוֹנָם וְחָרְבּ פִּיפּוֹת בְּיָדָם. לעשות נקמה בגוים תוכחת בלאמים. לאסור מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל. לעשות בהם משפט כתוב הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו הַלְלוּ-ה'". [כלומר, במה ש'חָרְבּ פִּיפּוֹת בְּיָדָם - כדי לעשות נקמה בגוים' - בזה 'רוֹמְמוֹת אֶ-ל בְּגִרוֹנָם', שעל-ידי הנקמה בגויים, מרוממים את כבוד הא-ל הקב"ה].

סוס ורכבו רמה בים

(ג) בכל יום מצוה עלינו לומר בשמחה את שירת הים, אשר כולה מלא בפירוט הנקמה הגדולה שהקב"ה עשה בפרעה ובמצרים (שמות טו) -

1. כפי שניתן לראות בטבח הנורא שהיה בשמחת תורה תשפ"ד שאותה יד שמשאירה מחבלים בחיים - היא אותה היד שאחר-כך רוצחת יהודים, שהרי האדריכל - היוזם המתכנן והמבול - של הטבח הנורא בשמחת תורה תשפ"ד, היה המן הרשע צורר כל היהודים - יחיא סינאור ימאר"ש. בשנת תשמ"ט הוא נשפט לכמה מאסרי עולם. בתוך כותלי הכלא - שמושפע על ידי תפיסות מעוותות של ה'ערב רב', המרחם על האכזרים ומתאכזר על הרחמנים. הוא קיבל כל מיני הטבות, ביניהן טיפול רפואי שהציל את חייו. ובשנת תשע"א הוא שוחרר בעסקת שליט. בשנת תשע"ז הוא הפך למנהיג חמאס, בנה את מפלצת ה'נוח'בה' בעזרת מאות מרצחים ששוחררו עמו, ובשמחת תורה תשפ"ד הוא הוציא לפועל את תכניתו רבת השנים - לטבח, לשרוף ולאנוס למעלה מאלף יהודים הי"ד, ולחטוף כמאתיים וחמישים יהודים אל הגהנם על אדמות - במטרה מוצהרת לכפות על ישראל 'עסקאות שחרור' נוספות עבור אלפי אסירים ביטחוניים.

היום, מול המראות המבהילים הללו - דברי הירושלמי זועקים מול עינינו - מי שמנע את חיסולו של צורר זה ודומיו, מי שטיפח וריחם על אויבנו, אינו יכול לרחוץ בנקיון כפיו ולומר: "ידינו לא שפכו את הדם הזה". דם היהודים הנרצחים על ידיהם.

לכן בכדי שנוכל לומר בלב שלם 'ידינו לא שפכו את הדם הזה', עלינו להקיץ, לחדול מהרחמים המעוותים על אכזרים, ולהבטיח כי כל גוי אויב ישראל - יושמד מתחת שמי ה'.

"אֲשִׁירָה לֵה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיָם...
ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שָׁמוּ.

מְרַכְבֵּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יִרָה בָּיָם וּמִבְחָר שְׁלִשׁוֹ טָבְעוּ
בָּיָם סוּף. תְּהִמֵּת יִכְסִימוּ יָרְדוּ בְּמִצּוֹלֹת כְּמוֹ אֲבָן...

יְמִינָךְ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וְגָרַב גְּאוֹנֶךָ תִּהְרַס קִמְיָךְ תִּשְׁלַח חֲרָךְ יֹאכְלֵמוּ קִשְׁט...

נִשְׁפָּת בְּרוּחַךְ כִּסְמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעֲפֹרֶת בְּמִיַּם אֲדִירִים.

נְטִית יְמִינָךְ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ.

כִּי בָא סוּס פְּרָעָה בְּרָכְבוֹ וּבְפָרְשָׁיו בָּיָם וַיִּשָּׁב ה'
עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם..."

מדובר כאן במעמד המרום ביותר שעם ישראל נמצאים בו - שכל עם ישראל הם נביאי האמת וצדק, הנמצאים במצב האצילי ביותר, המעודן, הנשגב והמרום ביותר, אשר בו "ראו את השכינה, עולל הגביה צוארו ותינוק שמת דד מפיו, ואמרו 'זה א-לי ואנוהו'" (סוטה ל:), ובו "ראתה שפחה על הים מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל... כיון שראוהו הכירוהו, פתחו כולן פיהו ואמרו 'זה א-לי ואנוהו'" (מכילתא).

למה מקדישים את רוב ועיקר השירה? לענין הפורענות שקיבלו המצרים. רק בסוף מקדישים כשני פסוקים על הטוב העליון שזכו לו עם ישראל - "תִּבְאָמוּ וְתִטַּעְמוּ בְּהַר נַחְלֹתְךָ מִכֹּחַ לִשְׁבֹּתָךְ פְּעֻלַּת ה' מִקְדָּשׁ אֶד-נִי כוֹנֵן יְדִיד ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד".

הרי אם לעיל נאמר באותה כתבה, ש"מתוך 26 'אבינו מלכנו' - מבקשים רק באחד שה' ינקום דם עבדיו", אזי בשירת הים' שאומרים בכל יום, המצב הוא שמתוך קרוב ל-26 פסוקים - רוב השירה נאמרה על הנקמה במצרים.

ו'שירת מרים' שהיא קצרה, וכוללת רק ענין אחד - הנושא הנבחר בו הוא 'סוס ורכבו רמה בים'.

הלא יש כאלו שיטענו, שזו התנהגות שמתאימה לאנשים נמוכים מבחינה רוחנית. וכי זה מה שצריך עכשיו להיות בראש של עם ישראל - שכולם נביאים - ה'קטנוניות' הזו, לשמוח לאידם וצערם של המצרים?!

אז מה אנחנו רואים? - ש'לא מחשבותי מחשבותיכם נאם ה', אלא האמת היא כמו שלמדנו חז"ל ב'מדרש אגדה' (שמות א:1) - "שכל מקום שנאמר 'שמי' - זהו נקמה", כי ע"י הנקמה מתקיים "וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנִדְעִיתִי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים...".

וכן כתב ב'נפש שמשון' (להגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל - סודר התפילה עמוד ר: מאמר 'הודו עקירת הרע'): בשירת הים אנו אומרים: "מרכבות פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלישיו טובעו בים סוף". ולכאורה, מה השמחה הגדולה על כך שבן אדם נמצא שם בתוך המים ועומד לטבוע בים? כמו כן, מה פשר התיאור המפורט של המכות שניתנו למצרים. לשם מה עלינו לדעת את כל זה?

אלא שלו יצויר המצרים היו חיים וקיימים עד היום הזה, משמעות הדבר היתה שההתגברות של הטומאה שלהם והשפעתה היתה כה חזקה על קיום המצוות שלנו, עד שלא ניתן היה אפילו לאכול מצה בליל פסח!

על-ידי שהקב"ה הטביע את המצרים במים, וכל זאת לאחר שהם ראו עין בעין כי 'ה' ילחם לכם

ואתם תחרישון" - משמעות ופירוש הדבר, שהש"ת ניפץ את כוחם ואת השפעתם הטומאה על העולם.

כאשר אנו הולכים ברחוב ויש לנו בעיות עם הראש והעיניים וכו', הכל באשמת הגויים המכניסים את הטומאה והחטא לכל מקום. דבר זה טמון עמוק בתוך נשמת העולם, ובאופן מעשי - בתוך המציאות הטבעית של העולם. אחרי ככלות הכל, כלל ישראל תמיד אומרים לפני הרבש"ע: "רצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות (עי' ברכות ז:). כל החטאים שעם ישראל עשה מיום היותו לגוי - את הכל למדנו מהגויים, אך אנו מצדנו - 'ועמך כולם צדיקים'.

הגויים רודפים אותנו והורסים אותנו, בעיקר ברוחניות. וכל כליון שאנו מכלים אותם, וכל שכן אם אנו יכולים לגרום שיאבדו את כוחם הרע - הוא דבר הנוגע לנו בציפור נפשנו ממש.

המזמור 'הודו' מתקן את הקליפות [כוחות הטומאה והרע וכו']. יש בו סגולה לדבר שאכפת לכל אחד מאתנו ממנו יותר מכל - להיפטר מכל מה שנדבק בנו מתרבות הגויים שאנו כל-כך סובלים ממנה".

ואמנם הרב פינקוס מדבר מצד הבחינה הכללית - שהגויים הם בעלי כוחות הרע, וכליו הגויים, או כליו כוחות הרע - מטוהר את העולם מטומאת הרע, וממילא אנחנו יכולים לקיים מצוות בהצלחה. אך לפי זה לכאורה מספיק להרגם בהרדמה כללית. העיקר שהם - עם הרע שבהם - לא יהיו בעולם.

אך במאמרנו נתבאר הדברים באופן יותר מפורט [והגרש"ד פינקוס עצמו - במקומות אחרים - ג"כ מבאר יותר בפרטות (עי' לדוגמא 'השמש בגבורתו' ב, 133. ועוד)] - ש'כליו הרע' כולל להשפיל את גאוות הסטרא אחרא והגויים המתגאים מעל השכינה, שזה עיקר 'כח הרע' שצריך לכלות. ואת זה עושים דווקא דרך כך שמייסרים את הגויים, ומענישים אותם באכזריות כנקמה על מה שהם עשו. וזה מחזיר את גאוות השכינה הטובה מעל הסטרא אחרא הרעה.

וגם על זה נסובים דברי הגרש"ד פינקוס, שאם לא מכלים את הגאווה הרעה שלהם דרך הנקמה, זה מרבה טומאה בעולם ומחטיא את ישראל, ומונע מישראל אפילו לקיים מצות מצה ושאר המצוות, ומונע טובות רבות מהעולם.

והדברים מפורשים ברמח"ל (מאמר החכמה לרמח"ל): "בְּקִדְשֵׁת הַשָּׁמַיִם מוֹסִיפִים: "וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שְׁמֹךְ ה' אֶ-לֵהֲיָנוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ". וְהֶעֱנִין - דַּע, כִּי הִנֵּה בְּכָלל הָעוֹלָם יֵשׁ הַטוֹב וְהָרַע, וּבְמִין הָאֲנוּשִׁי - יִשְׂרָאֵל וְאֲמוֹת הָעוֹלָם. וְהִנֵּה תִקּוּן הָעוֹלָם הוּא, שְׂיִהְיֶה הַטוֹב שׁוֹלֵט וְהָרַע נִכְפָּה, וּבְמִין הָאֲנוּשִׁי יִשְׂרָאֵל שׁוֹלֵטִין וְאֲמוֹת הָעוֹלָם מִשְׁתַּעֲבָדִים תַּחְתָּם. וְהִנֵּה בְהִיּוֹת הַדְּבָר כֵּן, הִנֵּה טוֹב לְכָל, כִּי הִנֵּה הַקְּדוּשָׁה מְאִירָה בְּיִשְׂרָאֵל וּמִתְחַזְקֶת בָּם, וּבְהִיּוֹת אֲמוֹת הָעוֹלָם מִשְׁתַּעֲבָדִים תַּחְתָּם, נִתְקַנְיָם עַל יָדָם, וְנִמְשָׁךְ לָהֶם הַמְּשָׁךְ מִן הַקְּדוּשָׁה הַהִיא.

אך אם אמות העולם מתפוצצים מתחת ידי ישראל ושוטטים, וישראל נכנעים, הנה ישראל מפסידים, שהם בשפלות, והקדושה אינה מתחזקת בעולם - לפי שהמקום המיוחד לה, שהוא ישראל, איננו בתקונו וחזקו, וכל שכן שמפסידות האמות עצמן, שאין נמשך להן מהקדושה שום הארה כלל, אלא אדרבה מטמאות, והולכות ומתרחקות מן הטוב".

וְהַמְשָׁלִם גְּמוּלָה לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשָׁנוּ - הַעֲשֵׂה לָנוּ נִקְמָה בְּפָרְעָה

(ד) בברכות קריאת שמע של ערבית, אומרים: "הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים. מִלְכָּנוּ הַגּוֹאֲלָנוּ מִכַּף כָּל הָעָרִיצִים". אך איננו נעצרים בענין ההצלה, אלא ממשיכים הלאה להודות על ענין הנקמה - ה'א-ל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצְרַיִם. וְהַמְשָׁלִם גְּמוּלָה לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשָׁנוּ, וּמִמְשִׁיכֵים - "הַמְדִרְיָכֵנוּ עַל בְּמוֹת אוֹיְבֵינוּ, וַיִּרֵם קִרְנֵנוּ עַל כָּל שׁוֹנְאֵינוּ, הַעֲשֵׂה לָנוּ נְסִים וְנִקְמָה בְּפָרְעָה, אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאֲדַמַּת בְּנֵי חָם".

הוא עושה את הנקמה 'לנו' - לצורכינו, בשביל לספק את צורך הנקמה 'שלנו', כי כבודנו הוא כבודו.

אֲשֶׁרִי שְׂיֵאֲחֶז וְנִפְץ אֶת עַלְלֵיךְ אֵל הַסֵּלַע'

(ה) כתב המגן אברהם (שו"ע או"ח סימן א סק"ה), וכן המשנה ברורה (שם סק"א): "כתב של"ה שבכל סעודה יאמר על נהרות בבל".

והמזמור חותם (תהלים קלז ז) - 'זְכֹר ה' לְבִנְיָ אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוֹ עָרוֹ עַד הַיְסוּד בָּה. בַּת בְּבַל הַשְׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שְׂיֵשָׁלֵם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגֻמַּלְתָּ לָנוּ. אֲשֶׁרִי שְׂיֵאֲחֶז וְנִפְץ אֶת עַלְלֵיךְ אֵל הַסֵּלַע'.

וביאר הרד"ק: "אשרי שיאחז - על דרך אכזריות, כמו שהיו הם אכזרים על ישראל".

וביאר המלבי"ם: "אשרי שישלם - לא לבד המעשה של החורבן, כי גם את גמולך שגמלת לנו, שגדר ה'גמול' הוא מי שעושה איזה דבר ע"י התפעלות אהבה או איבה, שמה שעשית לנו היה ע"י גמול והתפעלות שנהא ומשטמה, וכן ישלם לך בשנאה ונקמה, ובזה אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע".

הַשֵּׁב גְּמוּלָה עַל גְּאִיִּם

(ו) בכל יום רביעי - אנו אומרים בשיר של יום (תהלים צד א) - "א-ל נְקָמוֹת ה' א-ל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ. הַנְּשֵׂא שְׁפֹט הָאָרֶץ הַשֵּׁב גְּמוּלָה עַל גְּאִיִּם".

וְהִיוּ לְמִשְׁפַּחַת שְׂאִסְיָךְ

(ז) בשעה שאנחנו יוצאים לקראת שבת מלכתא, אנו אומרים: "וְהִיוּ לְמִשְׁפַּחַת שְׂאִסְיָךְ וְרַחֲקוּ כָל מְבַלְעֵיךְ יִשְׁיֵשׁ עֲלֵיךְ א-ל-לֵהֲיָךְ כְּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל כְּלָה".

והוא על שם הפסוק (ירמיהו ל טז) - "לָכֵן כָּל אֲכָלֶיךָ יֵאָכְלוּ וְכָל צָרֶיךָ כָּלָם בְּשִׁבְיָ יִלְכוּ וְהִיוּ שְׂאִסְיָךְ לְמִשְׁפַּחָה וְכָל בְּזוּיֶךָ אֲתָן לְבָז".

ובאר המלבי"ם: "בעת שאעלה ארוכה לך, אעניש את המכים אותך כמו שיפרש אחר כך. והנה יש מהם שהרעו לישראל בגוף, ויש שהרעו להם בממון, וכל אחד יקבל ענשו מדה כנגד מדה - אלה שהרעו להם בגופם - היה או שהמיתו אותם, או שלקחו אותם לשבי ועבדות, נגד אלה שהמיתו אותם - אומר: 'כל אוכליך יאכלו', ונגד אלה שהצרו להם בשבי - 'כל צריך בשבי ילכו'. ואלה שהרעו להם בממון - היו מהם שהשחיתו את ממונם ע"ד להשחית - אומר 'והיו שְׂאִסְיָךְ לְמִשְׁפַּחָה' (שהשוסס הוא להשחית), ומהם שבזו את ממונם להנאתם לא על כוונה להשחית - אומר 'וכל בְּזוּיֶךָ אֲתָן לְבָז'".

וְיִנְקוּם לְעֵינָיו נִקְמַת דָּם עֲבָדָיו הַשְּׂפוּף.

(ח) בכל שבת אומרים אחרי קריאת התורה: "אב הרחמים שוכן מרומים. ברחמיו העצומים הוא יפקוד ברחמים החסידים והישרים והתמימים. קהלות הקדש שמסרו נפשם על קדשת השם..."

וְיִנְקוּם לְעֵינָיו נִקְמַת דָּם עֲבָדָיו הַשְּׂפוּף.

כפֿתוב בתורת משה איש הא־להים - 'הַרְנִינוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדָיו יָקוּם וְנָקָם וְיָשִׁיב לְצָרוֹ וְכַפֵּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ'.

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כְּתוּב לֵאמֹר - 'וְנִקְמַתִּי דָמִים לֹא נִקְמַתִּי וְהָיָה שִׁכְוֹ בְּצִיּוֹן'.

וּבְכַתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר - 'לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אִיָּה אֶ-לֵהֵיָם. יִזְדַּע בְּגוֹיִם לְעֵינָיו נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׂפוּף'.

וְאֹמַר - 'כִּי דוֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכַר לֹא שִׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים'.

וְאֹמַר - 'יְדִין בְּגוֹיִם מְלֵא גְיוֹת מִחֹץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה. מִנְחַל בְּדָרְךָ יִשְׁתָּה עַל כּוֹן יָרִים רֹאשׁוֹ'.

נִקְוֹם לְעֵינָיו נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׂפוּף

(ט) בימים נוראים ובתעניות ציבור אומרים: 'אָבִינוּ מְלַכְנוּ נִקְוֹם לְעֵינָיו נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׂפוּף'.

הגדה של פסח -

סיפור 'אשר התעללתי במצרים'

(י) בליל הסדר כל הלילה מקיימים "למען תספר את אשר התעללתי במצרים" - במאות הנקמות שהקב"ה עשה במצרים ועל הים, וכורכים עם זה את המכות הגדולות והנוראות שיהיו במלחמת גוג ומגוג.

"... וַיּוֹצֵאֲנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, וּבְמִרְאָא גָדֹל, וּבְאִתּוֹת וּבְמִפְתָּיִם.

וַיּוֹצֵאֲנוּ ה' מִמִּצְרַיִם - לֹא עַל יְדֵי מְלָאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שַׁרְף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקַבּוּדוֹ וּבְעֲצוּמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה, וְהִכִּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי ה'..."

'בְּיַד חֲזָקָה' - זו הַדְּבָר, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: 'הִנֵּה יָד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה, בְּסוּסִים, בְּחִמְרִים, בְּגַמְלִים, בְּבָקָר וּבְצֹאן, דְּבָר כְּבֹד מֵאֹד'.

'וּבְזֶרַע נְטוּיָה' - זו הַחֲרָב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְחָרְבוּ שְׁלוֹפָה בִּידוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם'.

'וּבְאִתּוֹת' - זֶה הַמַּטָּה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: 'אֵת הַמַּטָּה הַזֶּה תִּשָּׂח בְּיָדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאִתּוֹת'.

'וּבְמִפְתָּיִם' - זֶה הַדָּם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (יזאל ג): 'וְנִתְּתִי מוֹפְתִים בְּשָׂמַיִם וּבְאֶרֶץ דָּם וְנָשׂוּ וְתִמְרוֹת עֲשׂוּ'.

[מצודת דוד - "דם - ר"ל בארץ ישפך דם הרבה ויאמר זה על גוג ומגוג. ואש - מן השמים תרד עליו אש, כמ"ש 'ונשפטתי אתו בדבר ובדם' וגו' 'אש וגפירת אמטיר עליו' (יחזקאל לח): 'ותמרת עשן' - עשן השריפה תעלה למעלה זקוף כאילן תמר"].

דְּבָר אַחֵר: 'בְּיַד חֲזָקָה' - שְׁתִּיָם, וּבְזֶרַע נְטוּיָה' - שְׁתִּיָם, וּבְמִרְאָא גָדֹל' - שְׁתִּיָם, וּבְאִתּוֹת' - שְׁתִּיָם, 'וּבְמִפְתָּיִם' - שְׁתִּיָם. אֵלוּ עֲשֶׂה מְכוֹת שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, וְאֵלוּ הֵן: דָּם, צְפָרְדַּי, כְּנִיָם, עָרוֹב, דְּבָר, שְׁחִין, בְּרָד, אֲרֵבָה, חֹשֶׁךְ, מַכַּת בְּכוֹרוֹת.

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמַר: מִנֵּין אַתָּה אוֹמֵר שֶׁלְקוֹ הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם עֲשֶׂה מְכוֹת וְעַל הַיָּם לְקוֹ חֲמִשִּׁים מְכוֹת?

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: בְּמִצְרַיִם לְקוֹ אַרְבַּעִים מְכוֹת וְעַל הַיָּם לְקוֹ מֵאֵתִים מְכוֹת.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: בְּמִצְרַיִם לְקוֹ חֲמִשִּׁים מְכוֹת וְעַל הַיָּם לְקוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים מְכוֹת.

כְּמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְמִקְוִים עֲלֵינוּ... עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכַפֶּלֶת לְמִקְוִים עֲלֵינוּ. שְׁהוֹצִיאֲנוּ מִמִּצְרַיִם, וְעֲשֶׂה בָהֶם שְׁפָטִים. וְעֲשֶׂה בְּאֵלֵהֶם. וְהֵרַג אֵת בְּכוֹרֵיהֶם... וְשַׁקַּע צְרִינוֹ בְּתוֹכוֹ. וְכו'.

וכל המרבה בסיפור נקמת מצרים הרי זה משובח. לאחרונה יצא הספר 'מטעמי השולחן', כ-400 עמודים, מהגאון רבי משה לוואיס זצ"ל, בהסכמת גדולי ישראל, והתקבל בחיבה בכל בית ישראל, אשר ממחיש ומתאר ומצייר - ככל האפשר - את גודל הסבל והמכאובים שהיה מנת חלקם של המצרים בעשרת המכות, ומפתח את השמחה לאידם.

ומה הענין להתבונן ולהנות כל כך הרבה בסבלם ומכאובם של המצרים? והיכן עדינות הנפש של בני תורה? אלא אדרבה, זו התבוננות שמביאה לקידוש ה'.

'שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם - כִּי אֶכַל אֶת יַעֲקֹב'

(יא) בליל הסדר אחרי ברכת המזון, מבקשים: 'שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל מְמַלְכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ. כִּי אֶכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֵת נוֹהוֹ הַשָּׂמַם. שִׁפְךָ עֲלֵיהֶם זַעֲמֶךָ וְחֲרוֹן אַפֶּךָ יִשִּׁיגֵם. תִּרְדֹּף בָּאֶף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַי ה'.

"וַיִּבְכּוּ וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה"

(יב) ואחר-כך מרבים עוד במצות ההגדה ע"י שמרבים בסיפור הנקמות שהקב"ה עשה ברשעי האומות במצרים ובכל הדורות בפיוטים שאחר ההגדה - ויבכּוּ וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה" ועוד.

על הניסים בחנוכה: 'נִקְמַתִּי אֵת נִקְמַתִּי'

(יג) ב'על הניסים' בחנוכה אומרים: "וְאֵתָה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עֲמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם", אך מיד אח"כ רואים שלא מפרטים כל-כך את מה שעם ישראל ניצלו, אלא בעיקר מפרטים באריכות שוב ושוב את ענין הנקמה -

"וְיָבֵת אֶת רִיבָם דָּבַת אֵת דִּינָם נִקְמַתִּי אֵת נִקְמַתִּי, מִסְרַת גְּבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִים וְטַמְאִים בְּיַד טְהוּרִים וְרַשְׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזָדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ וְלֶךְ עֲשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וְיִכְרַן כְּהַיּוֹם הַזֶּה".

מעוז צור: 'נִקְוֹם לְעֵינָיו נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ'

(יד) בכל יום משמונת ימי חנוכה, נהגו בית ישראל לשיר את 'מעוז צור' - שרובו מדבר על הנקמות שהקב"ה עשה לנו בכל הגלויות, ומתפללים ומראים ציפיה גדולה - שה' יכין 'מטבוחה' מהאומות שהצרו לישראל, וינקום מהם נקמת דם עבדי.

"... לַעֲת תִּכְיֶין מִטְּבַח מִצָּר הַמְּנַבֵּחַ - אֲזַ אֲגַמּוֹר בְּשִׁיר מִזְמוֹר חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ".

"... חֵיל פְּרַעָה וְכָל זָרְעוֹ יִרְדּוּ כְּאֶבֶן בְּמִצּוּלָה".

"... וְאוֹיֵב שָׂמוּ מַחִית. רַב בְּנֵי וּקְנִינֵי עַל הַעֵץ תְּלִית". ובסופו מבקשים: "חֲשׂוּף זְרוּעַ קְדָשְׁךָ וְקָרַב קֶץ הַיְשׁוּעָה. נִקְוֹם לְעֵינָיו נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ מֵאֲמָה הַרְשָׁעָה... דַּחַה אֲדַמּוּן בְּצַל צִלְמוֹן...".

על הניסים בפורים: "וְהִשְׁבּוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרִאשׁוֹ"

(טו) ב'על הניסים' בפורים אומרים: "וְאֵתָה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הַפְּרַת אֶת עֲצָתוֹ וְקַלְקַלְתָּ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ וְהִשְׁבּוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרִאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵי עַל הַעֵץ".

הָרַב אֶת רִיבֵנוּ... וְהִנּוּקֵם אֵת נִקְמַתִּי

(טז) בפורים אחרי קריאת מגילת אסתר, כל הברכה כולה מתמקדת בענין הנקמה, אומרים וכופלים ומשלשים ומרבעים ומחמשים ומששים את ענין הנקמה -

"הָרַב אֶת רִיבֵנוּ.

וְהִדָּן אֵת דִּינֵנוּ.

וְהִנּוּקֵם אֵת נִקְמַתִּי.

וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּלָה לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ.

וְהַנְּפַרֵעַ לָנוּ מִצְרֵינוּ.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַנּוֹפֵר לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרֵיהֶם".

ובסוף אומרים "הָא-ל הַמוֹשִׁיעַ".

ואחר כך אומרים 'אֲשֶׁר הִנִּיאָ עֲצַת גּוֹיִם, וְבוֹ מִזְכִּירִים מֵהַ קוֹרָה כַּשְׁחוֹמְלִים עַל רַשְׁעֵי הָאוֹמוֹת -

"הֵמָּן... וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שְׂאוּל. כִּי בַחֲמַלְתּוֹ עַל אֲגַג וְנֹלַד אוֹיְבֵי".

וממשיכים בנקמה מהמון:

"... סְרִיסְיָה הַבְּהִילִי לְהִמּוֹן הַלְּשָׁקוֹתוֹ יוֹן חֲמַת תְּנִינִים.

עֲמַד בַּעֲשָׂרוֹ וְנִפְל בְּרַשְׁעוֹ. עֲשֶׂה לוֹ עַל וְנִתְּלָה עֲלָיו.

צַדִּיק נִחְלָץ מִיַּד רַשָּׁע. אוֹיְבֵי נִתַּח תַּחַת נַפְשׁוֹ.

רְאִיתָ אֵת תְּפִלַּת מְרֻדֵי וְאַסְתֵּר. הִמּוֹן וּבְנֵי עַל הַעֵץ תְּלִית".

מספיק בכל זה כדי לטעת בכל העם היהודי בחינה של "ישמח צדיק כי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע" - משה מתאנה לראות בנקמת המדינים". וכמו שאמר (תנחומא מטות ד): "נקם נקמת בני ישראל. זה שאמר הכתוב: לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לכסא וישיבם לנצח ויגבהו (איוב לו ז). מהו לא יגרע מצדיק עיניו. אין הקדוש ברוך הוא מונע מן הצדיק מה שרוצה לראות בעיניו. ללמדך, שמשנה מתאנה לראות בנקמת המדינים קדם שימות, והיה מבקש מן הקדוש ברוך הוא על כך שיראם בעיניו. ועליו נאמר 'ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע' (תהלים נח יא). 'ישמח צדיק' - זה משה. 'כי חזה נקם' - נקמת מדין. 'פעמיו ירחץ בדם הרשע' - זה בלעם".

כל האמור מורה ההפך ממה שפתחה הכתבה על ענין זה: "הנקמה היא חלק בסיסי בטבע האנושי מאז ומעולם - ולא מהחלק הנעלה שבו".

והנה לנו, שבנקמת ישראל מהאומות - אדרבה, זהו החלק הנעלה של היהודי, שהרי מי לנו גדול ומובחר כמשה רבינו בחיר הנבירים. ומשה נתאה לראות בנקמת בני ישראל מאת הגויים.

...

להחליף תפקידים זמנם עבר, זמננו הגיע!

הרב יהודה אפשטיין - יו"ר האגודה

YEPSTEIN@KEDUSHASTZION.ORG

ישראל החילונית. הדיונים צריכים להתנהל בין מתנגדי התורה כיצד להתייחס למדינת התורה שבמוקדם או במאוחר תקום כאן, משום שזהו היעוד שהועיד עבורנו הבורא, ומשום שהעם נע כל העת לעבר היעוד הזה. ישבו להם יאיר לפיד ויאיר גולן, אביגדור ליברמן ונפתלי בנט ושאר הממורמרים שיודעים שזמנם עבר וידונו - האם הם צריכים לנסות להשפיע מבפנים על מדינת התורה, או שהם צריכים לעזוב את הארץ, אולי כדאי להם להסתגר בארבע אמותיהם ולנסות

בכל שנה, כאשר מדינת ישראל חוגגת את עצמאותה, הרגשות של יראי ה' מעורבים. מצד אחד, אחר הרדיפות, ההשפלה וחילול ה' של הגלות הנוראה, עם ישראל שב לכונן שלטון בארצו אחר אלפיים שנות גלות. קמנו מאפר המשרפות והוכח קבל עולם ומלואו כי דבר ה' יקום לעולם. הכנסיה הארורה, אשר הועידה עבורנו את הגלות וההשפלה כמצב קבוע - נחלה תבוסה ניצחת, ועד היום הם מתפתלים בניסיונם לתרץ את המציאות הבלתי אפשרית עבורם, ומלינונים ברחבי העולם, ובעיקר בארה"ב, כבר הבינו, כי אותו 'עיקר'

להשיג פטור עבור ילדיהם (עד כמה שישנם כאלו) שלא ישרתו בצבא המשיחי, אולי יתבעו אוטונומיה למדינת תל-אביב, או שאולי יחשבו על רעיון אחר כדי לשמר את חילוניתם...

מגדולי התורה בארה"ב מגיע לארץ - הדבר כמעט ואינו עושה רושם ציבורי [ואין הכוונה כאן, חלילה, למעט בערכם של גדולי תורה כאלו או אחרים, אלא לשקף את המציאות ואת התחושה הרווחת בקרב קהל הלומודים].

השיח שלנו - הציבור החרדי - צריך להיות במקום אחר לגמרי! כיצד עורכים בצורה הטובה ביותר את המעבר מהמשטר הנוכחי לשלטון התורה, כיצד משלימים את תהליך השיבה של עם ה' אל א-להיו, כיצד מיישמים את התורה הנפלאה שלנו בחיי המעשה בזמננו באופן שכל מערכות החיים של האומה יתנהלו על פיה, כיצד מקימים צבא יהודי, כלכלה על-פי תורה בלי רביית חקלאות עם שמיטה כהלכתה, מקדש, קרבנות וטהרה, מערכת משפט של אמת וצדק היוצאת מלשכת הגזית, מערכת חינוך יהודית שורשית, בריאות, תעשייה - הכל מכל כלי! בואו נניח להיסטוריונים לעסוק ביחס להרצל ולבן-גוריון, יש לנו משימות חשובות בהרה העומדות לפנינו בתקופה אדירה זו, בה פקד ה' את עמו!

עולם התורה הוא הקרוב ביותר ללבנו, אך התמונה דומה גם בשאר התחומים. מצבה החומרי של מדינת ישראל הפך את העם היהודי מעם עני ונרדף למושא הערצה בקרב כל גויי תבל - רובם שונאים ומקנאים, אך לא מעט יודעים גם להעריך. והזהות היהודית, העומדת במוקד המאבק על אופיה של המדינה - זהות זו תיקבע כאן בארץ על-פי תוצאות המאבק הזה, כאשר בעולם כולו מכת ההתבוללות מעידה כאלף עדים, כי אין עתיד לקיום היהודי בחוץ לארץ, וזה עוד לפני שלוקחים בחשבון את ההתגברות המבהילה של האנטישמיות בעולם.

ואתה, קורא יקר - אם אתה מזדהה עם מה שכתוב כאן, ואם אתה מבין, כי 'קדושת ציון' היא המסגרת שמאגדת את קהל היראים מכל קצוות הקשת אשר מכוונים בדיוק למטרה הזאת - הפיכתה של ישראל למדינה יהודית באמת, ואתה יודע, כי ככל ש'קדושת ציון' יהיה ארגון בעל עוצמה והשפעה - כך נתקרב אל היום המיוחל, בו תבל ומלואה תכרע ברך לפני ה' א-להי ישראל - אנחנו מחכים לך בליל ששי, אור לכ"ח באייר, בויעידה הארצית שהפכה כבר לשם דבר. שם תמצא אלפים כמוך, הכמהים לשלטון התורה, ומכח האחדות הנפלאה והמבורכת והרוח המפעמת בלבבות, נתחזק יחדיו לעשיה ברוכה, אשר תוריד את הבשורה האדירה ממרומי החזון אל עולם המעשה!

הזהות הברורה שבין שנאת מדינת ישראל לאנטישמיות הקלסית - אף היא מעידה כאלף עדים על כך שמדינת ישראל היא המסגרת, בה בחר ה' - אם נרצה ואם לאו - להנהיג את עמו בתקופה מכריעה זו של ההיסטוריה. **אם יש מי שעדיין סבור, כי כל המהלך האדיר הזה נעשה רק כדי 'לנסות אותנו', ובסוף ה' יחזיר אותנו לחוץ לארץ כדי לגאול אותנו על כנפי נשרים - לא רק שהוא מנותק מהמציאות, אלא אף תפיסת הא-להות שלו מעוותת ולוקה בחסר, וכפיות הטובה שלו כלפי הנס האדיר שחזינו בעינינו בקיום דברי הנביאים היא בלתי נתפסת.**

כיצד מתייחסים לעובדה, שמדובר במשטר חילוני, בשלטון שהעביר על דתם רבבות יהודים מעדות המזרח, שביצע פשעים נוראיים של חטיפת ילדי תימן, של כפייה חילונית קשה, של ניצול ושוד ושחיתות בולשביקית שבססה כאן את שלטון השמאל האתאיסטי? כיצד מתמודדים עם ההתנכרות של שלטון זה לכל מהותנו כיהודים? אלו הן שאלות מצוינות, אבל הן הרבה פחות רלוונטיות לחיינו כיום!

בנצרות חייב להתעדכן. מאידך - זהו היום בו מרשיעי ברית הרימו ידם בתורת משה וכוננו משטר הזועק כי 'ככל העמים בית ישראל' [והנביא צווח כנגדם - 'העולה על רוחכם היה לא תהיה!']. ובנקודה הזאת עולות שאלות, מתנהלים דיונים, רבנים שונים מציגים את גישתם - אלו מחייבים ואלו שוללים, אלו מדגישים את הנס האדיר, ואלו - את החרפה הקשה של המרידה בה'.

רבים בקרב היהדות החרדית עומדים נבוכים לנוכח המורכבות, והדוברים ומוסרי השיעורים היותר רהוטים מציעים בפני הציבור צורות שונות של התייחסות כדי להתמודד עם המבוכה. במיוחד בשנים האחרונות, אנו זוכים לשמוע יותר ויותר התייחסויות מורכבות בקרב רבים וטובים מקרב מוסרי השיעורים ובעלי הדעה בקרב היהדות החרדית, אשר נדרשים להסברים קצת יותר מורכבים מסימאות מתלהמות, שאמנם קל יותר להשמיע אותן אך את המבוכה אינן פותרות. שאלות היסטוריות, אמוניות, רעיוניות ואף הלכתיות הולכות ומתלבנות - זה אומר בכה וזה אומר בכה, וכדרכם של סוגיות מורכבות, המסקנות רחוקות מלהיות חד-משמעיות.

אני רוצה להציע כיוון אחר. היחס היסטורי של היהדות החרדית להקמתה של מדינת ישראל הוא דיון מרתק וחשוב. אבל ברמה המעשית - הוא הרבה פחות רלוונטי כיום ממה שהיה בשעתו! המציאות של ימינו שונה בתכלית מזו שהיתה בקום המדינה, המבנה של העם שונה לחלוטין, המגמות האידיאולוגיות נעות בכיוון אחר לגמרי, הדמוגרפיה קבלה תפנית אדירה, עולם התורה נמצא במקום אחר, עולם התשובה - שבאותם ימים פשוט לא היה קיים - הפך לגורם משמעותי ביותר בחברה הישראלית, ועוד נתונים רבים מספור הופכים את הדיון ביחס של העולם החרדי למדינת ישראל בימי הקמתה לדיון שאמנם חשוב ומרתק, אך הוא רלוונטי עבורנו בערך כמו שאלת הפרדת הקהילות בגרמניה בזמן הרש"ר הירש או המאבק על לימוד הפילוסופיה בתקופת הראשונים. חשוב, מעניין, מגרה את האינטלקט, אך לא כל-כך מעשי לימינו...

מדינת ישראל היום היא עובדה מוגמרת. בתוכה נמצא רובו של עם ישראל, בוודאי של זה המודע ליהדותו ורואה בה ערך בעל חשיבות. עולם התורה האדיר שצמח בתוכה הוא מרכז החיים הרוחניים של העם היהודי בעולם, כאשר ישיבות חוץ לארץ יונקות אך ורק ממנו. כאשר אחד מגדולי התורה בארצנו נוסע ללייקווד - מרכז התורה הגדול והמשמעותי ביותר שמעבר לים - זהו יום חג עבור תושבי המקום. כשאחד

שמע ישראל - עם (ה)קפה של הבוקר

מאמר אקטואלי יומי

לאור ההתפתחויות הגורליות המתרחשות חדשות לבקרים בחיי האומה ולאור החסר האדיר שמורגש אצל רבים בהתבוננות אמונית על האירועים לאור ההשקפה המסורה לנו מרבתינו מעתיקי השמועה אוהבי ה', עמו וארצו, אשר סללו לנו את דרך דרישת ציון על טהרת הקודש, מאמר דעה יומי מאת יו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין ישלח בדוא"ל לכל דורש ומבקש.

נא לשלוח את עצמנו וזכי בוקר כאנה יומית
של דרישת ציון, אקטואלי ואתרית.

ניתן להצטרף לרשימת התפוצה בדוא"ל: 1@קריאתשמע.ישראל או SHEMA-HISRAEL.ORG@1
ניתן להרשם לקבלת מקבץ שבועי בפורום דיגיטלי איכותי בתחומי אלונישם@gmail.com

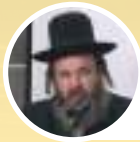
לתיאור פרטים על האגודה, לחצו על התמונה

אגודת ישראל - יו"ר יהודה אפשטיין

מזמור למנצח

הרב משה מליבז'קי
MM@KEDUSHASTZION.ORG

מזמור הודיה לה' על ניסוי המלחמה

ובני ישראל מכתירים את ה' בנבואתם על הים ומעניקים לו כינוי חדש - 'מנצח המלחמות'!

ואחרי משה ואהרן בכהניו, גם שמואל בקוראי ומכני שמו (שמואל א טו כט) 'נצח ישראל' - 'הקב"ה, שהוא נצחונו של ישראל' (רש"י שם), 'ה' יתברך שהוא חוזק ישראל וכוחם ותוחלתם' (רלב"ג שם)³.

ומכיון שמלחמותיו ונצחונותיו הם בשם קדשו, כאשר שרו משה ובני ישראל 'ה' שמו'⁴ - אזי כאשר בא מועד ויוצא ה' להושיע עמו ולנצח את אויביו, מתגדל ומתקדש שמו הגדול, וכלשון הזוה"ק (שמות נו) - 'ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לאגנאח קרבא עלאה ותקיפא בעממיא, בגין לאוקרא שמיא, הדא הוא דכתיב (זכריה יד א) 'ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב', וכתיב (יחזקאל לח כג) 'והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי'...'⁵. התגדל והתקדש שמיא רבה!

ברוך שומר הבטחתו לישראל ברוך הוא, ברוך שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, שבו הוא מקיים הבטחותיו, וזבה נודע שמו ה'⁷.

הלא כה אמר והבטיח וכה הקים דברו הטוב: 'חרב לה' מלאה דם הדשנה מחלב מדם כרים ועתודים מחלב כליות אילים כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום' (ישעיה לד ו)⁸.

וכן הוא עומד ואומר מנבא ומבטיח - 'והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם. והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים כאריה בבהמות יער ככפיר בעדרי צאן אשר אם עבר ורמס וטרף ואין מציל. תרם ידך על צריך וכל איביך יכרתו' (מייכה ה-ו ח). 'קומי ודושי בת ציון כי קרנך אשים ברזל ופרסותיך אשים נחושה והדקות עמים רבים והחרמתי לה' בצעם וחילם לאדון כל הארץ' (שם ד ג).

עבר ורמס וטרף ואין מציל. מסתובבים מטוסי חיל האויר בשמי איראן, עוברים ורומסים וטורפים, ואין מציל, לא נפקד ממנו טייס, לא נפל ממנו מטוס. כאילו לא הצטיידו האיראנים שנות דור במיטב ההגנה האוירית. האמנם? הלא לצד מטוסי חיל האויר, טסו גם מטוסי האייר פורס, ומהם נפל גם נפל, ורק על בניו אהוביו חופפה השגחתו העליונה, ושמתי פדות בין עמי ובין כל העמים. לך טוב יהודות ולשמך נאה לזמר, כי הושעתנו מצרינו ומשנאינו הבישות, בא-להים הללנו כל היום ושמך לעולם נודה סלה!

(באב) - 'אל תאמרי לי אשר זקנת היותך לאיש, עוד תתעדני חלוץ השד לגונך, תלדי בני שעשויעך, בעת עדנה תתחדשי בנעורים פְּנִשְׁיָךְ'. 'כי אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם' (מלאכי ג ו). אל תתמהי על החפץ (ע"פ קהלת ז) ותאמרי בתמיהה 'אחרי בלותי היתה לי עדנה?!', כי הגיע תורך תור הנערה, חפץ בך המלך ונקראת בשם!

כימי צאתנו מארץ מצרים מראנו נפלאות, מה שהיה הוא שיהיה. גם כאשר נבחרנו לצאת גוי מקרב גוי ממצרים, לא ניכרו עלינו למראית עין המעלות החקוקות בשיר השירים, ומתוך טיט היוון, כאשר כל מצרים היתה מטונפת מעבודה זרה שלנו, זעוק זעקנו (שיר השירים א ו) 'אל תראוני שאני שחרורת', והוא אף הוא אמר (יחזקאל ח-ז) - 'ואת ערום ועריה ואעבור עליך והגה עתך עת דודים ואפרוש כנפי עליך ואכסה ערוותך ואשבע לך ואבוא בברית אתך', וכפי שאמר לנו הרועה הגאמן (שיר השירים רבה פ"ב סדרא תניינא א-ב) - 'הואיל וחפץ בגאולתכם, אינו מביט בחשבונותיכם, אינו מביט במעשיכם הרעים. ובמי הוא מביט - בצדיקים שבכם ובמעשיהם, הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בעבודה זרה שלכם'. כיון שחפץ בגאולתנו - אינו מביט אלא בצדיקים שבינינו, בעולם התורה שפורח כפי שלא פרח מאז ימי חזקיהו מלך יהודה, [בכמט] רוב יושביה שעליה, במוסרי הנפש הצללת ישראל מיד צר ולכיבוש מרחבי ארצנו הקדושה ובמצערי נפשם בציפיה ותשוקה להשבת העבודה וביאת בן ישי. ראו עתה, כי אני אני הוא ואין א-להים עמדי, אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל (דברים לב ט). אוי לה לאומה שְׁתַּמְצָא בשעה שהקב"ה עושה פדיון לבניו, מי מטיל כסותו בין לביא ללביאה בשעה שנוקקין זה עם זה?! (סנהדרין קו).

ועתה עת קרוד היא לנו, ולשורר מזמור למנצח, מזמור לכבודו של המנצח הגדול האחד והיחיד - אדון העולם. והנה ראשית ההודיה היא ההודאה - להיות מודה על האמת ולייחס את כל הטובות והנפלאות לה' א-להינו כי הוא הנותן לנו כח לעשות חיל למען שמו הגדול באהבה, וכפי שאמר דוד (תהילים קטו ז) "לא המתים יהללו י-ה ולא כל יורדי דומה", כי מי שירד מטה מטה לייחס חלילה את נסי ה' לסטרא אחרא - הוא דומה, לא יזכה להלל את שם ה' כי אינו לחללו חלילה, ואנחנו נברך שם ה' מעתה ועד עולם!

גדול נצחון שניתן בין שתי אותיות, שנאמר (שמות טו א) 'ה' איש מלחמה ה' שמו', ותרגומו - 'ה' מרי נצחון קרביא, ה' שמיא'. האם שמתם לבכם על הדבר - משה

ידוע ידענו, כי יש לה' חפץ ביצירה, ואין אנו צריכים להתיגע ולנסות לשער מסברת כרסנו על מה ולמה ברא יצר ואף עשה ה' את כל ההויה, הלא שפתיו ררו מללו (ישעיה מג כא) - "עם זו יצרת לי" - למען - "תהלתי יספרו".

לפיכך אנו חייבים, רוצים ומשתוקקים להודות לפניו יתברך ולהביע בפניו אחת מאלפי אלפי אלהים ורבי רבבות ממוקצת שבחו, על אשר חשף זרוע עוזו ותפארתו, לימד דינו לקרב ואצבעותינו למלחמה, הדריכנו על במות אויביו - אויביו, והרים קרננו על כל שונאינו - שונאינו, עשה ועושה עמנו ניסים אשר לא עשה כן לכל גוי, כי מי א-ל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיו וכגבורותיו.

ראו כל אפסי ארץ את ישועת א-להינו, אשר עשה למחכים לו, הודיע לכל באי עולם, כי א-להיהם של אלה אינו ישן, וגם אינו זקן, חלילה.

הלא ידועה דרכו הנפתלת של היצר הרע - הוא אינו מעז לשלח את דברי הסתתו בצורה גלויה ובשפה ברורה אל מרכז התודעה של האדם, אבל באין אומר ובאין דברים הוא משריש את צחנתו, ומבלי שאיש שם על לב, הוא מחלחל את המחשבה, אשר לפיה אמנם כולנו חכמים ונבונים וכולנו יודעים את סיפור יציאת מצרים - איך שידד ה' את כל מערכות הטבע ולא הותיר מהן שריד ופליט בצאתו לישע עמו, כולנו מתבסמים מיינו הטוב ומתפעלים מנס פורים, מתאספים אל מול הנרות ונזכרים בנפלאות אשר המשיך ה' בידי בני מתתיהו בן יוחנן הכהן הגדול. אבל, אמנם, כל זה היה כבר לפני זמן רב מאוד, לפני אלפי שנים, כשנסת ישראל היתה צעירה, כלה נאה וחסודה ומוכתרת בכל המעלות המוזכרות בשיר השירים, וגם מאת ה' היתה זאת להנהיג עצמו בכחור המחזר אחר אבדתו - באהבה, חפיצה, חשיקה ודביקה, ככל הרשום בספר יחזקאל ובשיר השירים. ברם, אולם - כך טוען היצר הרע הצפון בליבו של אדם - כיום, אחרי אלפי שנים, הזדקנה כנסת ישראל וּבְלָתָה ונעשתה מרוטת לחי, כנסיית של זה זקנה היא ואין בה עוד צורך וחפץ, א-להיהם של אלו זקן הוא, 'ותפר האביונה - זו חמדה' (ע"פ שבת קנב), חלפו תמו ספו ימי הזוהר ההוד וההדר, קחו לכם את השם"י פה"י (שבת היום פסח היום) והתפרקו לכם על ימים שהלכו לבלי שום - חלילה - כי זו דרכו של עולם. הצעירים והצעירות של האתמול הם הזקנים והזקנות הסייעודיים של היום, עולמם מאחוריהם, דור בא דור הולך.

והנה קול דודי דופק, ענה דודי אמר לי (קנינה מ לתשעה

1. הדברים נכתבים בפרשת הדרכים שבה עם ישראל מודה על העבר ומבקש על העתיד, אדרוך אויב ואשיגם ולא אשוב עד כלותם (תהילים יח לח). ומי לנו מדוד הקטן, שריהו להקב"ה בשירות ותשבחות (ברכות ז). שהיה חזק ורץ ומפיל שמונה מאות חלל בפעם אחת, ועדיין היה מתאנח על מאתיים שנמלטו מחציו (מועד קטן טו). אגא ה', אל תבישני מְשַׁבְּרֵי (תהילים קיט קטז).
2. ראה לשון הוה"ק (ח"א ח).
3. וכדי להדגיש ולהראות באצבע כי בא לכנות את הבורא בשם חדש, לא אמר 'ה' נצח ישראל' - ה' שהוא נצח ישראל, אלא קראו 'נצח ישראל' בהשמטת שם העצם ה'. אמור מעתה - זה תוארו וזה כינוי נצח ישראל.
4. מלחמותיו לא בכלי זין, אלא בשמו הוא נלחם כמו שאמר דוד לגלית (שמואל א ז מ) - "אתה בא אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אלקי בשם ה' צב-אות א-להי מערכות ישראל (רש"י שם). וכן כתב בתהלותיו (תהילים ח) - "אלה ברכו ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' א-להינו נזכיר".
5. אחרי תאור מלחמת ה' בגוג, כאשר תעלה חמתו באפו, ובקנאתו באש עֲבָרָה (יחזקאל לח כב) - "ונשפטי אתו בדבר ובדם וגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפריית אמטיר עליו ועל אגפיו ועל עמיתים רבים אשר אתו".
6. ולמועד שיבוא, מזומן הקב"ה לערוך מלחמה עליונה וחזקה בעמים כדי לכבד את שמו, וזהו מה שכתוב "ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב" (זכריה יד ג), וכתוב "והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי" [יחזקאל לח כג - פסוק זה הוא מקור לשון הקדוש שמקדשים ישראל לאביהם שבשמים בכל תפילה - יתגדל ויתקדש שמיא רבה'. אמור וכוון בתפילתך מעתה: אגא ה'! היה נא עמנו במלחמותינו, הנחל לנו נצחון מוחלט, ואלו לאויביו הנחל תבוסה מוחלטת].
7. על-פי רש"י (שמות א) - "ושמי ה' לא נודעתי להם - לא נִפְרְתָי להם במידת אמיתית שלי שעליה נקרא שמי ה'". ולאור דברי רש"י אלו, יאיר לנו באור חדש דבר ה' הנזכר - 'והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי'.
8. כי זבח לה' בבצרה - מדינה ש רחוק מבבל, שמה בצרה, והיא בין גבול אשור ופרס ובין גבול ארץ אדום הורמו, והיא היום תחת ממשלת השימעאלים, וברוך היודע אמתתם של דברים, אולי יהיה דרך שם המלחמה באחרית הימים (כ"ל פו שם).

ליכר נשמט נעמראיולה בן זולכיה

גליון 90 - אייר - סיון תשפ"ז

תג'רש ארץ והטענה

הרב חיים מאיר אינהורן
CHAIM@KEDUSHASTZION.ORG

הוא מאמר גאוני לחודש אייר, כיצד ניתן לדעת את תוצאות מלחמת איראן, והדרך היא - לבדוק האם זה הוסיף משהו לשוב ארץ ישראל. הלב באיראן, עיניים על לבנון. כי בברית בין הבתרים נקבע, שישועה אמיתית מסתיימת ב'לזרעך נתתי את הארץ הזאת! הלכך, אף שאנו מלומדים בנסים בזה קיבוץ גלויות האחרון, הודאה יתרה נודעת להם לנפלאות ששת הימים, בהם השתלבה הישועה מהגויים בעוד חתיכת 'לזרעך נתתי'. ואף אנו יהודים של תשפ"ו - נראה נפלאות בירושת בשן וגלעד כימי עולם, וכימי צאתנו ממצרים, אשר גירש מפנינו גויים ותטעה, גם היום עם הישועה מפרס נזכה בעוד ועוד פרוסות אהובות של 'הארץ הטובה, ההר הטוב הזה והלבנון'.

דברך כי צדיק אתה - ותרא את עני אבתינו במצרים". הוא שאנו מתפללים תדיר - "זכר לנו ברית אבות כאשר אמרת: 'זכרתי את בריתי יעקוב, ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם אזכר, והארץ אזכר'"

אף ברית הר המוריה של עקדת יצחק, מתנקזת לבשרות 'כי ירש זרעך את שער אויביו', לאמר כי ירושת הארץ היא מימוש הברית. ומה אתה אומר? מדוע התורה כל כך חוזרת, ושבה וחוזרת בכל מקום על מסר זה? אך כיצד ניתן שלא לציין כי זו גם עניינה של ברית שלש עשרה מדות של רחמים - ה' ה' א-ל רחום וחונן - ומה סיפורה של ברית זו? כאשר ה' מעלה אותנו "אל הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה... וגרשתי את הכנעני... אל ארץ זבת חלב ודבש", מבקש משה כי פני ה' יעלו עמנו לארץ. וכיצד מסתיימת הברית? הרי זה כתוב בתורה (שמות ל"ג ו"ד) - "הנה אנכי כרת ברית, נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים... הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני". והעמיק על זה מרן הנצי"ב בהעמק דבר, וז"ל - "נגד כל עמך אעשה נפלאות. כבר תמה הרמב"ן ז"ל איזה נפלאות נעשה במדבר מאז מה שלא נעשה עד כה... בכל הארץ דגם הארץ נכרתה בזה הברית, כדכתיב בברית האבות 'והארץ אזכור'. והיינו, דמצינו כמה ארצות שנחרבו ושוב לא נשאר להם זכר. אבל ארץ ישראל - אף על גב שגם היא נחרבה וגפרית ומלח שרפה כל ארצה... ומכל מקום הרי הארץ בישובה כמו שהיתה. זהו נפלאות שלא נברא בכל הארץ".

נפלאות שלא נבראו - הן לזה מחכה ישראל מיום שמוע מיכה המורשתי דבר ה' לאמר (מיכה ז) "כימי צאתך מארץ מצרים - אראנו נפלאות". ולפי שיש משתבשים לומר, כי נפלאות עניינינו הם נסים בלתי טבעיים שהיו ביציאת מצרים בחפזון לשבור זרוע הטבע וממשלתו, ואינו כן, ודבר ה' היה אל ישעיהו (נ"ב) "כי לא בחפזון תצאו", ואומר - (ישעיהו מ"ג) "אל תזכרו ראשונות, וקדמוניות אל תתבנו". ונאמר (ירמיהו ט"ז כ"ג) "לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם חי ה' אשר העלה וישראל הביא את זרע בית ישראל מארץ

קשים - 'ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו... כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם". הסוף יהיה טוב - "ודור רביעי ישובו הנה", ואז, באותו מעמד עצום, נקבע זה למהלך לדורות - "ויהי השמש באה ועלטה היה והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה. ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת. את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמני. ואת החתי ואת הפרזי ואת הרפאים. ואת האמרי ואת הכנעני ואת הגרשי ואת היבوسی".

אימה, חשכה, גדולה, נופלת, השמש באה, תנור עשן ולפיד אש, אנא ה' הושיעה נא! והוא מלכנו והוא מושיענו, ומסתמאת אתה רוצה לדעת האם זהו קיום הברית? מה הבעיה? תבדוק מה קורה עם 'לזרעך נתתי את הארץ'! האם ישנה התקדמות בארץ הפרזי או אצל החתים? ועל מה ששאלת, ידידי, מדוע לא עושים ב'קדושת ציון' אירועי שמחה בהודאה על נסי מלחמת יום הכיפורים, או מלחמת המפרץ? האם עדיין אתה צריך לתשובה? ובבריסקאית נאמר זאת כך, יש כאן צוויי דינים - דין אחד הוא הודאה על שמירת ה' שבכל מצב, אבל עם חוסר ב'חלות' של השלמות - כעין שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ, אבל כאשר הגדר הוא 'נס שבארץ ישראל' - אזי הנס יש לו נפקא מינה גם בארץ - באדמה הקדושה עצמה! כי זכר ה' לנו ברית אברם, ויתן לנו את חברון ואת שכם, השיב שבות אהלי יעקב את הפרזי ואת הרפאים רמת שלמה וביתר עלית, ועקידת יצחק נראתה לפניו ויהי הבית בידו.

אין לנו שיעור רק התורה הזאת, וכל התורה מלאה מדבר זה, שייציאת מצרים תכליתה לתת לנו את הארץ, לקיים ברית אבות, הוא שזימר אל שושנים אסף המנצח, וקבעו נעים זמירות אצל תהילים (פ ט), לאמר "גפן ממצרים תסיע", והתכלית - "תג'רש גוים ותטעה". ומהתורות לתפילות, מדברי נחמיה (ט) שקבעוהו לאמרו אצל פסוקי דזמרה בכל יום: "זכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני... לתת לזרעו". ואיך מתקיימת זאת הברית? "ותקם את

גם אני הייתי שם, עומד צפופים בחג הפסח בשערי ירושלים, נדחק ליכנסו לתוכה מפני פרוזדאות שהושיבו שלטונות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגל, שאותם הימים מלחמה לה' באיראן הייתה, וסגרו שלטונות הדרכים מפני תקנות פיקוד העורף. מה עשו יראי חטא שבאותו הדור? כל אחד מצא לו 'דוד' לילך לבקר ברגל בעיר המקודשת, בפיו אומר לשוטר, לבקר דודי באתי, ובלבי מכוון לאותו דוד העליון של ישראל כולם, דודי הצח שמקום דירתו בירושלים, אני לדודי ועלי תשוקתו.

והיו הנדחקים שם מלאים בטרוניות, ואני הייתי משחק, אמרו לי - מפני מה אתה מצחק? אמרת להם - מפני מה אתם בוכים? אמרו לי - והלא כל דבר שטות כמנהגו נוהג, וכותל מערבי חתום בפני החרדים את דברו? ולא נבכה? אמרת להם - לכך אני מצחק! עד עכשיו שהיתה רחבת הכותל מלאה בזקנים וזקנות ילדים וילדות חרדים, הייתי מתירא, שאין אנו החרדים מבינים כי לנו הכותל, בשבילנו עשה ה' הישועה הגדולה בכ"ח באייר תשכ"ז והחזירו לנו. עכשיו שאני שומע בכל מקום שסגירת הכותל הוא נגד החרדים, בוודאי כאשר יפתח, נבוא כולנו החרדים להודות על המתנה הגדולה שקיבלנו בששת ימי הפלאות, בלשון הזה אמרו לי - חיים נחמתנו, חיים נחמתנו...

כי הנה שתי סוגי ישועות יש להם לישראל! האחת בסיסית: אהבת ה' התמידית - הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל, שבכל דור דור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם. ויש עוד קומה שניה גבוהה יותר, והיא: ישועה השייכת לתפקידנו כעם ה', לתפקיד תיקון העולם, ישועות שהן חלק ממטרת הבריה - ישועות שהן בגדר קיום הברית. ידעתי שתשאל, ואיך נדע באיזו ישועה אנו עומדים? והלא אין לנו לא נביא ולא חוזה? דע אחי, כי הבדיקה פשוטה היא, צא וראה - אם נתחזק קיום הברית, דהיינו אם תוצאה מהישועה הייתה גם התקדמות בירושת הארץ, זה לך האות - כי חוץ מההצלחה, אף מימד של גאולה יש בישועה זאת! וכבר בברית בין הבתרים נקבע היסוד הזה. כאשר ה' כורת ברית לאברם (בראשית טו) - "לתת לך את הארץ הזאת לרשתה" - מופיעים גם רגעים

1. ובאמת, בכל הניסים של המלחמות כאן בארץ, ישנו גם המימד שזה מחזק את ישוב הארץ הקיים, אבל בוודאי שיש הבדל גדול אם זה מסתיים בעוד קיום הברית, אף שבאמת גם השמירה על הארץ היא מכח זכות הברית, בחינת - "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון, שמה שבר רשפי קשת, מן וחרב ומלחמה סלה" (תהלים ע"ד).

צפונה ומכל הארצות, ו"השיבותים על אדמתם אשר נתתי לאבותם" (ובמאמר 'מרדכי יצא מלפני המלך' פורים תשפ"ג, הבאתי הראיות כי 'נפלאות' כשמה המה: נסים מכוסים בטבע, והמקום בו ביציאת מצרים מובא 'נפלאות' הוא כאן בברית י"ג מידות בדרך לארץ ישראל - 'נגד כל עמך אעשה נפלאות' - שבאר הרמב"ן על הניסים בתוך הטבע). והענין הוא, לפי שקשה הדבר מאד לשוב ארצה אחר כזו גלות, ועינינו ראות ולא זר גודל הקושי, הבטיח ה' יתברך, כשם שממצרים הסיע גפנו, לגרש גויי הארץ וליטע אותנו באדמתו, גם כן בשובנו מארץ צפון וכל הארצות, מראנו נפלאות, וכלשון הנצי"ב הנזכר - **"דגם הארץ נכרתה בזה הברית, כדכתיב בברית האבות 'הארץ אזכור'.. אבל ארץ ישראל - אף על גב שגם היא נחרבה... ומכל מקום הרי הארץ בישובה כמו שהיתה. זהו נפלאות שלא נברא בכל הארץ"**.

לכן אמר דווקא 'נפלאות' ולא אמר 'ניסים', 'אותות' או 'מופתים גלויים'. ואמר **'כימי צאתך'**, ולא **'יום צאתך'**, והלא לכאורה בתאור ניסי החיפזון אמרה תורה **'כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים'**. אלא ש'יום צאתך' מבטא רק את החלק של 'גפן ממצרים תסיע', אבל **'ימי צאתך'** כבר כולל גם את יום התכלית של 'תגרש גויים ותטעה'. כי מיכה נביא ה' התחנן לפניו יתברך להשיב העם לארץ ישראל ליתנה לנו מורשה, לגרש גויים וליטע ישראל, וביקש מיכה (שם) 'רעה עמך בשבטך צאן נחלתך שכני לבדד יער בתוך כרמל, ירעו בשן וגלעד כימי עולם'. וה' יתברך השיבו² - שמעתי את תפילתך ראיתי את דמעתך, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ורבי אברהם אבן עזרא כתב - **"רעה - תפלת הנביא בהיות הארץ שממה, שירעה עמו בשבטו וישכנהו לבדד ביער בתוך כרמל, וירעו בשן - מעבר לירדן מזרחה. והתשובה 'כימי' אמר השם לנביא".** ובמלבי"ם - **"שירעו בשן וגלעד כימי עולם - רצה לומר, שישובו לארץ ישראל"**.

כך, בעוד שענין העולם כולו נשואות למיצרי הורמוז, למאבקי האיתנים, לכלכלה הגיאוגרפית פוליטית המסתחררת, וגם הלב שלנו עוקב אחרי פורים ב' באיראן, לא נשכח שהסיפור האמיתי בכלל נמצא במקום אחר! עיני ה' נשואות בכלל לאיזו גבעה חמודה בפאתי מרון אראס, גבעה המתגעגעת כבר שנים, העיניים שלנו מכוונות לאיזה דונם חקלאי בסביבי ג'אבליה, רגב קדוש

הנאנק תחת מגפים מזהמות ומשתוקק 'לתגרש גויים', פיסת אדמה טהורה שכבר אלפי שנים משתוקקת ל'ותטעה' - איזה מגע כף רגל ילד יהודי. אל נתבלבל מהכותרות המפוצצות, הדרמה הגדולה באמת נמצאת כעת על כמה רגבי חול, אבנים וסלע, מכוסים אבק המצפים - מתי יבוא זה לידם ויקימוהו, מתי יבואו בני אברהם וירשונו, שתקוים בנו ברית הקדש, ומתוך העשן והלפידים יעלה שוב הקול גדול, 'זכרות עמו הברית לתת לזרעו - ותקם את דבריך כי צדיק אתה!' איפה צידון שלנו? אנחנו שוכחים את זה! ואיפה יערז שלנו? אנחנו שוכחים את זה! ואיפה גרר שלנו? ואיפה עבר הירדן שלנו?! איפה כל רגב ורגב? כל חלק וחלק, של ארבע אמות של ארץ ה'?

הבנתי אותך, על ששת הימים אתה מהלל, הייתה התקדמות ברורה בקיום הברית, קיבלנו את מקום ברית העקדה בהר המוריה³, תגרש גויים מרמת הגולן, ותטעה בקרית ספר, נוה יעקב ובסביבי ירושלים, יש עדים נאמנים על הברית בחריש ובמיצד, כף רגל ילד יהודי מלחכת את העפר ביצהר ובמצפה לאה, וששים ריבוא בני אברהם, יצחק ויעקב שבו לנחלת יוסף ויהודה, לשומרון ולמערות המכפלה תאוו נפש, לך תחגוג, אולי גם אני אגיע לכינוס של 'קדושת ציון'. אבל עכשיו, במלחמה זו וכיבושיה, לשמחה מה זו עושה? מנין לך שלא ימסרו הרשעים שטחי הקדש לערלים? שכך דרכם כסל למו, עד שנכונן כאן את ממלכת התורה? הן אמת שגם אני נבוך בזה, וכבר סבלנו די מעול כופרים אלו, ובכל יום מתפלל אני עליהם ב'והסר ממנו יגון ואנחה', אלא שנחמה אחת יש באמתחתי, הסכת ושמע:

שתי מצוות יש בזו ארצנו הקדושה, האחת - לגרש מעליה ערלים המדאיבים, והשניה - להשיב עולליה לכנפיה, ותלויות זו בזו - יש 'והורשתם' ויש 'וישבתם', יש 'תגרש גויים' ויש 'ותטעה'. ורש"י כתב (גיטין ה:) - **"משום ישוב ארץ ישראל - לגרש גויים, ולישב ישראל בה"**. והרמב"ן (מצוה ד) הגדירה כך: **"ולא נעזבה (א) ביד זולתנו מן האומות, (ב) או לשממה"**, ונאמר 'וזרעך גוים יירש, וערים נשמות וישיבו'. כיוון ששמעתי שצדיק אחד יש, דיין בבית הדין באיראל, בן אחותו של מרן האור לציון, רבי אברהם זרביב שמו, ונטל טרקטור הדי-9 הקדוש, והוא כלי שבראו ה' יתברך להסיר טומאות גדולות מן הארץ, והוא וחבורת הצדיקים שעמו, מחריבים

בתי הגויים ומגרשים אותם, ומזרבים את עזה, ואף לבנון לא נמלטה, נחה דעתי - הנה מקיים ה' בנו בריתו, התחלנו ב'ותגרש גויים', בוודאי נגיע עד 'ותטעה' - הרי שלך לפניך! ה' יתברך באהבתו מראנו נפלאות קיום בריתו, הבט לברית ואל תפן ליצר.

קשה לסיים - אבל המקום דוחק, על כל פנים נתבונן גם בפסוקים הבולטים ביותר אולי בהקשר הזה, פסוקים המבטאים, שאת הישועות היסודיות של סדר העולם - א-להי קדם, מממשים בארץ ישראל, והמימוש הוא בשני פנים - (א) ויגרש מפניך אויב (ב) וישכן ישראל - אל ארץ דגן ותירוש, כדבר שאמר משה עבד ה' מפי כבודו כאמור - 'מענה א-להי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד. וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו טל. אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו איביך לך ואתה על במותימו תדרך".

ובמשך חכמה כתב - **"ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך אויב - כיון לדברי ר' יצחק שהביא רש"י ריש בראשית: דלא יאמרו וכו' ליסטים אתם וכו'".** והגר"א כתב **"אל ארץ דגן ותירוש - הוא ארץ יעזר וגלעד. אף שמיו יערפו טל - הוא ארץ עוג מלך הבשן, כמ"ש 'כטל חרמון' וגו'".** ושמעתי לומר "ויגרש מפניך אויב, ויאמר השמד" - אף על פי שגירושם מגבוה, מצווה להשמיד מן ההדיוט.

ומן התורה לתפילה, **אבינו שבשמים! מודים אנחנו לך, כי החילות להראותנו נפלאות בריתך את אבותינו, ונתת לנו את חברון ושומרון, פרברי ירושלים ומקום ברית העקדה, ואף עתה שבת להטיב עמנו, גרשת מפנינו אויב ממקום ברית בין הבתרים בבשן וטל חרמון. בגרר ובנחלת אשר. אנא מלך! זכר והבט לברית בין הבתרים ותראה לפניך עקדת יחיד, וזכר לנו היום ברית שלש עשרה, ומיכה עבדך אמר לפניך 'רעה עמך .. ירעו בשן וגלעד כימי עולם'. ואתה השבתו - כי צדיק אתה, שנפלאות תראנו מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת, תגרש גוים ותטעה, ונאמר 'והשבותים מארץ מצרים ומאשור אקבצם ואל ארץ גלעד ולבנון אביאם', כי רצינו את אבניך, 'דודי שלח ידו מן החר ומעי המו עליו', 'אני לדודי ועלי תשוקתו', ואתה תשמיענו 'אתי מלבנון כלה', צידון שלנו, 'אתי מלבנון תבואי'.**

...

2. כפי שפרשו רבותינו שם, שהיא תשובה על בקשת מיכה.
3. כ"ח באייר תשכ"ז - בגימטריה "דודי, שְׁלַח יָדוּ מִן-הַהַר, וְמַעַי, הָמוּ עֲלָיו".

הרחיבי!

מעשור של יסוד לעשור של צמיחה והתרחבות

720 ₪
לחודש
צמודי התווך

360 ₪
לחודש
צמודי היסוד

180 ₪
לחודש
צמוד

זה תלוי בך!

העמדת בסיס איתן להוצאת הגליון והרחבת הפצתו

לאומיות

זמורת זר או הבסיס להתגלות א-להית

הרב בצלאל גינז
BGANZ@KEDUSHASTZION.ORG

כל'אום' במקביל ל'לאומים' אחרים [לאום מלאום יאמץ]. אמנם תפקיד הלאום הישראלי [קרי המלכות הישראלית] שונה לחלוטין מכל לאום אחר בעולם.

לכל מלך [לאום] בעולם יש עם, ארץ, ושפה משלו. גם עם ישראל, שנקרא 'לאום' - לא נברא שיחיו צאצאי אברהם יצחק ויעקב כהמון יחידים שחיים את חייהם הפרטיים בשמירת התורה והמצוות בכל מקום ובכל צורה שהם חיים בו.

אמנם הם מחויבים לתורה גם כשאין להם מלך ושרים והם גולים מארצם, אבל אין זה אלא בבחינת 'הציבי לך ציונים', שלא ישכחו אותם כשיחזרו לארצם ולכבודם (רש"י דברים יא יח, ורמב"ן ויקרא יח כה באריכות ובסוף דרשתו לראש השנה, ומקור הדברים בספרי פרשת עקב פיסקא ג).

וז"ל הרמב"ן:

"כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה' [גם המצוות התלויות בגוף ולא בקרקע - עיי"ש בדבריו]. ולפיכך אמרו בספרי 'ירשת וישבת בה ושמרת לעשות' - ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל מצוות. וכך שנויה בתוספתא.

וזה מה שהוציאני מארצי וטלטלני ממקומי, עזבתי את ביתי נטשתי את נחלתי, נעשייתי כעורב על בני אכזרי על בנותי, לפי שרצוני להיות טלטול, שמתי בחיק אימי. הדר העולם ארץ ישראל, הדר ארץ ישראל ירושלים, הדר ירושלים בית המקדש, הדר בית המקדש קדש הקדשים, הדר קודש הקדשים מקום הכרובים, ששם השכינה שורה."

יתרה מכך - רוב מצוות התורה אינן יכולות כלל להתקיים אלא בזמן שהעם ברובו נמצא בארצו עם מלך ובית מקדש.

יש להדגיש - בדברי רש"י והרמב"ן נאמר במפורש, שההכרח להיות בארץ ישראל כדי לקיים את המצוות אינו רק פרט 'טכני' בקיום המצוות.

ההכרח להיות בא"י ודווקא שם לקיים את התורה נובע מכך, שרק בה אנחנו נחשבים לעם שמקיים את הכוונה העליונה בבריאה.

כתב החרדים (נז, נט, והעתיקו הש"ה בשער האותיות אות הקו"ף - קדושת המקום) --

"מצות עשה מן התורה לדור בא"י שנאמר וירשתה וישבת בה, ואז"ל שמצוה זו שקולה כנגד כל מצות התורה..."

וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחלת עונינו שנקבע לנו בכיה לדורות, יען מאסנו בה, שנאמר (תהלים קו, כד) 'וימאסו בארץ חמדה', ובפדינו נפשנו מהרה יהיה, כתיב (שם קב, טו) 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחנו', ושם

על מצבו הרוחני של עם ישראל וצורתה של ארץ ישראל והפקרנו אותה בידי מהרסים, אלא גם את ההגדרות התורניות של הקווי והצפיה שלנו שפכנו עם מי החילוניות כדי להדגיש את התבדלותנו מהם.

ארץ ישראל הפכה בעיני חרדים רבים ממקום גיאוגרפי פיזי, חלק מכדור הארץ כמו שהיא באמת, שאלפיים שנה חלמנו לשוב אליו [מקום פיזי ששורשו בעולמות העליונים הוא רוחני 'הארץ העליונה' כפי שקורא לה הרמב"ן, בדיוק כמו האתרוג שהוא אמנם פרי גשמי ושורשו נעלה מאד, או תפילין ורצועותיהן העשויות מבהמה גשמית ושורשם בשמי רום], לעניין שלעת עתה הוא רק תיאורטי-שמימי. מעתה, הוא אינו שייך לגדרי העולם הזה בזמן ומקום שלנו, אלא לרעיון רוחני בעולמות העליונים שגילוי שייך רק למשיח ולעולם התיקון, בשונה מכל מצוה אחרת.

השלמנו עם הרעיון, ולפיו קיום עם ישראל כעם המפוזר בגויים מחוץ לארצו הוא לא רק מצב בדיעבד של חורבן, והפכנו את השהייה בגולה למצב שכרעג הוא רצוי מלכתחילה ואין לנו שום ענין לזיזו מעצמנו חזרה לארץ קדשנו ולכונן בה חיים של תורה לא רק במובן האישי, אלא גם מתוך השתדלות מעשית, שכל מערכות החיים תפעלנה על פי תורה והיהו חלק מיישובה של ארץ ישראל.

שכנענו את עצמנו, שקיומו של עם ישראל כל'אום' אינו עניין יהודי כלל, ו'לאומיות' היא מילה פסולה וזמורת זר במחנינו. הלאומיות נחשבה בעינינו לסוג מסגרת ומערכת ששייכת לגויים אבל אינה מעניינתנו התורני. עלינו לחיות את חיינו הפרטיים על פי התורה והמצווה, ואילו במערכות הכלליות אין לנו עניין מעבר להכרח הקיום המידי. אדרבה, שיתפעלו אותם גויים [ממש, או יהודים שרוצים לחיות כגויים], ועל כל פנים - לתורה זה לא שייך.

אך כדי לעמוד על שורש הדברים ולא לילך כסומים בארובה, מחובתנו לברר את היסודות ואת התשתית הרעיונית עליה הם בנויים. נבדוק, אם כן, מהי 'לאומיות'. האם זה מונח שחידשו המהרסים, שחלק מהלאומיות שלהם החשיבו גם את השפה כמאחדת והמציאו מונח זה כמו המצאות רבות אחרות, שמשמעותו בעיניהם היא להשתנות ולהיות עם 'נורמלי' ככל העמים, או שמונח זה מקורו בקודש, אלא ש'נשבה' בידיהם וסולף.

והנה מצינו בדבר ה' שנאמר לרבקה (בראשית כה כג) - 'שני גויים בקרבך ושני לאומים ממעיך יפרדו'. ורש"י מפרש - 'אין לאום אלא מלכות' (מקורו בגמרא בעבודה זרה ב:).

כלומר לאום או לאומיות בלשון הקודש הוא 'מלכות' (הביטוי מופיע פעמים רבות בכתיב הקדש).

הקב"ה מייעד את עם ישראל שיופיעו בעולם

אחד הדגלים הנישאים ביותר במאבק בין היהדות החרדית לתנועה הציונית היה השימוש במושג 'לאומיות'.

במשך שנים רבות, נשמעה הטענה, ולפיה הציונות אמצה לעצמה הגדרה חדשה של היהדות, שמעתה והלאה תהיה הגדרה 'לאומית'.

משמעותו של חידוש זה הוא שעם ישראל הוא לאום ככל העמים בעולם, ומעתה מה שייגדיר אותו ככזה הוא לאו דווקא התורה, שהייתה כביכול רלוונטית רק לשמירה על העם בגלות ובפיזור, אלא מכאן ולהבא, המכנה המשותף והמקיים תהיה ה'לאומיות' שתבא לידי ביטוי בלקיחת גורלנו בידנו, בשיבה לארץ, בחידוש השפה והקמת מדינה משלנו - זו 'תקוותנו' בת האלפיים ופסגת שאיפתנו.

היהדות החרדית, כמובן, לא יכלה להסכים לרעיון כזה של הקמת תנועה ומסגרת חדשה, בה הקב"ה ותורתו לא רק שאינם הבסיס שעליו ומכוחו קמה התנועה, אלא שבפועל הם 'מודרים' ממנה, חלילה. זהו רעיון שמהווה התכחשות מוחלטת ליסודות האמונה, ולפיה הבורא התגלה במעמד הר סיני ונתן לנו את תורתו שלא תהא מוחלפת לעד ולעולמי עולמים, והיא זו המתווה את שליחותנו ותפקידנו על ארץ.

באי-השתתפות היהדות החרדית במוסדות התנועה הציונית - לא את חשיבותה ומרכזיותה של ארץ ישראל ואת התקווה לשוב אליה שללנו. אדרבה, כל מרכז תפילותינו ותקוותינו בכל יום פעמים רבות מספור, הם לשוב אל ארץ קדשנו, לציון ולירושלים, לכונן מחדש את מלכות בית דוד ולבנות את מקדשנו.

אמנם כל זה נעשה מתוך נקודת המוצא המכירה בתכניתו של בורא העולם, קורא הדורות מראש ועד סוף, להיות עם קדוש לה' א-להינו כאשר דבר ולהשלים את התפקיד של 'אני ה' קראתיך בצדק ואחזק בידך ואצרך ואתנן לברית עם לאור גוים' (ישעיה מב ו), ו'אתם עדי נאם ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה' (שם מג י).

מאחר והתנועה הציונית הדירה את הקב"ה ואת תורתו משאיפותיה [הדברים אמורים בהוגיה וראשיה, לא על כלל הציבור ששח ראשו בתלאות הגלות ונסחף אחריה כתקוות אור בקצה המנהרה], ההסתייגות של היהדות החרדית הייתה מוכרחת.

אך בדיוק בנקודה הזאת - קצת נסחפנו. במקום להסתייג מהתכנית הציונית ולפתח במקומה תכנית תורנית לארץ ישראל כפי שרצו כמה וכמה מגדולי ישראל ולא עלתה בידם - צעד שהיה משנה לחלוטין את כל המציאות פה בארץ הקודש משליטתם והשפעתם של החילוניות וגרורותיה - פרשנו לחלוטין לא רק מההשתתפות וההשפעה

פסוק י"ד נאמר 'אתה תקום תרחם ציון'. ולפיכך היו האמוראים מנשקים עפרותיה ואבניה בבואם אליה. ומה טוב ומה נעים לשיר שיר ידידות אשר יסד רבי יהודה הלוי עליה באהבה רבה, תחלת השירה, ארץ הקדושה יקרה תמודה וכו'. כן אנו משוררים על ציון רבי יהודה בר אלעאי כל ערב ראש חודש בשמחה רבה, ומתחננים לא-ל, שאל יגרשנו מעליה.

גם הקרובים והרחוקים אשר חוצה לה, ראוי להם שיהיו נכספים ותאבים אליה, **כי כשם שבחר בהם כך בחר בארץ ישראל, ויחד אותה להם, ואין נקראים גוי אחד אלא עמה, שכך פירש רבי שמעון בן יוחאי** (זהר ח"ג דף צ"ג ע"ב) **על מקרא שכתוב (שמואל ב ז, כג) 'מי עמך כישראל גוי אחד בארץ'.**

עולה מדבריו, כי שתי בחירות מקבילות בחר הקדוש ברוך הוא - בחירה בעם ישראל ובחירה בארץ ישראל. ומפורש בחז"ל, שעם ישראל **'אינו נקרא גוי אחד אלא עמה'**.

ואם שאול ישאל השואל, מהיכי תיתי? הרי [כסיסמה השגורה בפי כל] נבחרנו לעם וקבלנו את התורה במדבר טרם כניסתנו לארץ ישראל, והרי הרס"ג אמר ש'אין אומתנו אומה אלא בתורתה' [משפט שהוצא מהקשרו - עיי"ש במקור הדברים באמונות ודעות פרק שלישי עמוד קלב במהדורת הרב קאפח, ואכמ"ל?]

כדי להשיב, עלינו לשוב ולעיין בפסוקי ההבטחה טרם יציאת מצרים, בהם הקדוש ברוך הוא מגדיר את מטרות ותכלית היציאה.

לראשונה בסנה נאמר (שמות ג ח) - "וארד הציילו מיד מצרים ולהעלותו אל הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש"

ושוב (שם ג יז) - "ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני... אל ארץ זבת חלב ודבש".

ושוב (שם טו) - "ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לא-להים וידעתם כי אני ה' המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים. והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותם לכם מורשה אני ה'".

ובתשובה לשאלת הבן החכם (דברים כא-כג) - "ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה... ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו".

רואים, אם כן, כי הגדרת מטרות עם ישראל ביציאה ממצרים היא **העליה לארץ ישראל**.

מדוע? וכי לא יכלה התורה להתקיים בכל מקום ובכל זמן שישראל שרויים שם? בדיוק כשם שמניחים תפילין ושומרים שבת בכל מקום וזמן, כן תהיה מצווה לבנות מקדש ולהקריב קרבנות [אם יתאפשר בידי השלטון המקומי כמו כל מצווה התלויה ברצונן], ונהגה שם את כל מצוות הנהוגות בקרקע, כמו שמקיימים שחיטה וכשרות?

מדוע הצריכה התורה מלך בישראל, וכי התורה אינה יכולה להתקיים בלי דין 'מלך'? וודאי צריך שופטים ושוטרים בכל שערך לקיום האומה, וצריך גדולי ישראל, ואפילו מופלא שבסנהדרין לצורך הסדר וההכרעות, אבל מדוע צריך מלך?

ועוד - מדוע מלך בשר ודם מזרע בית דוד שיחדש את המלוכה הוא **עיקר** מעיקרי היהדות? וכי בלי מלך מבית דוד לא תתכן גאולה?

והרי כבר אמר רבי הלל (סנהדרין טז) - "אין משיח לישראל". ופרש"י: "**שהקב"ה ימלך בעצמו ויגאלם לבדו**". ומה הבעיה ומה יחסר, אם הקב"ה בעצמו יגאלנו ללא שותפות ילוד אשה?

וכי חסר לקב"ה דרכים לגאלנו ולהפך לב הגויים עלינו לטובה שלא יפריעו לנו בתורה ובעבודה ללא 'מלך' בשר ודם? ומדוע מאנו חז"ל בדברי רבי הלל וקראו עליו (שם) 'שרי ליה מריה'?

ועוד, מדוע דבר זה הוא **עיקר** מיי"ג עיקרי היהדות? נעיין בדברי השל"ה (תורה שבכתב בראשית צאן יוסף ט-מא), שמסביר באריכות את דברי חז"ל - "אילו היה יודע אהרן שהקב"ה מכתוב עליו [על משה] 'הנה הוא יוצא לקראתך', בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו. ואילו היה יודע בעז שהקב"ה מכתוב עליו 'ויצבט לה קלי ותאכל ותשבוע ותותר', עגלות מפוטמות היה מאכילה". ושואל השל"ה: מה ענין תופים ומחולות, וכי משה ואהרן בני חניגא היו? מסביר השל"ה:

וכן היה אהרן סובר ענין התגדלות משה להיות גואל ישראל הוא ענין מיותר. רק חסד הוא מה' יתברך, שמגדל את יראיו וחולק מכבודו להם. אבל אין תועלת מזה, כי גואלנו ה' צב-אות. וכן היה סובר משה רבנו בעצמו מתחילה כששלחו ה' יתברך לילך בשליחות הגאולה אמר 'מי אנכי כי אלך'. ואמרו בבראשית רבה - וכי אני הוא אותו שכתוב בו 'דן אנכי?' כלומר רומז ל'אנכי ה' א-להיך'. ור"ל, שאתה בעצמך תגאלם. ומה אני לעשות על ידי?... ואהרן לא ידע באותו הפעם אותו הענין, וסבר שעשה לפניו משורת הדין. ואילו היה יודע שהתורה מכתוב עליו כך, ממילא היה מבין ענין זה, שמוכרח הגאולה להיות דווקא באמצעותו [של משה], אז היה הולך נגדו בתופים ובמחולות כמו שמצינו בעת הגאולה - 'ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה...'. כן היה עושה אהרן, מאחר שהוא היה מוכרח להיות גואל."

ועיי"ש באריכות דבריו - "שכן הוא לענין בעז. כי ענין 'ויצבט לה קלי' היה רומז על משיח שיצא ממנה... ובעז היה חושב, שביאת משיח צדקנו לגאול אותנו הוא ענין מיותר! רק 'זה' יהיה בראשנו, וכמו שנאמר 'והיה ה' למלך'. וכענין כעס שמואל הנביא מפי הקב"ה על ישראל שבקשו לשום עליהם מלך, כי ה' הוא מלכנו. ולא ידע, כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, והקב"ה מתאוה להיות לו שכינה בתחתונים. ואדרבה - בזה המלכות הצדיק מוריד ההשפעה ממלכות שמים. ואלו ידע [בעז] שהתורה מכתוב עליו כך, ממילא היה יודע שהענין הזה הוא גדול, היה מאכילה פטומות" - עכ"ל"ק של רבנו השל"ה.

נמצאו למדים מדבריו:

אכן ודאי וודאי יש צורך והגדרה לאומית [קרי מלכותית] לעם ישראל, כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא [כדברי השל"ה מחז"ל], והקב"ה רוצה להופיע בעולם [בתחתונים] למרות שיכל להופיע **בעצמו ללא מלך בשר ודם**, וכסברת אהרן

ובעז ורבי הלל, **דווקא כדרך של מלכותא דארעא**, כדרך מלך שיש לו עם וארץ ועיר בירה שהיא ירושלים, וזו היא היא הלאומיות הקדושה של עם ישראל.

מכאן למדנו, שאכן הלאומיות היא המסגרת והתכלית של גילוי הקב"ה בעולמו, שכן עלה ברצונו דווקא.

ומכאן מובן, שאובדן הלאומיות הזו [חוסר התגלות שכינתו דווקא בצורה זו] - היא היא סוד הגלות. בחורבן אמנם את התורה לא אבדנו. אדרבה - "צדיקים העמידה לי בחורבנה יותר ממה שהעמידה לי בבניינה" (שיר השירים רבה ד). והתלמוד הבבלי ועיקר תורה שבעל-פה התרבתה דווקא **אחר החורבן ובבבל**, אבל את הלאומיות - שהיא עיקר יסודה של מטרות בריאת העולם, של גילוי שכינה בתחתונים - איבדנו ביציאתנו לגלות!

את המלך - אבדנו, ככתוב "ולך ה' אותך ואת מלךך אשר תקים עליך אל עם אשר לא ידעת" (דברים כח לו).

את בית המקדש והעבודה - אבדנו - "והשימותי את מקדשכם ולא אריח בריח ניחוחכם" (ויקרא כו לא).

את הארץ - אבדנו - "ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה" (דברים כח סג).

ישאל השואל - וכי מה כל-כך קריטי בפרטים אלו? וכי אי אפשר לחיות בלייקווד או בגייטסהד על התורה והעבודה ולקבל תורה ויראת שמים מפי גדולים וצדיקים שהיו וישנם שם, גם ללא מלך מבית דוד? גם ללא הקרבת תמידים בכל יום? ואם זה באמת כל כך חשוב, היא גופא קשיא! מדוע באמת בנין המקדש והקרבתו לא יכולים להתקיים בכל מקום כמו שבת ותפילין ושופר וארבעה מינים, הרי אלו אינן מצוות התלויות בקרקע? וגם אם כן, היא גופא קשיא - מאי שנא מצוות התלויות בקרקע, שנקבע שמקום קיומן דווקא במקום גיאוגרפי מסוים?

ועוד, מדוע לא יכל הקב"ה להעניש את כל פרטי התוכחה הנוראים גם בארץ ישראל ללא גלות מארצם [והספרי מעיד, כי הגלות קשה מכל הקללות!].

על כרחנו יש להשיב, וכפי שהענקנו מדברי רבותינו, שיסוד מטרות הבריאה היא **בגילוי כבודו בתחתונים דווקא באופן לאומי של מלכות שיש לה עם וארץ ובירה**, וכדברי השל"ה.

ולא משום שערטלו והמירו שוטים ומהרסים את מושג הלאום הקדוש, בלאומיות ריקה של גויים, נשליך גם אנו את המושג לפח ונתכחש אליו, חלילה!

ומתוך דעה צלולה, נזכה למלא את מטרות הבריאה בעולם, ויאמץ ה'לאום' שלנו על ה'לאום' של עשיו, בקיבוץ כל נדחינו [על אלה שכבר נקבצו ובאו], בבנין בית מקדשנו ותפארתנו ובהעמדת מלך [שלמות הלאום] מבית דוד בהר ציון, במהרה בימינו, אמן!

...

1. הערת המערכת - קשה להנמק מלהביא את הלשון הנוקבת של הספרי - פרשת עקב פ'סקא מג -

"וחרה אף ה', אחר כל היסורים שאני מביא עליכם אני מגלה אתכם, קשה גלות ששקולה כנגד הכל שנאמר (דברים כט כז) 'ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחימה ובקצף גדול וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה', ואומר (ימיה טו ב) 'והיה כי יאמרו אליך אנה נצא ואמרת אליהם כה אמר ה' אשר למות למות ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב לרעב ואשר לשבי לשבי', ואומר (עמוס יז) 'כה אמר ה' אשתך בעיר תזנה ובניך ובנותיך בחרב יפולו ואדמתך בחבל תחולק ואתה על אדמה טמאה תמות וישראל גלה יגלה מעל אדמתו, ואומר (ימיה כב א) 'אל תבכו למת ואל תנודו לו בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו, אל תבכו למת' - זה יהיוקים מלך יהודה, מה נאמר בו - (ימיה כב ט) 'קבורת חמור יקבר' וגו', בכו בכו להולך' - זה יהיוכין מלך יהודה, מה נאמר בו (ימיה נב ג-ד) 'ושנה את בגדי כלאו, וארוחתו וגו' - נמצינו למדים, שנבלת יהיוקים מלך יהודה, שהיתה מושלכת לחורב ביום ולקרח בלילה, חביבה מחייו של יהיוכין מלך יהודה, שהיה כסאו מעל כסא המלכים ואוכל ושותה בטרקליני מלכים."

גאולתה של התורה

הרב מנשה בן יוסף

מקומם של לומדי התורה בתהליכי הגאולה

לאחר מבצע 'עם כלביא', פגשני יהודי יקר מאוד, ובפיו שאלה נוקבת, או אולי זעקה כואבת. 'למה', הוא שאל, למה ה' מתגלה על הטייסיים והחיילים, ולא על בני הישיבות בבית המדרש. למה גילוי חסדו ואמונתו לבית ישראל, נעשים גם על ידי כאלו שאפילו אינם שומרי תורה ומצוות, ואנו בבית המדרש צופים בהם מן הצד.

הן אמת יודעים אנו כי אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה (סנהדרין מט.ו), ומי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה - שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה (מכות י.). אבל איך ניתן לקבל את זה, שהופעת ה' על עמו ועל עולמו, מתגלה רק על הרחוקים ממנו, ולקרובים אל ה' באמת אין חלק בה'. עד כאן דברי אותו צדיק.

השאלה הייתה קשה וכואבת, והביאה אותי להתבוננות ארוכה.

לאחר שנתייבשה דעתי, אמרתי לנפשי - כך הוא טבעו של עולם. החיבור הראשוני הרוקם את הוולד, בו שותף אביו, נעשה בחשאי, רק לאחר

זמן ארוך הוולד יוצא ממנו בקולי קולות (ברכות טו.). על הגילוי החיצוני אחרית המיילדת, והיא יכולה להתפאר ולהתהדר במעשי ידיה, כשחלקו של אבי הבן נעלם ונסתר.

גם כאן, הגילוי של חסד ה' לישראל בפועל, מתרחש אמנם בחוצות, ב'קולי קולות' של מטוסים ויריטים, עליהם אחראים המיילדות, אבל קדם לגילוי הזה חיבור פנימי של אהבה, חיבור שנעשה בתוככי בתי כנסיות ובתי מדרשות, והוא השורש האמיתי לכל אותה הפעולה שבחוץ.

ההסתרה של החיבור הפנימי הזה, אינה העלם והסתר פנים, אלא היא מעצם עניינו ומהותו של חיבור פנימי זה, שאינו ראוי להתגלות לעיני כל חי - 'מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום'.

אלא שאם כנים הדברים, עלינו לחפש ולבקש בתוככי בתי המדרשות, את אותו חיבור פנימי ונשגב המתרחש לו בחשאי, שמכוחו מתגלים לחוץ תהליכי הגאולה המהדהדים בקולם מסוף העולם ועד סופו.

תהליכי הגאולה, גילוי התורה, והשראת השכינה

שלשה רגלים הם - חג המצות, חג השבועות וחג הסוכות, ועניינם גאולה, תורה, שכינה. לכל תהליך גאולה מקביל גם תהליך של גילוי תורה ושל השכנת השכינה בארץ. ביציאת מצרים נגאלו

הענוגה של בית המדרש, ויכולים אנו להבחין בצלילה.

גילוי עומק התורה בדורנו

המבט הפשוט והשטחי משהו, יבחין מיד בריבוי כמות הלומדים שזכינו לה בחסדי ה' יתברך. הריבוי הוא גם במספרים מוחלטים, אבל יותר מכך - הוא באחוז הלומדים. אם בעבר על פי רוב, היה היהודי הפשוט עוסק לפרנסתו, וקובע עתים לתורה בשיעור 'עין יעקב' או 'חיי אדם', כיום רוב הציבור החרדי פונה לעסק התורה. גם היוצאים לעסוק לפרנסתם - זה לאחר כמה שנים בישיבות, בהם ספגו אל קרבם את ההווי של בית המדרש, התרגלו בשיחם ושיגם של תלמידי חכמים, וגם הם במקרים רבים מכלל בניה של תורה.

אבל מבט מעמיק יותר יעמיד אותנו על שינוי נוסף עמוק ופנימי, שעבר על בתי המדרש, שינוי שנוגע במהות הענין של תלמוד תורה.

בכל השנים, היה עיקר עסק התורה ללמוד על מנת לעשות, ועל מנת להורות הוראה בישראל. חלקי התורה היותר נלמדים היו 'אורח חיים' ו'יורה דעה', ורוב העוסקים בהם היו מקבלים לאחר כמה שנים משרת רבנות, בה היה מוטל עליהם להורות לשואליהם את המעשה אשר יעשו.

דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל, ולפני כמאה שנה, שלח ה' את רבינו חיים הלוי, להאיר לעולמו, ולגלות לישראל קדושים, את דרך העיון הישיבתי. אותה הדרך כבשה בסערה את עולם הישיבות כולו, וכיום את כל חלקי היהדות התורנית, שכולם שמים את דרך הלימוד הזו עטרה לראשם.

אין צורך לבאר לבני בית המדרש את מהות הדרך הזו ואת עניינה, אבל ברור הדבר, שמאז שנתגלתה אותה הדרך, חל מהפך אדיר בצורת תלמוד תורה, עד שעיקר תלמוד תורה היום אצל רוב בני הישיבות ואברכי הכוללים אינו על מנת לעשות, אלא על מנת להבין ולהשכיל, להתענג על דבר ה', ולהתעדן בנועם אמרותיו.

מחנכים רבים רואים בדרך הלימוד הזו, ב'טעם בלימוד' שהיא נותנת לצעירים, הצלה של הנוער מסביבה הומה גירויים והנאות מדומות. אין ספק שגם זה נכון מאוד, אבל מי שמבין כמה מרכזית היא התורה בעולם, וכמה מרכזי הוא תלמודה, מבין כי שינוי מהותי כל כך בצורת תלמוד תורה, לא יכול להיות רק הצלה מליפול לשוחה עמוקה, אלא עניין מהותי עמוק ופנימי יש כאן.

ישראל ממצרים, קבלו את התורה, ושרתה שכינה במקדש, וישראל חנו סביבה איש על מחנהו ואיש על דגלו.

כל ימות השופטים היו ישראל נרדים ונרדפים על ידי סביבותיהם בכלל ופלשתים בפרט. שמשון החל להושיע את ישראל מיד פלשתים, וקמעא קמעא נגאלו ישראל מיד פלשתים ע"י שמואל, שאול ודוד. במקביל, החל גילוי נבואה וחזון נפרץ, ונתרבו בני

הנביאים, עד שנשלמה הצלע השלישית - מלך דוד, הוריד את השכינה לארץ, ונבנה המקדש.

גם הגאולה השלמה, כוללת היא את החלקים הללו - גאולת ישראל וארצם מן האומות, ריבוי תורה וגילוי נבואה, בנין המקדש וגילוי כבוד ה' בארץ [הכולל את תיקון כל סדרי הארץ על פי ה'].

על ריבוי התורה וגילוי הנבואה לעתיד מצאנו כמה וכמה נבואות, כמו שנאמר (ישעיהו נד יג): 'וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה''. ונאמר (ירמיה לא לב - לג): 'נִתְּנִי אֶת תּוֹרַתִּי בְּקִרְבָּם וְעַל לִבָּם אֶכְתְּבֶנָּה... וְלֹא לְמִדּוֹ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לְאִמֹר דַּעַן אֶת ה' כִּי כֹלֵם יַדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנִם וְעַד גְּדוֹלָם'. ונאמר (יואל ג א'): 'וְהָיָה אַחֲרַי כֵּן אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר וְנִבְּאוּ בְנֵיכֶם וּבְגוֹתֵיכֶם'. ונאמר (יחזקאל ט כט): 'וְלֹא אֶסְתִּיר עוֹד פְּנֵי מֶהֱם אֲשֶׁר שִׁפְכְתִּי אֶת רוּחִי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי ה''.

אם זכינו אנו לראות בגאולתם של ישראל מצריהם, וברום קרנם על כל שונאיהם, בבחינת חג המצות, עלינו לבקש בתוך בית המדרש את התהליך המקביל לזה בריבוי התורה, בחינת חג השבועות, עד שנזכה ועל ידי קציר התורה - נזכה לחג האסיף וחג הסוכות, בהאסף כולנו לסוכתו של אבינו רוענו בירושלים.

נכון שהתהליך הזה, כאמור, אינו תהליך של 'קולי קולות', ונדרשת אוזן עדינה להבחין בו, אך אנו כולנו בניה של תורה אנו, בקיאים אנו במנגינה

מצוות תלמוד תורה - כמה עניינים יש בה. ישנו הענין הפשוט של ללמוד על מנת לעשות, אך מלבד לזאת, יש בתורה גם ענין של ידיעת ה', כמו שנאמר (ירמיהו לא לב - ג): "נִתְּנִי אֶת תּוֹרָתִי בְּקֶרֶבְךָ וְעַל לִבְךָ אֶכְתָּבָנָה... וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רַעְיָהוּ וְאִישׁ אֶת אַחִיו לְאָמֵר דַּעְנוּ אֶת ה' כִּי כֹלֵם יִדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם". וכן אנו אומרים בברכת התורה בכל יום - "ונהיה אנחנו וצאצאינו... כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך".

התורה של העולם הזה - עיקרה הוא על-מנת לעשות, שכן העולם הזה הוא עולם המעשה, וענין התורה כאן הוא להביא את האדם לידי מעשה, כמו שאמרו (קידושין מ:): "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה". אבל תורת העולם הבא היא תורה של גמול ושכר, עליה נאמר 'ישקני מנשקיות פיהו' (שיר השירים א, ב), וכתב רש"י שם: "ואותם דודים עוֹדֵם עֵרְבִים עֲלֵיהֶם מַכְל שֶׁשְׁעוֹ, וּמוֹבְטַחִים מֵאֲתוֹ לְהוֹפִיעַ עוֹד עֲלֵיהֶם לְבֹאֵר לָהֶם סוֹד טַעְמִיהָ וּמִסְתַּר צַפּוֹנוֹתֶיהָ וּמַחְלִים פְּנֵי לִקְיָם דְּבִרּוֹ". תורה זו היא תורה של ידיעת ה'.

אם נתבונן על דרך הלימוד שנתחדשה, נראה כי אמנם מתחילת חידושה של דרך הלימוד הזו, היא לא הייתה תכלית לעצמה, אלא רק דרך נכונה ומדויקת יותר, איך לבוא אל האמת של פרטי ההלכות. אך כיום, הדרך הפכה להיות תכלית לעצמה, התורה הפכה להיות תורה של עולם הבא, תורה של ידיעת ה'.

ידיעת ה' הבאה על ידי התורה - אינה באה על ידי ידיעת ריבוי דיני התורה, אלא על ידי הבנת מהותם. מי שציווהו המלך להעביר אגרת ממקום למקום, והוא אינו יודע מה כתוב בה, לא ידע מכך

את ענין המלך. רק מי שיודע במה המלך עוסק, יכיר אותו על ידי זה. כך גם מי שאינו יודע את מהות דיני התורה - לא יכיר על ידם את המצווה עליהם, רק מי שנותן את דעתו על מהותם ועומקם של מצוות התורה - הוא ידע את ה'.

צורת הלימוד הנהוגה כיום - ענינה הוא בירור גברי דיני התורה, והבנת מהותם לעומק על ידי עיון בפרטיהם². אין עוסקים בכל הלכות מיגו ופרטיהם כדי לדעת אותם, אלא כדי להבין על ידם את מהותו של ה'מיגו'. אין עוסקים בריבוי פרטי דיני יבום וחליצה כדי לדעתם, אלא כדי לדעת על ידם מהי זיקה ומהו יבום. וכך נבנית לו בליבו של כל תלמיד חכם מערכת של היכרות עם פנימיות שורשי התורה, ומתוך ההיכרות עם פנימיותם של דיני התורה, עומד האדם על דעת קונו, ומכיר את בוראו.

התורה של העולם הזה, תורה ע"מ לעשות, די לה בכך שהיחידים ידעוה על בוריה, וכל העם ישאלו את החכמים, והם יורו להם את המעשה אשר יעשו, אבל התורה שהיא על מנת לדעת את ה', אותה כל איש מ ישראל צריך לדעת לשם קירבת ה' שלו, וקירבת ה' של הכהן או החכם לא תועיל לו לזה. על כן בדרך החדשה של לימוד התורה, בה התרבו ספסלי בית המדרש, ומכוונים את הכל לעסוק בה³.

אלא שבכדי לבוא אל שלמות הדבר, צריך לבנות קומה נוספת על הקומה הרגילה הנהוגה כיום. רגילים אנו לראות את העוסקים בהלכות שבת עומדים על עומק ענין מלאכת בורר ועל עומק ענין מלאכת מלבן, ועוצרים בזה. אבל אם רוצים אנו לבוא מתוך הבנת מהות דיני התורה להכרת וידיעת ה', עלינו להתקדם הלאה, להתבונן מתוך מהות המלאכות כולן, מהי מהות איסור מלאכה

בשבת בכלל, ומתוך כלל הלכות שבת, להבין עוד מהי מהות יום השבת⁴.

ובהבנת שורשי יסודי התורה, הבנת מהות השבת והרגלים, תרומות מעשרות ושביעית, קידושין וגיטין יבום וחליצה, חובל ומזיק גנג וגזלן, נבלה וטרפה, דם וחלב, הקדשים ופסוליהן, הטומאות והטהרות - אז נדע ונכיר את ה' א-להינו, נדע כביכול מהן דעותיו, השקפותיו ומבטו על עולמו בכל פרטי בחינותיו⁵.

גם בבחינת הלימוד על-מנת לעשות, ההעמקה והעמידה על יסודי התורה ומצוותיה הכרחית לנו בזמננו. הלא יום יבוא ונידרש להקים כאן את ממלכת התורה, כשעל שולחנם של חכמי התורה תעלינה שאלות, שאין עליהן לא משנה ולא גמרא, לא רמב"ם ולא שו"ע. מאין נדע אז להכריע בשאלות אלו? רק מכח העמידה על שורשי התורה, וידיעת ה' הנקנית על ידם, נוכל לדעת בעומק לבנו, מהי רוח התורה באמת ומהי דעת ה' על כל אותן שאלות שהתחדשו ושתתחדשנה, ונזכה להאיר את אור התורה, על כל גווני המציאות המתחדשת.

זיכנו, אם כן, ה' א-להינו לראות, לא רק את יד ה' המתגלה בעתות גאולה אלו לעיני כל בשר, אלא גם את רוח ה', השפוכה על בחיריו, הנסוכה על בני ציון היקרים, הנוהרים אל טוב ה' ומתענגים בזיוו הנגלה להם בתורתו. ומי שזיכנו לכל זאת, יזכנו עוד לבוא מתוך כך אל השראת שכינתו וגילוי כבודו, כאמור (חבקוק ב ד) - "כִּי תִמְלֹא הָאָרֶץ לְדַעַת אֶת כְּבוֹד ה' פְּמִיִם יִכְסּוּ עַל יָם". במהרה בימינו.

•••

1. ואין הכוונה בזה כלל, לשאלת ה'למה' על דיני התורה, שאלה שמביאה לטעמים חיצוניים, שפעמים והם מרחיקים את הבנת מהות דיני התורה, יותר ממה שהם מקרבים אליה, אלא לשאלת ה'מה', היינו לברר את מהות הדין, להפשיט אותו מלבושיו ולעמוד על תוכנו העצמי המהותי הפנימי [ועיין בשיעורי דעת למהרי"ל בלוך שהאריך בזה].
 2. בצורה מדויקת יותר ניתן לומר, שעיקר העסק כיום, הוא הבנת השורשים באופן עמוק יותר מן המושכל הראשון עליהם, על ידי עיון בפרטים ובמקרי קצה שלהם, שאינם מתישבים לפי המושכל הראשון על שורשי הדין. ודו"ק.
 3. אמנם זהירות יתירה נצרכת, שלא יפגע הדבר חלילה בלימודם של אותם יחידים מיוחדים הראויים להיות מורי הוראה בישראל, שעליהם צריך להשיג ולעמוד על גבם, שיקנו את התורה גם באופן של לימוד על-מנת לעשות.
 4. וכאמור, אין המכוון בזה ה'למה' של שבת, אלא ה'למה' של שבת, ולא אוכל לפרש, כי זר לא יבין זאת.
 5. מעניין לעניין באותו ענין - ראיתי תלמידי חכמים, שעיסוקם הגובר של צעירי הצאן במקרא הוא לצנינים בעיניהם, כשהדבר בא לטענתם על חשבון השקיעות בעמקי יבמות ועירובין. למיעוט הבנתי, מי שרואה כאן סתירה, בין אם הוא נמצא בצד הזה של המתנס, או בצדו השני, אינו אלא טועה. בשלמא אם היה הלימוד היום, על מנת לידע את פרטי הדינים, היה זה נכון לומר, כי השקעה יתרה במקרא באה על חשבון ידיעת הדינים. אבל מכיון שעיקר המכוון היום, הוא לבוא אל עומק מהות דיני התורה, הרי שהמקרא הוא אחד הדרכים היותר מרכזיות לבוא אל המגמה הזו.
- אמנם זה ודאי, שאם רוצים להוציא מתוך המקרא את ידיעת ה' ודרכיו, צריך העיון בו להיות באותו כובד ראש הניתן לעיון בסוגיות התלמוד, ורק כך ניתן לדלות מן המקרא את מעמקי התורה ודרכי ה'.

מיליון בשומרון!

הציבור החרדי מוזמן לבקר לטייל ולהכיר את השומרון, להנות מהנופים, המעיינות, ההיסטוריה והמורשת. כל הפרטים מחכים לכם באתר תיירות השומרון.

קבוצות מטיילים (מאוטובוס ומעלה) שיגיעו לשומרון דרך מודעה זו, ומעוניינים לבדוק השתתפות של מועצת שומרון בעלות הנסיעה או מדריך מטעמנו. יפנו לקבלת פרטים: shomron.visit@shomron.org.il

המסד מהניסים

הרב חיים לנדו
CL@KEDUSHASTZION.ORG

לבא מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה [ומניחו] בחיקו ואומר למי שעסק בה יבא ויטול שכרו וכו', באין רומי ואומרים - הרבה שווקים תקנונו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקב"ה - שוטים שבעולם! כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם... באין פרס ואומרים - הרבה גשרים גשרנו, הרבה כרכים כבשנו, הרבה מלחמות עשינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה...".

וידוע באורו הנפלא של מרן הגרי"ז, שהאומות אינם משקרים מול בית דין של מעלה, אלא אכן אמת הם אומרים, שכל מה שהם עשו - למעשה מתברר שהוא בשביל שישראל יעסקו בתורה [ולכן עונה להם הקב"ה בלשון 'שוטים' ולא 'שקרנים'].

ופלאי הוא, שחז"ל כאן ברוח קדשם כבר צפו שרק רומי ופרס נכנסים, כי הן האומות היחידות שתהיינה קיימות בגאולה השלמה, ובשלמא רומי היא המלכות האחרונה, והפלא הוא שפרס אכן שוב חזרה וצצה מגניזה והופיעה בעולם.

והנה אומרים פרס - עשינו הרבה מלחמות! אכן הם עשו הרבה מלחמות, במהפכה האיטלקית הם כבשו את איראן, ולאחר מכן כבשו את סוריה, ואף ניסו לכבוש את עיראק במלחמה ארוכה ועקובה מדם, וכמובן - המלחמות עמנו מתוך מטרה לכבוש את ארצנו הקדושה, יחד עם כל גרורותיה של קליפת פרס, מהחזבאללה בלבנון, ועד החמאס בעזה, עם התיימנים בצנעא, והמליציות בעיראק.

וכל זה לא עשו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה!!!

איך מבינים זאת? בשלמא רומי הרבו כסף וזהב, ולמעשה הכל היה בשביל שישראל יעסקו בתורה - את זה אני מבין. אבל כל המלחמות של איראן הם בשביל שאנו נעסקו בתורה? וכתוב כאן, שאכן כן הוא, והדבר מעורר פליאה!

ומי יודע אם לא כתוב כאן, שהמגמה הא-להית בכל הניסים הללו, שאכן נדע ונבין את אמיתת השגחתו ויכולתו, וכפי שנתבאר, וניגש אל התורה בכלל ואל דברי הנביאים בפרט, מתוך הבנה שבעל בריתנו כעת רוצה לקיים את בריתו עמנו, ואכן בתהליכים א-להיים הוא גואל את עמו ישראל קמעא קמעא.

ומתוך חיבור עצום זה - שלבנו יתמלא באהבת ה', ובבטחון מוחלט בבעל בריתנו, נחיה כך את חיינו, וממילא ניגש כך אל תורתנו הקדושה, ואז כמובן יהיה זה חיבור אמיתי ועמוק לתורה הקדושה, ואז אכן נראה שכל מה שקליפת פרס פעלה בעולם היה בשביל שישראל יעסקו בתורה.

●●●

שאינם משתנים, שהרי אי אפשר שיהיו החוקים משתנים מכח עצמם, ואיך אפשר אם כן שיהיו פעמים פועלים ופעמים אינם פועלים, שהרי עינינו רואות כי פעמים אותה התרופה תרפא ופעמים שלא תרפא, וכן בחוקי הכלכלה, וכן בחוקי המלחמה. והאמת היא, שרצונו יתברך מכניע את אותם החוקים כפי תכלית הבריאה, אלא שלעיני בני אדם נראה כי חוקים אלו אינם מוחלטים והרי הם פועלים על דרך כלל, ולשם כך ניתן להם שם של חוקים הפועלים על פי חוקי סטטיסטיקה.

והנה לגבי הניסים שבתקופתנו, חוקי הסטטיסטיקה פשטו את הרגל לחלוטין! אם בפרוץ מלחמת 'עם כלביא' הורו ראשי הביון האמריקאי להכין 80,000 ארונות קבורה, ואכן הרבנות התכוננו למספר רב של הרוגים! [כולם ראו את המקררים בשמגר וכדומה]. ואף במלחמה האחרונה, נרצחו פחות מ-30 יהודים הי"ד.

וזה רק מאיראן. ואם ניקח בחשבון גם את חיזבאללה וחמאס ותימן, הרי נשלחו לארצנו הקדושה למעלה מ-40,000 כלי משחית למיניהם!!!

האם זה לא נס גלוי, הרי לפי חוקי הטבע ההרוגים היו צריכים להיות יותר קרוב למספרים שהם שיערו רח"ל?²

ואם נבוא להתבונן, לאיזה חד משני הטעמים נוכל לשייך את הניסים הללו, הרי לטעם השני שיש כאן צורך בהצלת ישראל וכדומה, יהיה קשה לשייך זאת, כי אפשר להציל אותנו בדרכי טבע יותר פשוטים, אלא כלל הנראה הוא שייך לטעם הראשון - **להודיע אמיתת השגחתו ויכולתו.**

ואכן המתבונן ביחזקאל יראה שאלו פסוקים מפורשים! כתיב שם (כח-כ"ה) - "כה אמר ה' א-להים בקבצי את בית ישראל מן העמים אשר נפצו במ ונקדשתי במ לעיני הגוים וישבו על אדמתם אשר נתתי לעבדי ליעקב. וישבו עליה לבטח ובנו בתים ונטעו כרמים וישבו לבטח בעשותי שפטים בכל השאטים אתם מסביבותם וידוע כי אני ה' א-להיהם". וכן מפורש שם עוד בפרק לו פסוקים יא, כג, לח³. מעתה, המסר הגדול שעל כולנו ללמוד, הוא ממש המסר שלמדים אנו מיציאת מצרים - שהקב"ה בעל בריתנו מעונין לגלות את שמו בעולם כגואל ישראל, כאביהם של בני בכורי ישראל, ונדע ונבין שכעת הוא יתברך פועל להביא אותנו אל התכלית הנרצית - גאולתנו השלמה בקרוב בימינו.

ואחר שהבנו את המסר הגדול, הזה שכל-כך זועק בעולם, שאף בקרב הגוים ישנם מעט שכבר השכילו להבין זאת, כמדומני שנוכל להבין יותר את דברי חז"ל הידועים בעבודה זרה ב. -

"דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי לעתיד

עם ישראל בתקופה האחרונה זוכה לראות הנהגה מופלאה של ניסים גלויים ונסתרים. בכדי לנסות להבין את עומק ההנהגה עמנו, עלינו להקדים ולברר את עיני הניסים בכלל, על פי מה שכתב רמח"ל במאמר העיקרים (עיין הנסים):

"הנה כל הנבראים כולם לא נהיו אלא מפני שכך גזר רצונו יתברך, וכן כל החוקים והגבולים שלהם לא הוחקו בהם, אלא מפני שכך גזר חכמתו יתברך היותו נאות בהם. ואמנם כמו שחקק כל החוקים האלה ברצונו, כך יכול לבטלם ולשנותם כרצונו, בכל עת וזמן שירצה. ואמנם בעניינים שיחדש ית"ש בעולם שלא בדרך החק שחקק לטבע, הוא הנקרא נס. ולמדנו, כי קיום חוקות הטבע הם הנרצים לפניו יתברך, כי רצונו יתברך בבריאת עולמו פועל באמצעות אלו הסדרים דוקא, אלא שפעמים יתבטלו החוקים לצורך ענין מן העיניים, והנה אותם נסים שלא נגלה לנו סיבתם - הרי אין לנו סיבה להתבונן בהם ולהכירם, ואותם הנסים שהתורה או חכמים הדריכונו להכירם - הרי שיש לדעת את תכלית העשותם, כי אלמלא כך לא היו נעשים".¹

ובטעם ביטול חוקות הטבע נתבאר שם - "ואולם אפשר שיעשה נס להודיע אמיתת השגחתו ויכולתו". דבר זה ראינו בכל הניסים שביציאת מצרים, שלא היו לצורכם של בני ישראל, אלא שהיו בכדי להכות את מצרים, ולברר את כל יסודות אמונת ישראל שנתבררו ביציאת מצרים.

עוד טעם שני נתבאר במאמר העיקרים שם [ונתבאר בדרך ה' ח"ב פ"ה אות ו] - "ואפשר שיעשהו לפי שכך יאות במעשה ההוא".

והכוונה, שכיון שמעשי בראשית לדעתן נבראו - היינו לתכלית רצונו יתברך בהם, נמצא שכל חוקי בראשית נכנעים לסיבת ותכלית בריאתם, ולכן אי אפשר שיהיה החוק אשר נברא לדעתו, מעכב את תכלית וסיבת בריאתו, וזהו שכתב רמח"ל בעיקרים 'שכך יאות במעשה ההוא'. ומצאנו נסים רבים אשר נכללו בכלל זה, וכדוגמת הצלת חנניה מישאל ועזריה, והצלת דניאל מגוב האריות, ואפילו בצדיקים מאוחרים, וכמו שאמרנו בחולין (י). ברבי פינחס בן יאיר שנבקע לו נהר גינאי, כי הולך לעשות רצון קונו. עוד הוסיף רמח"ל במאמר העיקרים שם, כשהוא מבאר את ענינם של הניסים הנסתרים - "ואמיתת הדבר אפשר שתהיה מושגת ונגלית לפי פשט המעשה ועינינו המפורסם, ואפשר שיהיה לפי הנסתר שבדבר וסתרי ההשגחה שבו, ואפשר עוד שיהיה לטעמים אחרים רבים בלתי מושגים לנו כלל".

והיינו, שעל אף שהוא יתברך ירצה לבטל חוק מחוקי העולם בעבור המגמה, לא יהיה ניכר ביטול סדרי החוקים. והבאור, כי חוקי הטבעים נבראו כחוקים

1. [אין לטעות ולומר שאין לטבעי עולם חוק אמיתי, ואין כל הבדל בין נס לטבע אלא למראה עיני בני אדם. ואף חלילה לתלות טעות זו בדברי הרמב"ן סוף פרשת בא, כי מפורש בדבריו, ועוד יותר נתבאר בפרוש לתחילת ספר איוב, שאין כוונתו אלא לומר שאין חלק בתורת משה למי שסבור שאין חוקי התורה משליכים למצב האדם בעולם הזה, אלא רק לחיי העולם הבא, שהרי כל התורה כוללת הבטחות לשכר ועונש בעולם הזה, עיי"ש].
2. וכך אף שמעתי ממור"ג הר"צ דרבקין שליט"א, שעל כל הנסים הללו נאמר - 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'.
3. כך שגם לפי מי שרוצה להעמיד מחלוקת בין הרמח"ל לרמב"ן, הרי הרמב"ן כותב להדיא בפרשת מקץ, שאם הנביא מתנבא על הדבר קודם לכן, הוא בוודאי בכלל נס נגלה.

מקומות בארץ שא-נור

הרב מאיר גולדמינץ
MGOLD@KEDUSHASTZION.ORG

תשמ"א - עבר למקום הקבע במבוא דותן. גרעין דותן פיתח את מקומו הזמני בשא-נור, והכין את המקום להיות ראוי לשוב עתידי. בתחילת דרכם בשא-נור, הם גרו באהלים, ובהמשך בנו אשקוביות וקראוונים, כאשר כל משפחה קבלה חדר אחד. המצודה הפסיקה לשמש לאימוני צה"ל. במשך תקופה, גרעין דותן חי בשא-נור כמו קיבוץ: חדר האוכל משותף, ושירותים ומקלחות ציבוריים.⁴

באותה תקופה, ערביי י"ע קבלו עליהם את השלטון הישראלי. מערכת היחסים עם השכנים היתה טובה. כמעט לא היו מחבלים, ויהודים ערכו קניות בשכם, ג'נין, קלקיליה וטול כרם. ערבים רבים התפרנסו מעבודות אצל היהודים. לשוב שא-נור היה רק שומר אחד, ולא היה צורך ביותר.

לאחר מעברם של חברי גרעין דותן אל ישוב הקבע במבוא דותן, המשיכה שא-נור לשמש כנקודת הכשרה לשובים נוספים. למקום נכנסו גרעין התיישבות נוסף של 'העובד הלאומי'. הם גרו שם כשנתיים, ובשנת תשמ"ג - הקימו את ישובי הקבע בגנים וכדים.⁵

עם זאת, לא נטשו חברי גרעין דותן את שא-נור. הם השאירו בשא-נור חלק מבתי המלאכה, והגיעו לשם לעמל יומם. בהמשך, אחרי הקמת גנים וכדים, כדי שא-נור לא תישאר ריקה, שבו כמה משפחות ממבוא דותן להחזיק את המקום.⁶ בזמנים אחרים, משפחות משבי שומרון עברו לשא-נור לנסות להקים בשא-נור ישוב. כן, החלוצים שאך לפני שנים ספורות היו מחלוצי התיישבות היהודית המתחדשת בשומרון, ועד לא מזמן גרו גם הם באהלים בתוך המחנה הצבאי בשבי שומרון, או רק סיימו לבנות את בית הקבע שלהם במבוא דותן, נרתמו כעת למשימה החדשה. כך המקום הוחזק בעיקר כהנהגה לתיישבות במקומות אחרים, ורק כעבור כמה שנים הוקם במקום ישוב קבע.

לאחר שנפל מסך הברזל, ויהודי ברית המועצות הגיעו ארצה, החליטה ממשלת ישראל להקים בשא-נור כפר אומנים של עולים מברית המועצות.⁸

הם גרו באשקוביות ובקראוונים, והתחילו להיבנות ארבעה מבני קבע. המצודה המשופצת שמשה כגלריה להצגת יצירות האומנות של האומנים ולמבני ציבור.

במקום גרו אומנים בתחומי הציור והפיסול, מהמיוחדים בתחומם. חלקם בעלי שם עולמי.

תחילתו של הישוב שא-נור נעוץ במבנה מטררה בריטי, הקרוי 'מצודת טגארט'.

הבריטים בנו כמה עשרות מבני מטררה ברחבי הארץ, כדי לבסס את שלטונם. המבנים נבנו בצורות שונות, והמיוחדים שבהם נבנו בצורת מצודה מרשימה. המבנה בשא-נור הוא אחד מהם. מבנים במתכונת מצודה דומה קיימים בנווה צוף, בדיר קדיס, באבו גוש, ועוד. המצודה בשא-נור נבנתה על אם הדרך בין שכם לדותן, בראש גבעה סמוכה ושולטת על צומת הכבישים המובילים גם לג'בה, סנור, קבטיה וג'נין. היא נקרא על שם הכפר הסמוך 'משטרת סילת אל-דהאר'. האזור בין שכם לג'נין שרץ מחבלים [עד היום!], ובנין המטררה נצרך שם כדי להגן על הדרך ועל השלטון הבריטי בארץ-ישראל. נציין, כי במשך שנים רבות, דרך זו שמשה כדרך הראשית מיהודה וירושלים אל צפון הארץ, ורבים מתושבי ירושלים שעלו לגליל להשתטח על קברי הצדיקים בצפת ובמירון - נסעו בדרך זו.

כשעזבו הבריטים את הארץ, המבנה שמש את הצבא והמשטרה הירדנים, ובסמוך הם בנו מסגד. אחרי מלחמת ששת הימים, שמשה המצודה את צה"ל לאימוני לחימה בשטח בנוי. כעבור שנים, הוקם בסיס של צה"ל סמוך למצודה.²

בימי ממשלת מנחם בגין, כשהחלה תנועת ההתיישבות הממלכתית ביהודה ושומרון, עלה לשא-נור גרעין דותן [מרחשוון תשל"ח - אוקטובר 1977 למנינם]. בתחילת דרכה, הקימה ממשלת בגין את הישובים בתוך מחנות צבא, וגרעין דותן היה הישוב השני של 'גוש אומנים' שממשלת בגין העלתה על הקרקע.³ בהתאם לכך, עלה גרעין דותן להתיישבות בשא-נור כמחנה הכשרה זמני, וכעבור שנים ספורות - בשנת

בין שכם לדותן, בדרך בה הלך יוסף לחפש את אחיו, צפונית ל'סבסטיה', הלא היא שומרון העתיקה - בירת מלכות ישראל, בראש הר גבוה מתנשא הישוב חומש. ובעמק מצפון לו, בראש גבעה בלב השדות, שכן הישוב שא-נור.

בין חומש לשא-נור נמצאים שני כפרים, שאחד מהם נקרא בשם 'פונדקומיה'. כפר זה נמצא במקום מזמן בית שני, שמו מופיע כבר בתוספתא (שביעית ד ה), ומשמעות שמו ביוונית - "החמש".¹

מי היו חמש אלו?

על פי הממצאים הארכיאולוגיים וחרסי שומרון שנמצאו בכמה מקומות בסביבה, ועל פי המיקום ההיסטורי והגיאוגרפי, ישנו סיכוי רב, שמקור השם יסודו בחמש בנות צלפחד!

נחלת בנות צלפחד היתה בצפון השומרון, בתוך נחלתו של שבט מנשה, ושמות האישים אשר מופיעים בפסוקים, קיימים עד היום בשמות הכפרים והמקומות במקום.

מצפון לאלון מורה קיים עמק תרצה, ובלבו העיר תרצה, ששמשה כבירת ממלכת ישראל בימי בעשא, אלה, זמרי, וחציה הראשון של מלכות עמרי. יופיה המרהיב של העיר ומתיקות פירותיה, הביאו את שלמה המלך לדמות אליה את שחבה של כנסת ישראל, ולהעמידה בשורה אחת עם ירושלים - "יפה את רעיתי כתרצה נאוה כירושלים" (שיר השירים וד).

מערבית לחומש קיים הכפר 'בזאריה', המשמר את שמו של אביעזר - דוד צלפחד.

מצפון לפונדקומיה נמצא הכפר מירכה, המזכיר את מילכה מבנות צלפחד.

והכפרים הסמוכים 'כופיר' ו'כופיראת' [שניהם בכא"ף רפויה], מזכירים את חפר אבי צלפחד.

בסמוך להם, נמצא 'עמק חפר' המקורי, על שם אביו של צלפחד. בממצאים הארכיאולוגיים המכונים 'חרסי שומרון' מופיעים אף שמות נוספים.

כך גם שם הכפר 'פונדקומיה', שמש כעיר מחוז לכפרי צאצאיהן של חמש הנשים המפורסמות, בנות צלפחד, והוא מוסר לנו דרישת שלום מהעבר המפואר של עם ישראל.

על שם כפר זה נקרא הישוב חומש, ובהמשך המאמר נראה, כי הוא קשור בטבורו לישוב שא-נור המתחדש כעת.

חברי 'קדושת ציון' למרגלות המצודה העתיקה בשא-נור בהדרכת הרב מאיר גולדמינץ.

1. פנטה ביוונית תרגומו חמש, כמו 'הפנטגון' שקרוי כך משום שמדובר במבנה בעל חמש צלעות. יצוין, כי כבר בתקופת המשנה ועוד קודם לכן בזמן בית שני חדרו מלים יווניות רבות לעברית.
2. בסיס זה אינו בסיס הצנחנים סנור - שהיה כמה קילומטרים מורחית לישוב שא-נור, והוקם כשנתיים אחרי מלחמת ששת הימים. בשא-נור עצמה היה גם בסיס קטן - מוצב מקומי, שקם שנים רבות לאחר מכן. בסיס הצנחנים יחד עם בסיס בוק פונו עוד לפני ההתנתקות. אמנם כשנה לאחר ההתנתקות צה"ל רצה להחזיר אותן, כי הוא היה חשוב מאוד למלחמה בטורו בצפון השומרון, אך 'חוות דעת משפטית' טענה, שהקמתו מנוגדת לחלטות הממשלה וחוקי ההתנתקות.
3. הישוב הראשון שעלה תחת ממשלת בגין, היה שבי שומרון. בחג הסוכות תשל"ח עלו המתיישבים לגור באהלים בבסיס התותחנים שומרון.
4. כך גם בשבי שומרון וכישובים נוספים בתקופתם הראשונה.
5. גם שני אלו נחרבו בהתנתקות, ולאחרונה החליטה ממשלת ישראל להקים אותם מחדש. בימים אלו ממש מתגבש גרעין מתיישבים לעליה למקום.
6. את הדברים הללו ספרה יעל בן יעקב - מחלוצות התיישבות היהודית בצפון השומרון, הרוח החיה של גרעין דותן.
7. על זה קראתי בספרו של אשר רש, וסיפר לי חיים קרטן, שניהם תושבי שבי שומרון, שעברו עם משפחותיהם לגור זמנית בשא-נור.
8. את השם 'שא-נור' הציעה המשוררת נעמי שמר, כשם עברי המצלצל כשמו של הכפר הקרוב 'סנור'.

הם ערכו במקום סדנאות בתחומי אומנות מגוונים, אליהן הגיעו קבוצות אורחים ותלמידי בתי הספר. רבים מהילדים שגדלו באותה תקופה ביישובי הסביבה, זוכרים בערגה את הסדנאות הללו, בהם למדו את יסודות האומנות, והתנסו בפיסול, ציור ויצירה.

בחדש כסלו תשמ"ח החלה האינתיפאדה הראשונה. אינתיפאדה זו התאפיינה בהתקוממות עממית של ערביי יש"ע נגד מדינת ישראל⁹. חסימות כבישים, זריקות אבנים, בקבוקי בערה ומוטות ברזל, המכונניות היהודיות ספגו שוב ושוב את הנשק ה'קרי' של הערבים. תושבי שא-נור, יחד עם כלל תושבי יהודה, שומרון וחבל עזה, עמדו בגבורה מול ההתקוממות הערבית, ונאחזו בארץ ישראל למרות כל הקשיים.

הסכמי אוסלו החמירו את המצב בכל הארץ¹⁰. לפנייהם הערבים בעיקר זרקו אבנים. לאחריהם היו הרבה יותר יהודים שנרצחו. תופעה שנוגדה רק אחרי הסכמי אוסלו: מחבלים פוצצו אוטובוסים על נוסעיהם בערי ישראל.

גם ביהודה, שומרון וחבל עזה, הערבים 'חגגו' את ההסכמים הללו בפגיעה רחבה ביהודים, והמצב כבבישים נעשה קשה הרבה יותר.

בעקבות הסכמי אוסלו, נבנו כבישים עוקפים רבים ביהודה ושומרון, והדרכים כבר לא עברו בתוך הערים והכפרים שגרים בהם ערבים. כתוצאה מכך, את ירושת הארץ בתוך הערים והכפרים איבדנו, אך הישובים גדלו מאוד עקב הדרכים שנעשו נוחות ובטוחות הרבה יותר.

בצפון השומרון - זה לא קרה. הדרך לשא-נור עוברת עד היום בתוך כמה כפרים (סילת אל-דהאר שהוזכר לעיל, פונקומיה, ובפאתי בורקה ובזארה), והתושבים עברו בהם במסירות יום יום.¹¹

עניבת החנק לצפון השומרון הוצבה במסגרת 'הסכמי וואי'. בשנת תשנ"ט, חתם בנימין נתניהו בקדנציה הראשונה שלו כראש ממשלת ישראל על מסירת כל אזור צפון השומרון לרשות הפלסטינית, והשאיר לשליטה ישראלית רק את הישובים והדרכים המובילות אליהם.¹²

מתוך כל הישובים, המצב הקשה ביותר היה נחלתם של תושבי שא-נור. שא-נור היה הישוב המבודד ביותר. בכל צפון השומרון, בשטח של קרוב לאלף קמ"ר¹³, היו רק שישה ישובים יהודים, כולם רחוקים ממרכזי ההתיישבות היהודית¹⁴ - חומש, שא-נור, גנים, כדים, חרמש ומבוא דותן¹⁵. גנים וכדים היו קרובים לג'ני ותושביהם יצאו לעבודה בצונה לכיוון עפולה, חרמש ומבוא דותן נמצאים במערב צפון השומרון, ויוצאים דרך אזור חריש [שטרם היתה אז] לכיוון חדרה. היציאה מחומש היתה דרומה לכיוון שבי שומרון. ובאמצע השטח עמדה שא-נור לבדה, נקודה יהודית בודדת בלב שטח נרחב גדוש בערבים, מחזיקה בעצם קיומה שטחים נרחבים, כשהיא הנוכחות היהודית היחידה בהם, כאשר מעטות מאוד המכונניות היהודיות שבדרךן הטבעית עוברות לידה, והישובים הסמוכים שהוזכרו לעיל נמצאים במרחק של כמעט חצי שעה נסיעה! [וכאמור, גם הם היו רחוקים ממרכזי ההתיישבות היהודית].

כשהחלה האינתיפאדה השנייה בראש השנה תשס"א, כשנה וחצי לאחר חתימת הסכמי וואי, כאשר הערבים הפנו לעבר היהודים את כלי הנשק שממשלת ישראל ספקה להם בהסכמי אוסלו¹⁶, המצב בכל יש"ע היה לא קל, אך יישובי צפון השומרון עמדו במצב כמעט

בלתי אפשרי. שטחי A סובבו אותם, ועל פי הסכמי אוסלו, צה"ל לא נכנס אליהם. למחבלים היו אלו 'אזור נוחות' לפעילות, ו'ערי מקלט' לרוצחים. יישובים רבים ספגו אבדות קשות. נקח כדוגמה את הישוב חומש, שספג שלושה נרצחים ממחבלים תוך עשרה ימים. חלק מתושבי יישובי צפון השומרון לא יכלו לשאת את המצב הקשה, ועברו לגור במקום אחר עד יעבור זעם.

המצב הקשה מכולם היה של הישוב שא-נור. כאמור, הישוב שא-נור היה ישוב מבודד, במרחק גדול מאוד מהישובים הקרובים, שגם הם היו מבודדים, בלב שטח ריק מיהודים, כאשר הדרכים עברו בתוך כפרים שגרים בהם ערבים, והתושבים עולי ברית המועצות, שפחות מכירים את שפת הארץ. בנוסף, צה"ל לא יכל ממש להגן, כי גם אם בדרך עצמה הוא שולט - מסביב הוא כבר לא שלט. ואם מחבל התחבא בהר הסמוך, עם נשק דרוך ביד, כל עוד הוא לא ירה היה קשה לדעת עליו, קל וחומר להגיע אליו ולתפוס אותו. בנוסף, כאשר נוסעים בתוך כפר, אי אפשר להעמיד ג'יפ בכל פינה, ואי אפשר לשאול כל אדם מה הוא עושה שם, ואם בכוונתו בעוד רגע להרים אבן. ודאי שלא אם הוא ממתין בתוך בית, ליד החלון של הקומה השנייה. הנסיעות לישוב היו קשות מנשוא עד בלתי אפשריות. כל נסיעה, ואני מדגיש - כל נסיעה - לוותה באבנים, בלוקים וברזלים שנזרקו על ידי תושבי הכפרים שהכביש עבר בהם. גם היירי לכיוון מכונניותיהם של המתישבים היה תופעה רווחת. תושבי שא-נור כבר לא יכלו להמשיך במצב בלתי אפשרי זה.

הישוב שא-נור נעזב מיישוביו עד האחרון שבהם. מדי פעם הגיעו תושביו לביתם לביקור ולהתארגנות, אך מגורי קבע פסו מן המקום. הם לא יכלו לשאת את המצב הקשה.

ננסה לדמיין את המצב -

אוטובוס אמור להגיע למקום כמה פעמים ביום, אך אין בו נוסעים. גם לא צפוי שיהיו בו נוסעים. כמה זמן חברת התחבורה אמורה להחזיק קו כזה?

ילדי חומש, שעד כה למדו בבית הספר האזורי בשקד, עברו ללמוד בשבי שומרון ובאלפי מנשה. הנסיעה דרך סילת אל דהאר היתה מסוכנת מאוד, וככל שפחתו היהודים שנסעו בה, היא הפכה ליותר מסוכנת. תחבורה ציבורית הפסיקה להגיע לשא-נור.

חיילים מאבטחים את הישוב, כמו בכל ישוב אחר. אבטחת הישוב נמצאת אפילו ברמה גבוהה יחסית, הן יש לידו בסיס צבאי. אך אין את מי לאבטח. החיילים 'שומרים' על בתים ריקים. עורכים אימונים ומתרגלים חזירת מחבלים לישוב, אך אין על מי להגן. ואין מרגיש חייל ששוכב לילה שלם במארב, או מפטרל מחצות הלילה ועד הבוקר, כאשר הוא יודע שבעצם אין עבור מי?

אחר שהמצב נמשך כמה חודשים, והערבים גם הם לא ישבו בחיבוק ידיים, צה"ל החליט פשוט לסגור את האזור. הצבא הקים מחסום אחרי הצומת העולה לחומש¹⁶, וסגר את מרחבי צפון השומרון לכניסת אזרחים יהודים. מחומש ועד מבוא דותן וחרמש ממערב, ועד גנים וכדים ממזרח - שטח של מאות קילומטרים רבועים, נסגר לכניסת יהודים שאינם אנשי צבא.

כדי לחזק את שא-נור הגיעו גרעין התיישבות של חסידי חב"ד. הם באו מלאי רצון ומסירות נפש לענין. בדרכים לא דרכים עקפו את המחסומים, והקימו

את ההתיישבות בשא-נור מחדש. הם הגיעו כמה משפחות, יחד עם בחורים שהקימו ישיבה במקום. בזכותם הדרכים נפתחו שוב, והאומנים - תושבי המקום המקוריים - החלו לשוב לביתם.

כבית כנסת לתפילות וכבית מדרש לשיבה שמש המסגד הנוש שנגנה בתקופה הירדנית. כמדומני, שזה צריח עם מדרגות עליה כמנהג המסגדים. בכל הארץ כולה, המצב הפוך. עם הכיבוש המוסלמי, הערבים הפכו את בתי הכנסת למסגדים. תחת כל מסגד עתיק, אפשר לחפור ולמצוא את הסיבה המדויקת מדוע הוא נבנה דווקא שם.

לאנשי חב"ד היתה חיבה מיוחדת לשא-נור. מלבד זאת שחב"ד אמונים על שיטת 'שלמות הארץ' - מה שמחבב בעיניהם את האחיה בארץ ישראל כולה, הרי שבעיני המתישבים החב"ד'ניקים, לשא-נור היתה מעלה מיוחדת. הן אותיות המילה 'שא-נור' הן כאותיות המילה 'שנאור', כשמו של האדמו"ר הזקן מחב"ד, בעל התניא, רבי שניאור זלמן מלאדי. כך ראו חסידי חב"ד שהתיישבו בשא-נור, סגולה מיוחדת להצלחה במשימתם.

אך הגרעין החב"ד'י לא החזיק מעמד. כעבור תקופה הוא התפרק, ורק משפחה אחת נותרה לבדה לגור בשא-נור. משפחת עדן, שנשארה היחידה מחסידי חב"ד. וכך שוב, במשך שמונה חודשים, שא-נור ננטשה, ובמשך כל אותה תקופה, משפחה אחת נותרה לגור במקום, לבדה, בודדה...!

בשנת תשס"ג, הוקם גרעין דתי לאומי מתחדש למקום. הובילו אותו שני בחורים מיישבת שבי שומרון - אריאל פרל ויוסי דגן [כיום ראש מועצת שומרון!], והצטרף אליהם אברהם סנדק [אביו של האוביה סנדק הי"ד] כאשר היה עדיין רווק. אברהם סנדק התבטא, שהישוב שא-נור הוא 'קריעת ים סוף' של נקודה יהודית בלב שטחי A הסובבים אותה.

שיא החלוציות נמצא אז בשא-נור. לב הארץ, באזור ריק מיהודים, שההתיישבות במקום משליכה על חבל ארץ רחב ימים. ומאידך, היה חשש כבד, שנפילת ונטישת שא-נור תתן חיזוק, עידוד רב ותחושת הצלחה לטרור הערבי, ואולי, חלילה, אף תשפיע על שאר יישובי צפון השומרון המבודדים והקטנים.

ההתיישבות המתחדשת בשא-נור החלה בשלוש משפחות דתיות לאומיות שהצטרפו למשפחת עדן, שכבר גרה במקום. חיזוק אותם מספר בחורים. יחד איתם חזרו משפחות אומנים מהגרעין המייסד ששבו אל ביתם, וכך הישוב שא-נור החל לעלות על דרך המלך.

מועצת שומרון השקיעה במהלך. היא מינתה את מזכיר שבי שומרון שיהיה אחראי גם על שא-נור, ונתנה את כל הסיוע הנדרש לביסוס הישוב המתחדש.

במהלך השנתיים שלאחר מכן הגיעו משפחות נוספות, חלק מהבחורים התחננו וגרו במקום [בנייה יוסי דגן], ובשנת תשס"ה כבר גרו במקום כמה עשרות משפחות. קמו מוסדות לישוב, גני ילדים, נסיעות לבתי-הספר וכל מה שיישוב מתפתח נדרש לו.

ארבעת הבתים שופצו והוכשרו לבניה, וכן שאר האשקוביות, המגורונים והקרוואנים. הישוב התמלא במשפחות עם כיפות ומטפחות, ילדים צוהלים, כשליצידים שבים האומנים לביתם ומציגים את יצירותיהם בגלריה שבמצודה.

בשמחה גדולה, נבנה בית כנסת נוסף בישוב, אותו

9. כלומר, לפנייהם אחריה את הפיגועים בצעו בעיקר חוליות מחבלים, אינתיפאדה זו התבטאה בהתקוממות עממית. הציבור הערבי ביש"ע בכללותו השתתף בפרעות.

10. הסכמי אוסלו נחתמו כהסכמי 'שלום' בין מדינת ישראל לבין ערביי ארץ ישראל הקוראים לעצמם 'פלסטינים'. בתמורה ל'שלום' ולהפסקת הפיגועים, מדינת ישראל הקימה את הרשות הפלסטינית. מסרה לה שטחי מולדת, והביאה מתנאים את רב-המחבלים יאסר ערפאת ואנשיו, על מנת שייעמדו בראשה וינהלו אותה. בהסכמים הללו היו כמה שלבים, שבוצעו בשנים תשנ"ג-תשנ"ט, במועל הפיגועים התגברו והחמירו פי כמה מאז אותם הסכמים.

11. כעת - תשפ"ו, סלל כביש עוקף.

12. זה היה שלב נוסף בהעמקת ה'שלום' בין ישראל לאלו הקוראים לעצמם 'פלסטינים'.

13. לשם השוואה - שטחו של חבל עזה הוא 365 קמ"ר, והיו בו 21 יישובים יהודים ושני מאוזים.

14. יש עוד ארבעה יישובים במובלעת בקצה הצפון מערבי של צפון השומרון סמוך לנחל עידון: שקד, ריחן, חנינת וטל מנשה.

15. בהסכמי אוסלו, ממשלת ישראל חימשה את סוטרי הרשות הפלסטינית בנשק, מתוך תקווה שהם ילחמו באחיהם מארגונים אחרים, כלשונו של רבין - 'בלי בני' ו'בלי בצלם'.

16. לצומת זו יש כמה שמות: צומת חומש, צומת רוקח, ומאו רציחתו של יהודה דימנטמן במקום, בטבת תשפ"ב, במקום נקרא בשם צומת יהודה.

תרם ובנה שאול חלפון. הוא החליף את המסגד שעד כה שמש לתפקיד זה. בית הכנסת החדש נחנך בברית מילה שהתקיימה בחודש סיוון תשס"ה. שמו של הרך הנימול: רעי שלום.

עד ש... עלה הכורת על ישובי גוש קטיף וצפון השומרון. ההתנתקות הארורה שהוביל אריאל שרון החריבה את ישובי גוש קטיף וארבעה ישובים בצפון השומרון - חומש, שא-נור, גנים וכדים. חבל עזה נמסר לאויב בשלמותו, ושטח יותר מ-1000 ננטש בצפון השומרון. ארץ-ישראל, שיצאה לדאגת את בניה שבים אליה - בוכה, כואבת, מיוסרת. על בנינים שנעקרו מביתם, ועל הארץ שזרים אוכלים פריה.

תושבי צפון השומרון, שעמדו בגבורה מול זריקות האבנים, מול סכנות בדרכים, מול ידי בכבישים, ושלמו מחירים כואבים על חברים שנפלו - נעקרו כעת מביתם.

"אֲשֶׁר הִפְתִּי בֵּית מְאָהֲבִי" (זכריה יג).

אין מילים לתאר את הכאב שבגרשו. הלב מתכווץ מעוצמת חוסר האונים. המגרשים הם אחים, יהודים, **"אֲחֵיכֶם שְׂאֵיכֶם מְנַדִּיכֶם"** (ישעיהו סו ה).

היה מאבק נגד הגירוש. בעיקר מאבק מוסרי, כמעט לא מאבק פיזי. וכוחות הגרוש הצליחו ב'משימתם' ללא התנגדות משמעותית.

הישוב שא-נור נערך למאבק. מאבק של טוהר מול רשעות, של צדק מול אכזריות, של בנינים נאמנים מול אלו שהנאת עצמם מביאתם לבגוד בעמם ומולדתם. על המצודה בשא-נור נתלה שלט גדול - "ארור המגרש את אחיו מביתו", ושלט נוסף - "מדוע יד מושטת לשלום אינה פוגשת יד אחות?"

הישוב שא-נור נעקר מיושביו. תושביו הוגלו, בתיו נחברו, והעזובה שלטה במקום. נשארו רק המבנים שהיו קיימים קודם מלחמת ששת הימים - המצודה הבריטית, והמסגד שהפך לבית כנסת. בית הכנסת החדש שנבנה כוסה בעפר, כדי שלא להחריבו.

הכאב על הגירוש והחורבן היה קשה מנשוא. איש לא האמין שהדבר יכול לקרות, אך הוא קרה. קרה וקרע. קרע אנשים מביתם, יהודים מאדמתם, את ארץ ישראל מהבטחתה, וקרע את העם המלקק עד היום את פצעיו. באותה הדרך שהלך יוסף לחפש את אחיו בתקווה פנימית - 'את אחי אנכי מבקש' - שוב מכרו האחים את יוסף. באותה הדרך ובאותו המקום, שוב ארץ ישראל נקרעה לגזרים, ואחים יקרים גורשו מביתם. משיח בן יוסף נמכר לישמעאלים, והכאב קורע את לב השמים.

אין יכולת להכיל את הכאב, את הדמעות, את הצער, ואת תחושת החורבן והריקנות. חז"ל לימדו אותנו, שבתשעה באב חרב המקדש, ובתשעה באב גם נולד המשיח¹⁷. כבר ביום הגרוש עצמו, מול המראות הקשים של חורבן ישובי גוש קטיף, ונוכח הידיעה שאם לא יהיה נס תנ"כי גם שא-נור בדרך להעקר, ישבו יוסי דגן [שכאמור גר עם משפחתו בשא-נור] יחד עם חברים, ונשבעו לארץ ישראל. נשבעו שיעשו ככל אשר בידם כדי להחזיר את ההתיישבות היהודית בשא-נור.

כשנה וחצי אחרי הגירוש הוקם מטה 'חומש תחילה'. בחנוכה תשס"ז, היתה העליה ההמונית הראשונה לחומש. אחריה - שוב בתחילת ניסן, **שוב בה באייר**, ושוב בחודש אב. בשלושת העליות הראשונות, חזרו המשתתפים ערוב לביתם, אך בזו של חודש אב, נשארה במקום קבוצת נערים להמשך 'החופש הגדול'.

באלול תשס"ז, הוקמה במקום ישיבת חומש, בראשות הרב אלישמע כהן שליט"א. הישיבה עברה אינספור הרפתקאות, שעוד ראוי לכתוב עליהן ספר מיוחד. וב'ה, אחרי מאבק ארוך בן שנים, היום הישיבה יושבת בחומש באישור ממשלתי.

אך תמיד היה ברור, שלא די בחומש. שאיפה היתה

לשוב אל כל הישובים שננטשו, ואל ארץ ישראל כולה. לא בכדי השם הנבחר הוא 'חומש תחילה', כאשר הדגש הוא על כך, שיש עוד משימות בנוסף לחומש. וכך במשך השנים, הלכה ועלתה הקריאה לשוב לשא-נור. במשך השנים היו כניסות של יחידים למקום. ישיבת חומש ערכה שם כמה וכמה אירועים. והיו גם עליות המוניות שיש בהן טעם מיוחד.

מי שזכה להיות שותף אל אותן כניסות מיוחדות, יודע שאין לתאר את ההרגשה המיוחדת שאפפה אותן. התארגנות סודית לקראת עליה המונית לשא-נור. נסיעה בשיירת רכבים באמצע הלילה דרך סילת אל דהאר ופונדקומיה. נהגים החזירו את הרכבים אל שבי שומרון. תחושה מרוממת מאין כמותה. והכרזה ציבורית על הרצון והכמיהה לשוב לשא-נור. בדרך כלל פינו אותנו כעבור יממה, אך היו גם מקרים שנשארו יותר [בקיץ תשע"ה היינו שלושה ימים!].

למרות שהיו אלו רק ביקורים, התחושה העצומה של 'שוב בנינים לגבולם' היתה חזקה. כך, המצודה היתה מוזנחת, ערימות של פסולת שהערבים שפכו היו זרוקות בחוצות שא-נור¹⁸, וידענו היטב שהמאבק עוד ארוך. עם זאת, סמוכים ובטוחים היינו בהבטחה הא-להית על ארץ ישראל. לא היה כל ספק, שבסופו של דבר ננצח. נפשנו התרוממה

עשרה טפחים מעל הקרקע, בחדוה הפנימית שהנהגנו שותפים כעת במימוש ההבטחה.

עם הזמן היו גם אירועים ציבוריים מאושרים, בהשתתפות קהל רב, ובראשם רבנים, חברי כנסת ואישי ציבור. כל אירוע כזה דחף עוד צעד קדימה, עד שב'ה הגיעו התוצאות.

בקיץ תשפ"ג עברה הצעת חוק בכנסת לביטול חוק ההתנתקות בצפון השומרון.

חוק ההתנתקות, בנוסף להחרבת הישובים, כלל גם איסור **כניסה** ושהיה של ישראלים באזורים שפוננו. משמעות הדברים, שכל ביקור בחומש ושא-נור הוא עבירה על החוק. בהתאם לכך, בני ישיבת חומש היו נתונים לרדיפות משפטיות במשך שנים רבות. כעת החוק תוקן בנוגע

לצפון השומרון, ומותרת שהית ישראלים במקום. אפשר לבקר בחומש באופן חוקי וגלוי.

השמחה פרצה גבולות. השירה של התומכים בכנסת עלתה על גדותיה. מאבק בן 18 שנה הביא הישגים רשמיים. התקדמנו לחזרה לצפון השומרון באופן **מאושר וממלכתי**.

בקיץ תשפ"ה, אישר הקבינט המדיני-בטחוני את הקמתם של ישובים רבים בשומרון, וביניהם שא-נור. התגבש גרעין מיישב, והוכנה והוגשה תוכנית תב"ע. צה"ל הקים בסיס במקום, ופעל לטפל בקיני הטרור הרבים באזור שהיה מופקר שנים כה רבות. תשתיות מונחות, והולכות ונעשות ההכנות הנדרשות להקמת הישוב.

ובימים אלו ממש - בחודשים ניסן ואייר תשפ"ו, החודשים שנעשו בהם ניסים גדולים ביציאת מצרים ובדורונו - בחסדי ה' עולה הגרעין להתיישב במקום. עליה ממלכתית, בראש מורם, בטקס ממשלתי, עם כל המאפיינים של ישוב יהודי בארץ ישראל.

21 שנים של עגיונים. 21 שנים של כיסופים. 21 שנים של אמונה בהבטחה הא-להית. 21 שנה של ציפה ש"דבר אחד מדברייך אחור לא ישוב ריקם", הגיעו לתכליתם.

הישוב שא-נור מוקם מחדש. קול מצהלות ילדים שובה את המקום. ומשפחות קובעות בו את ביתן.

הכביש המחבר את צפון השומרון עם מרכז השומרון נפתח, הדרך הטבעית מיהודה אל הגליל שוב משמשת את עם ישראל, ונחלת בנות צלפחד מחבקת את בניה השבים אליה.

והפעם שא-נור לא תהיה בודדה. יצטרפו אליה ישובים רבים שבע"ה יקומו בצפון השומרון, שיחד יאירו את שיבת עם ישראל לחבל ארץ זה.

כבר התנבא הנביא - **"שׁוֹבֵי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל שָׁבִי אֶל עֲרִיךְ אֶלְהָ"** (ירמיה לא כ). הנה חזרנו לשא-נור, ובע"ה נחזור אל כל ערי נחלתנו שעדיין ברשות נכרים. ואשרי כל מי שפועל עם א-ל להקמת השכינה מעפרה, ולהשיבה למקומה.

וגרעין דותן אינו שוכח את ערש נעוריו. תושבי מבוא דותן עוטפים באהבה את שא-נור המתחדשת, ומעבירים את דגל ההתיישבות שאיתו הקימו את שא-

אגם שא-נור

אחד המקומות המיוחדים הנמצאים קילומטרים ספורים מזרחת לשא-נור, הוא 'אגם שא-נור' [או 'עמק שא-נור'].

זהו עמק מיוחד בין ההרים, שסובבים אותו הרים וגבעות מכל צדדיו, ואין ממנו נחל לניקוז מי הגשמים. כתוצאה מכך, כל מי הגשמים היורדים בהרים הסמוכים, מתנקזים לאותו עמק, ונוצר אגם ענקי המציף את האדמה במשך סוף החורף ותקופת האביב.

שטח האגם הוא כמה קמ"רים: אורכו כארבעה ק"מ ורוחבו כשניים וחצי ק"מ! כמעט 'כנרת' קטנה בצפון השומרון.

ההגעה למקום מצומת שא-נור מזרחה, דרך הכפרים ג'בע וסנור, בואכה מסיליה, זאבאבדיה, וקבאטיה. אפשר לתצפת על האגם מההרים ליד חומש, ובמאמץ מיוחד גם מנקודות תצפית באלון מורה.

בע"ה יבואו ימים, ונזכה לטייל במקום ללא חשש מבני ישמעאל.

נור, והמשיך איתם אל מבוא דותן, חזרה אל מקומו.

משפחות ממבוא דותן ומשבי שומרון מצטרפות אל המתיישבים בשא-נור, ומבטאות את הקשר החזק והאמיץ בין העבר, ההווה והעתיד.

ורעי שלום, התינוק שבברית המילה שלו נחנך בית הכנסת בשא-נור, גדל והיה לאיש. הוא היה שותף לכל הדרך הארוכה שעשינו בחזרה למקום. השתתף בצעדות לחומש, בכניסות הליליות לשא-נור, בהחזקת הגחלת שחלמה ופעלה לחזרה למקום, כעת הוא תלמיד בישיבת חומש, וחוזר עם משפחתו לגור בשא-נור.

ברית המילה היא הברית הא-להית על ירושת ארץ ישראל. גם אם בשעתה ממשלת ישראל פשעה בברית, כעת היא מתקנת את אשר קלקלה, ובונה שוב את הישוב שא-נור.

המעגל הושלם, ובע"ה שא-נור תבנה ותכונן לנצח.

17. תשעה באב הוא יום חורבן לעם ישראל בתחומים רבים. המשנה במסכת תענית מפרטת חמשה דברים שארעו את אבותינו בתשעה באב, ובמהלך הדורות נוספו עוד צרות רבות ביום זה. גם הגירוש הנורא מושג קטיף וצפון השומרון, החל בתשעה באב ונמשך בימים שאחריו.

18. למרבה הבויון, גם המסגד היה מלא בגלגלי עוים. הדבר מעיד כמה אכפת לבני ישמעאל מ'קדשי' עצמם.

אם הבנים שמחה

להגאון רבי ישכר שלמה
ניינטל זצוק"ל הי"ד

ליקט: הרב בצלאל גנז

לעזוב את הארץ הטמאה ולכסוף לשוב לארצנו הקדושה, כי אז לא היה הגלות המר שעבר עלינו לריק. אבל באם עוד נישאר פה באויר ארץ העמים, היה כל זאת לבלי תכלית ולבלי הועיל. על זה ענה אחד מהקובצים: זה לא. כי אין דעת הרבי שלו כן בענין ארץ ישראל. עוד אמר, שמפני כך ניצולו אחינו בני ישראל יושבי אונגארן, יען שלא התערבו עצמם בתנועת בנין הארץ.

למכאב לבנו, באמת יש לשמוע מפי הרבה שוטים לאמר כן, שעל כן חסה הקב"ה על אחינו בני ישראל יושבי אונגארן, יען שמאסו בתנועת בנין הארץ ולא נתנו ידם לזה, רח"ל מהאי דעתא¹. פוק חזי עד כמה עקשנותם, ועם אנשים כאלו אין לטעון כלל, ועליהם אמר שלמה (משלי כו ד) "אל תען כסיל כאוולתו". וכן הבחורים צעירים ענו אחריו כן, כי בארץ ישראל ישנם כעת הרבה פושעים ואין להתחבר עמהם, וכיוצא בו מאלו הטענות, ולא עלה בידי בשום טענה ובשום ויכוח להטות לבבם אלי, והם באחת, יען כי רבם הוא מתנגד לזה.

על זה אמרתי להם, אמת שהרבי שלכם הוא אדם גדול בענקים, אבל תראו שגם הרבי מגור לא פחות ממנו, כי הוא גאון עולם ואיש א-להים קדוש, והרבה אלפים ורבות מתלמידי חכמים ואנשי מעשה מסתופפים תחת צילו, והוא אומר שאם יתקבצו לא"י הרבה יראים וחרדים לדבר ה', יגבירו זה את קדושת הארץ. וכעת שמעתי פה, שגם הגאון הקדוש רבינו יוסף חיים זאנענפעלד ז"ל, מרא דארעא דישראל, אמר כן להגאון הצדיק מו"ה פישל סופר זוסמאן ז"ל, ראב"ד קהל יראים פה, שאם רבים מיראי ה' יתקבצו שמה, יגבירו בזה את קדושת הארץ, וכה אמר לו: 'וראה בטוב ירושלים', שלא די בזה בעומד מבחוץ ועושה 'קריטיג' [ביקורת] על הארץ ויושביה, רק לבוא לתוכה ולהגביר את קדושת הארץ, עכ"ד. א"כ, ממילא טענתכם אינו טענה. בכל זאת לא היה להועיל להטות לבבם מדעתם.

ה' צב-אות מרן רבי אליהו מגריידיטץ זצ"ל, שמה שנמצאים אף תלמידי חכמים היותר גדולים שהם מתנגדים לזה, הוא רק מחמת התגברות הקליפות רח"ל לעכב על זאת, מפני שהקליפות יודעים שסופם תלוי בזה. והגאון הקדוש הנ"ל אמר כן בשעתו שישבו ישראל במנוחה, על אחת כמה וכמה בשעתנו ששטף הגלות עבר עלינו בגלים מרובים ברוח סערה מאד, הכי נוכל להינחם בנחמה אחרת אם לא בארץ חמדתנו, ועם כל זאת נמצאים גם כעת ממאנים ומתנגדים לזה, הכי אפשר להבין זאת בשכל האנושי, אם לא שהוא מצד תגבורת הקליפות רח"ל.

ודברים אלו עוררו עלי קנאה גדולה אצל החסיד הנ"ל, עד שבשבת האחרת שעמדתי לפני 'ארהציט', עיכב עלי שלא להתפלל מוסף לפני התיבה, שהוא היה הגבאי של בית המדרש, ואמר שכבר קדמני איזה חיוב אחר בעל בית תושב העיר אשר לו זכות המוקדם בזה. ולבסוף נתוודע שלא היו הדברים מעולם, ורק עבר עלי ברוח קנאה מחמת דרשה הנ"ל. ואמת, כי רבים גם רבים תפסו עליו בזה [והנה בשבת שאח"כ היו מברכין ר"ח אב, כיבדו אותי לברך את החודש ולהתפלל מוסף, וכן עשיתי], אבל הוא כבר עשה את שלו.

ואחר-כך ביום ב' לסדר מטות ומסעי, בבוקר הגיע שמועה בבית המדרש מבשורה הנעימה מההשתנות שנעשה בעולם, וששון ושמחה ליהודים, כי הכרנו בשמועה זו אתחלתא דגאולה, ובכל המנינים שהתפללו אז בבית המדרש לא היו אומרים תחנון על סמך יום טוב זה, וממש היה לנו אז ברגע זו כמו שמחת היהודים כימי מרדכי ואסתר. ואחר גמר כל המנינים, נשארנו עוד בבית המדרש ודברנו ממעין המאורע, ועמדתי בתוך קיבוץ אנשים באים בימים ובחורים צעירים יראי א-להים באמת ומחונכים ברוח של חסידות האמיתיים, זרע ברך ה' וצלם א-להים על פניהם.

עניתי ואמרתי לפניהם: אבל עתה, אחר שכבר התחילה הישועה למשמש ולבוא, ידע כל בר ישראל חיובו לפני ה' ולפני אומתו הקדושה,

רבנו מספר כיצד ברצותו לעורר על השיבה לארץ ישראל ובנינה ועזיבת ארצות הגולה, רבו מתנגדיו וניסו למנוע מלישא מדברותיו אל ההמון, שמה 'חלילה' יושפעו ממנו (בספרנו עם' 225 והלאה)

בהיותי עומד במקום הזה עם הדפסת ספרי הנוכחי, הוכרח לי לעזוב את העיר הבירה מאיזה סיבה, עד שעזר השי"ת שעת הכושר לחזור, והלכתי לקהילה אחת, קהילה נאה עם בעלי בתים מופלגי תורה ויראי ה', ושם נמצא ג"כ בית המדרש עם חסידים ואנשי מעשה, ואני במשך איזה שבועות שנתגוררתי שם בחרתי לי להתפלל בקלויז של חסידים, כי מאד היתה לי נעים חבורתם. והרב הגאון אב"ד שליט"א כיבדני בדרשה בבית הכנסת, ורק חסיד אחד ששמע מדרשות שדרשתי בעיר הבירה, שאני מן המשתדלים ומן הלוחמים בעד העליה לארצנו הקדושה ובעד בנינה, קינא קנאה גדולה לעכב עלי שלא לדרוש בבית הכנסת, כי היה מתירא שאצא עם הרעיון הנשגב הלזה ולדבר ולהוכיח את גודל חיובה מצדנו, ומעשה שטן הצליח שלא דרשתי בשבת הראשון שהייתי שם. אבל אחר-כך ביקשו פני טובי העיר שנית לדרוש ונעתרתי לבקשתם, ובשבת שלישית דרשתי בקיבוץ עם רב ודיברתי ממצב אומתנו הקדושה בעתים הללו במלוכות אירופא בהתרגשות ובהשתפכות נפש, עד שכל השומעים הורידו דמעות.

ומסקנתי בהדרשה הייתה, שאין לנו תקומה אחרת מגלותנו המר, רק שכעת שיניח ה' לנו מגלות המר הזה לשוב לארצנו הקדושה, ושכל אחד מישראל - מוטל עליו החוב הקדוש הזה להתאמץ בכל עוז לעזוב את ארצות הגולה ולשוב לחיק אמנו שהיא ארץ ישראל. וזאת היתה הכוונה מהשי"ת בגלות המר שהגיענו עתה, לעורר אותנו משינת הגלות לכסוף ולחמוד לשוב לאחוזת אבותינו.

גם אמרתי לפניהם את הדברים שהבאתי לעיל בהסכמה בשם הגאון החסיד בעל 'נפש חיה', שהביא בשם הרב הקדוש מלאך

1. הערת המערכת: אך למותר לציין, כי זמן קצר אחר כך עלה הכורת אף על יהודי הונגריה רח"ל, שנשחטו ונטבחו ונשרפו בידי הנאצים הארורים ימ"ש.

הנה באמת יש להתאונן, כי האנשים הנ"ל המה באמת אנשים כשרים וצדיקים ונאמנים לה' והמה זרע ברך ה', ובענין הנשגב הלז המה עקשנים מבלי לזוז אף זיז כל שהוא, וכל הצדיקים שהבאתי לעיל בתחילת ספרי וכל הראיות וגם הרבי מגור אין להם די עד מוכיח לזה, ומה יש לומר על זה זולת מה שאמר הקדוש הנ"ל שהוא מחמת התגברות הקליפות שמעכבים עלינו יען שזה סופם. ומדברי קדוש ישראל רבינו מאונסדארף שהבאתי בהקדמת ספרי, שהסכים לבנין היישוב מפני צערן של ישראל. או מפאת איזה נגיעה שיש לאותן הממאנים בזה, כי לא עדיפי המה מהמרגלים שהתורה העידה שהיו כשרים ולבסוף נלכדו בענין א"י מחמת נגיעת עצמן, וכמו שהבאתי בהקדמה.

מקרה הנ"ל שקרה לי לקפחני בעבודת הקודש לאו חדש הוא, כי כן קרה עוד גם לקדמונינו שנתנו נפשם על חיבת הארץ. פוק חזי מה שכתב רבינו בעל כפתור ופרח, שהיה עוד מבעלי התוס' ומתלמידי בעלי תוס' הקודמים, וחי בזמן הרשב"א והרא"ש, ונתן נפשו על חיבת א"י ויישובה, ועבד בזה עשרים ושבעה שנה, כמו שכתב בפרק י"א בזה"ל: 'הן הייתי עשרים ושתים [במקור: 'כשתי שנים]' שנים בגליל דורש וחוקר, ועוד חמש שנים בשאר ארצות השבטים, לא מנעתי עצמי שעה אחת מרגל את הארץ, ברוך העוזר, 'עכ"ל. והוא כתב בהקדמת ספרו בזה"ל: 'ולא אתן על לב מי שיבקש תואנה או עבר עליו רוח קנאה, תמה אני אם מזה הדור נמלט, אם בפרסום והודעה אם בסתר או בלט, 'עכ"ל. הרי דהיו נמצאים גם אז מתעקשים ומתנגדים בפרסום והודעה ובסתר ובלט נגד הרעיון

הקדוש והנשגב הזה דישיבת א"י, ונגד מי שמחבר וכותב דבר בזה הענין, יהיה המחבר גם גדול שבגדולים כמו רבינו המחבר בעל כפתור ופרח.

ועיין שם בכפתור ופרח בפ"ז בדברו מבית שאן, שקרא תגר וכתב בזה"ל: היום נמצאים פה עמנו אנשים מקרוב באו, מוחזקים כיודעים מניאים לב עמי הארץ לשבת שם, שאומרים להם שאינה ארץ ישראל במוחלט אלא חו"ל, 'עכ"ל. הרי דקרא תגר על שמפריעים אותו מעבודתו לחבב הארץ בעיני ההמון, והם עמדו לו לשטן ולהשניא את הארץ בעיניהם.

וכן מצאתי בהקדמה לקונטרס מצות ישיבת א"י, להגאון הגדול מו"ה יונה דוב בלוממכערג מדווינסק שהבאתי לעיל, שנדפס בשנת תרנ"ח

בוילנא בהסכמת גדולי דורו, שהיה בעל בית סוחר יער, ועשה ספרו הנפלא הנ"ל לשם שמים, וכותב שם בהקדמה, וז"ל: 'צייירתי לי בדמיוני, שהרעיון הזה הקדוש מוסכם מכל צד ואין מי מכל אחי בית ישראל שיחשוב אחרת, ולתמהוני ראיתי, כי לא כמחשבותי כן הוא, כי הרבה מאחינו הינם רחוקים מאד מזה, ורבים עוד אשר ירהבו עוז בנפשם להרחיב פה ולשון ולדבר אשר אין להעלות על כתב, עד כי לא אחת קרה לי להיפגש בוויכוחי דברים עם מרחיבי פה ולשון אלה, אשר לא יסרו בדברים של טעם כי אם בשבט פה בגערת מדון'. וכן כתב עוד שם, כי לא אחת הביא לו יד המקרה בהיפגשו בדברים עם אלה אשר ה' בירכם

הגאון הקדוש רבינו יוסף חיים זאנענפעלד ז"ל
מרא דארעא דישראל

בעושר ובחכמה, ושמע שריקת שפתותיהם העושה שרטת בנפש האיש הנלבב, עד כי יצא מגדר חוק הסבלנות, וגם מצב בריאותו סבל הרבה מזה. והביא שם מתנא דבי אליהו (אליהו רב פ"ו), כי רעה זו היתה בימי מלכי ישראל, שהפחות נתן עיניו במי שגדול ממנו, ואמר לו אעפ"י שאתה אומר כהלכה ואני אומר שלא כהלכה, יעברו דבריך ויתקיימו דברי אפילו כל העולם כולו יחרב, 'עכ"ל התנא דבי אליהו. וכתב שם, כי מקרים כאלה פגשו אותו בדרכו על דרך חיבת הקודש, והיה לו למפגע עז של תוגה ומורת רוח תמיד, ולפעמים הסבו לו גם כעס ומכאובים, רוח כהה ודאבון נפש, עיי"ש.

וגם ממה שכתב הגאון רשכבה"ג מקוטנא בהסכמתו להגאון רבי הערש קאלישער, שבל

יפול לבו ואל ירך מדברי המנגדים, כי לא בהשכל ידברו, יש להכיר כי רבו עליו המנגדים בזה. הרי הראיתיך שאין חדש תחת השמש, ולא עדיף גורלי מגורל שקדמוני בזה והיו גדולים וטובים ממני, ועתה מה אתפלא אם נמצאים בזמננו המדברים עתק עלי בשביל עבודת הקודש, ואעפ"י כן לא יניאני כל זה מעבודתי, אחרי אשר מצאתי עזר וסעד מרבותינו הקדמונים והאחרונים אשר הבאתי לעיל, ותקוותי תאמצני כי ימצאון גם ברי לבב כאלה שיאמרו לפעלי יישר, ויחזקו אותי בעבודתי בעזה", ויכירו גודל התכלית בזה, יען שהקליפה גובר כל כך להטות גם לב תלמידי חכמים לבטל הטוב הזה, וכמו שהבאתי בתחילת ספרי (בהסכמות) בשם המקובל א-להי מגריידיטץ ז"ל.

ראיתי בספר 'שמרו משפט' תנינא [פזמונים מג ב] להגאון המקובל רבי עקיבא יוסף ז"ל, בעל לב העברי, שמספר מה שאירע לו בעת עסקו בענין ישוב ארץ ישראל, וזה לשונו: ואני כאשר עסקתי בענין ישוב ארץ ישראל, למצוא בארץ ישראל מקום לה' משכנות לאביר יעקב, עברתי בגבולי ארץ ישראל, וכאשר כן רכבתי על חמורי מן צאנן [שם מקום] אל ירושלים תוב"ב, בעברי נחלת בנימין לבי היה הומה לי באמרי [כמו 'אמרו בלבבכם'], ונדמה כי בא לקראתי זקן נשוא פנים ואמר לי: אתה רוצה לעשות את ישוב ארץ ישראל בשביל פושעים ושקצים עם פרוצים ובריונים! ונבהלתי לאחור והצצתי בו כמיטב הגיון, ואמרתי לו: כמדומה, כי אתה שרו של אדום בשם כנודע, ומקודם היית מלך זקן וכסיל, עתה אין מלך בצרפת ונשארתי זקן וכסיל, וכתבי (משל כו ד) "אל תען כסיל כאוולתו",

ורכבתי לדרכי בזמר זמרתי.

והוא כמו שכתבתי לעיל על טענת אלו מאיזה חסידים קטני הדעת פה בארץ הגר, שאמרו שעל כן יצא הקצף על אחינו בני ישראל יושבי מדינות סלאוואקייא ופולין, מפני שעסקו בבנין ישוב הארץ, ויושבי מדינת אונגארן, על כן ניצלו מפני שהיו ממאנים בזה. ואוי לאזנים שכך שומעות, ואוי לדור שכך נתפשטו וכך נתגדלו וכך נתחנכו כחינוך שוא כזה, להוציא משפט מעוקל כזה על אלפים ורבבות מישראל שנהרגו על קידוש השם, וגם להשפיל את ערך מצות ישוב א"י, שחז"ל הגביהו ערכה והחשיבוהו ככל התורה כולה [עיין ספרי פרשת ראה²], על זה מה להשיב, רק 'אל תען כסיל כאוולתו' כמאמר החכם מכל אדם, וה' יכפר בעדם.

עורך המדור: הרב יואל ברמן

בית המדרש

מכתבים ומאמרים שנשלחו למערכת, עם תגובות רבני בית המדרש – מטובי הכותבים בגליון

נגילה ונשמחה בישועתך

זהירות, כפירה!

כי א-ל פועל ישועות אתה

לכבוד קדושת ציון שלום וברכה,

רצייתי לנצל במה זו לחזק את ידכם במסר השזור תדיר במאמרים השונים המופיעים בגליון, להתריע ולהזהיר שההתבדלות מהמדינה לא תגרור גם כפירה מוחלטת בהנהגת ה' והשגחתו על עמו, עד כדי אמונה בכוחם ועוצם ידם של החילונים מנהלי המדינה לענת עתה (לדאבוננו - עד שנוכל אנו להפוס את המושכות ולנהל ע"פ תורתנו הקדושה), ואמירה ש'לא ה' פעל כל זאת' ח"ו ע"פ.

וכמו שאזני שמעו ולא זר מפי אחד המשייך עצמו לחוג מסויים ידוע, על הנסים והנפלאות שהקב"ה עשה לנו עמו בחירו חביבו לאחרונה במלחמות עם איראן, בין ב'יד ישראל תקיפה' בצורה פלאית, ובין בראיה בחוש איך שהקב"ה שומר עמו ישראל. הלה אמר לי כמשיח לפי תומו, ש'ציוני' היה אומר שהיו כאן ניסים גדולים.

שאלתיו, ומה אתה אומר? ענה לי בהאי לישנא: קשה לי לומר שנתניהו כל כך מצליח.

עניתי: אני לא רואה כאן שנתניהו מצליח, אני רואה כאן שהקדוש ברוך הוא עושה ניסים לעם ישראל, ומצד הקדוש ברוך הוא גם אם בנט היה בשלטון היו קורים אותם ניסים.

ועל זה השיב לי, לא פחות ולא יותר: אל תשלה את עצמך, ברור שאם בנט היה בשלטון זה לא היה קורה.

ונשתוממתי כשעה חדא על גודל ותוקף האמונה בכם ועוצם ידם, ועל הכפירה וכפיות הטובה, שלא האמנתי לשמוע מיהודי ירא וחרד, כשראיתי ושמעתי עד היכן הדברים מגיעים.

רואים כאן שאלו הצועקים כל פעם "כוחי ועוצם ידי" הם הנופלים הכי גדולים באמונת 'כוחי ועוצם ידי'. כי הרי אזהרת 'כוחי ועוצם ידי' לא אומר שאין לעשות שום דבר למען עזרת ישראל מיד צר, אלא זה אומר שעל אף שתעשה, אל תאמר ש'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', אלא תמיד תדע שהקדוש ברוך הוא הוא הנלחם לך.

וניחמתי שאין זאת אלא כי הפחד והסלידה מהציונות שינק עם חלב אמו גרמו לו לעיוורון כזה שלא יכול להבחין נכון בדברים, עד כדי כפירה במעשה ה' כנ"ל.

ובכן אמינא יישר לפועלכם החשוב, להכניס בלבבות בני ישראל דעה ישרה אמונה ובטחון **בצור ישראל**, הקם בעזרת ישראל, וגאלנו ה' **צ-באות שמו**.

ע.מ.

הערת המערכת:

אם לא נראה בנסים ונלמד מהם ש'כחם ועוצם ידם' כדברי משובשי הדעת עפ"ל רח"ל, מה כן נלמד מהם? על כך במכתב הבא.

...

מטרת הנסים שאנו חווים בזמננו

כן תחננו ותלמדנו

לכבוד מערכת הגליון הנפלא קדושת ציון,

רצייתי לשתף את הציבור בציטוט נפלא מדברי האברבנאל לגבי ימי ספירת העומר המפרידים בין יציאת מצרים ומתן תורה (שמות יט, א, אמצע ד"ה והנה נתנה התורה במדבר סיני ולא במקום אחר לסבות ד').

כבר התעוררו עליו חכמינו זכרונם לברכה במדרש

תנחומא (יתרו, י), אמרו "למה לא נתנה התורה מיד כשיצאו ממצרים, אמר רבי יהודה בר שלום משל

לבן מלך שעמד מחוליו, אמר אביו: המתינו לו שלשה

חדשים עד שתשוב נפשו מן החולי ואחר כך הוליקוהו

לבית הרב ללמוד. כך, כשיצאו ממצרים היו בהם מומין

מרוב השעבוד, **אמר הקדוש ברוך הוא: המתינו להם**

שלשה חדשים עד שיתרפאו ואחר כך אתן להם את

התורה". עד כאן. ורצו באמרם שיתרפאו מהמומין,

שיסירו מלבם האמונות הכוזבות שהיו להם במצרים.

ונתרפאו מהם בניסי הים ובמדבר.

וחשבתי לעצמי ש'אחרית כראשית', בעשורים האחרונים הקב"ה מעביר אותנו תהליך דומה, להסיר מאתנו את האמונות הכוזבות שסיגלנו לעצמנו בשנות הגלות הארוכות, כדי שנהיה מוכנים לקבל כראוי את מלכותו בגאולה השלמה, וזאת גם ע"י נסיו המופלאים שאנו חווים בזמננו בארץ ישראל.

ברכה, אביגדור פ.

הערת המערכת:

דוגמה אפשרית לביטול אמונה כוזבת, במכתב **נסים מצד הס"א, האמנם?** בהמשך המדור.

...

דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל - פורים והלל

להודות לך

לכבוד קדושת ציון, בהמשך למכתב המרגש שפרסמתם שנה שעברה, מכתבו של מרן הגרש"ז מימי ניסי ששת הימים, על גודל הנפלאות, וכי זה היום עשה ה', ועל הנהגתו בישיבה בימים הגדולים הללו,

חשוב לפרסם גם את העדות החשובה שהופיעה בעיתון המבשר (יום ו' ערש"ק תז"מ, ל' ניסן תשפ"ו, גליון 870, עמוד 24), בתוך מאמרו של הרב דוד נחמן רוטנר, הבא להדגיש את חוב הוודיה להקב"ה שיש לנו כעת על

ההצלה מזממה של איראן לכלותינו, כשהפר את עצתם והשיב גמולם בראשם, וכך הוא כותב בעדות אישית:

בשנת תשל"ח כשעבדתי במשרדי פא"י אצל רש"ז

דרוק, נתבקשתי להשתתף בחגיגת 'יום ירושלים'. הדבר היה למורת רוחי. ר' אשר קליין שהבחין בקושי שלי, הזמין אותי לבוא אל מרן הגרש"ז אויערבך ע"ה, ולהעלות בפניו את שאלתי.

מרן הגרש"ז שאל אותי האם אני ירושלמי, וחזר ושאלני, האם אני זוכר את המצב המאויים בו חיינו בצל קני הרובים של הלגיון הירדני לפני תשכ"ז, ואז אמר: איך אפשר שלא להודות להקב"ה על ההצלה שהוציאנו מצרה לרווחה?! אילו היה אפשר לכנס כל הרבנים ולתקן פורים של ירושלים, היינו חייבים לכך. והמשיך: אני כשלעצמי נוהג לומר בכ"ח אייר את פרקי ההלל שבתהלים. עתה כשראינו בעינינו שהוציאנו מצרה לרווחה, איך יתכן שלא להודות?!

איני יודע אם המשפט האחרון הוא חלק מדברי הגרש"ז זצ"ל, או מדברי הכותב הנכבד. כך או כך, הדברים מדברים בעד עצמם.

ברכה, אהרן ברייער

הרב יהודה אפשטיין:

מלבד שתי עדויות אלו - המכתב שפורסם בשעה שעברה והעדות הנ"ל שהופיעה בה'מבשר' - השנה מופיעה במדור דעת תורה עדותו של הרב אליהו כ"טוב על יחסו החיובי של הגרש"ז לחתימת עמנו בארצו. הרי לנו שלוש עדויות על גישתו של מרן הגרש"ז רבן של ישראל, והחוט המשולש לא במהרה ינתק.

...

הלל והודיה

אהבה רבה אהבתנו

הלל והודיה על תקופה סוערה של ישועה ואורה עם הרבה הצלחה והרבה עמל ויגיעה

אמנם עם הרבה עגמת נפש לא מעטה

וחושך וצער לא נעלם מהזירה

וצורך בהבנה מעמיקה

שהרבה מוסתר בתוך קליפה

אבל אשור אשירה - בראש ובראשונה

על הקמת עולם תורה וחסידות באופן שמעולם לא היה

על שיבת ציון בתנופה אדירה

על שגשוג וכלכלה

על ארצנו הבנויה לתפארה

באופן שאיני יודע אם אי פעם היה

על ישראל, שמכבשה זעירה בין זאבים שרויה

המפחדת מהצל של עצמה בכל מקום בו גלתה

לאריה בבהמות יער, כפיר בערדי צאן נהייתה

וגם צמצום התבוללות שהיא כשואה שניה,

גם פרנסה - למרות שאף פעם לא קלה
אבל אין מה להשוותה
למה שהיה

גם אברכים אינם סובלים ברובם מחוסר תזונה
וגם היושבים בנכר נהנים מההגנה מהמקלט לשעת
צרה

ולמרות שצריך עדיין הרבה ישועה
וטיפול בהרבה בעיות צריכה
בכל זאת נהלל ונודה לבורא על מה שהיה
ונבקש על הגאולה השלמה מהרה
את צמח דוד תצמיח בזאת השעה
לשיבה מלאה לציון עיינינו תחזינה

בברכה, ב.מ. לוי סון

[אין בשיר זה כניסה לנושא הלכתי אם לומר הלל רק
להודות על מה שיש]

•••

ובנו בחרת מכל עם ולשון

נסים מצד ה'ס"א, האמנם?

חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו

בס"ד

האדמו"ר רבי יואל מסטמר זצ"ל כותב בהקדמתו
לקונטרס על הגאולה ועל התמורה (שיצא לאור לאחר
מלחמת ששת הימים) בעמוד ז: בעצם המלחמה העידה
התורה"ק ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך וכתב
הרמב"ן פרשת תצא על הכתוב כי תצא מחנה על
אויבך ונשמרת מכל דבר רע כי מלבד האזהרות שבאו
באלה העבירות החמורות יוסיף לאו במחנה שנשמר
בו מכל אלו העבירות שלא תסתלק השכינה מיראל.
וכן כתבו שארי ראשונים ז"ל שבמחנה המלחמה יש
לאו נוסף על על כל העבירות שלא תסתלק השכינה
כידוע שבמקום שאין השכינה שורה אי אפשר שיהי'
שם נס... ואם כן הצבא הזה שנעשה בגיוס הבנות והוא
ערוה וזימה שאין כמותה בכל העולם כולו וידוע שהם
מלאים ערו' זמה ר"ל... מי שחושב שהשכינה הקדושה
שרוי' ביניהם בודאי הוא כופר בכבוד השכינה הקדושה
ובכל התורה כולה. וממילא אי אפשר שיהי' שם נס
מצד הקדושה. ואילו באמת היו רואים איזה נסים
שם אין להסתפק שאינו אלא מצד ה'ס"מ וחילולותיו
השוררים במקום טומאה וזוהמה כזו כמבואר בגמרא
שניתן רשות להטות לעשות נסים... כאשר יתבאר
בהקונטרס... אבל כאן באמת לא הי' ולא נברא שלא
הי' נסים כלל כאשר יתבאר בהקונטרס בראיות ברורות
עכ"ל האדמו"ר מסטמר.

ויש לדון בדבריו מדברי הספר הק' באר מים חיים
עה"ת שמדבר מענינים דומים בהרבה מקומות. וזה
לשונו בפירושו לפרשת וירא (בראשית י"ח, א): אבל
חסדי אלוקיני ב"ה אין פה יוכל לספר והלב לחשוב
ולהרהר. והדמיון בזה אני רואין כאן כי הא מצינו
במצות השבת אבידה שאמרה התורה לא תוכל להתעלם
ואמרו חז"ל (ב"מ למד) פעמים שאתה מתעלם זקן ואינו
לפי כבודו וכו' הרי אין שווא מצוה דאורייתא ודבר
חסד גדול מ"מ אם אין לפי כבודו הרי הוא פטור
ממנה וכאן מספר התורה בשבחי אלוקיני ב"ה וב"ש
ורוב חסדו. כי הן אף אם נאמר שגרמו חסדי אברהם
ופעולותיו שיתגלה הקב"ה אליו מ"מ הלא לא כל
מקום ראוי להשראת שכינתו ית' ואינו לפי כבודו.
וכאן לרוב חסדיו וחובתו לאברהם נגלה אליו באלוני
ממרא מקום שרשות הגוי עליו ואין כבודו ית' בכך לא
נמנע מלהראות אליו גם שם. והוא ע"ד מאמר חז"ל
(שמות רבה פט"ו) ביציאת מצרים משל לכהן שנאבדה
לו תרומה בבית הקברות ולחיתת תרומתו מטמא הכהן

עצמו להעלותו משם. וכן הקב"ה לחיבת עמו נגלה
עליהם במקומות שאינו לפי כבודו... שאינו מדקדק כלל
על כבודו בכדי להרבות רחמינו וחסדיו עכ"ל הבאמ"ח.
וזה לשון הבאמ"ח בפירושו לפרשת ויצא (בראשית כ"ח
ט"ו): ושמרתיו בכל אשר תלך וגו' לכאורה אומרו בכל
אשר תלך מיותר כי די ושמרתיו לך, שמן הסתם בכל
מקום הוא. ויבואר ע"ד אמרו"ל משל לכהן שנאבדה
לו תרומה בבית הקברות, אמר מוטב אטמא עצמי
ואציל את תרומתי, ולזה אמר לו ושמרתיו בכל אשר
תלך, כי אף אם תלך למקום טמא ומטמא שאין כבודו
להיות שם כמו למצרים, וכדומה מקום התורפה. לא
תאמר שאז אעזוב אותך ואת בניך, לא כן כי אתך אני
בכל אשר תלך, כאמרו אנכי ארד עמך מצרימה, עמך
דייקא, כי בלא זה לא הייתי יורד למקום טומאה כזה,
רק עבורך בכדי להציל תרומתי, עד אשר והשיבותיך
אל האדמה הזאת כי לא אעזבך וגומר, פירוש שלא
תפחד שאף שעתה אהיה עמך, מכל מקום אולי לפעמים
אעזבך בשביל מקום שאין כבודי לבוא שם, לא כן כי
לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך,
שיהיה זרעך כפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וגו'. עכ"ל
הבאמ"ח. הבאר מים חיים מדבר כמה פעמים מענינינו
בפירושו לפרשת בא (שמות י"ב, כ"א): ועוד אני תמה למה
הוצרך הקב"ה להגלות בכבודו ובעצמו למקום מזוהם
ומטונף ומשוקץ וטמא כזה ערות מצרים. והלה הרבה
ריח והצלה לפניו, ובכל עושה הקב"ה שליחותו אף
ע"י יתוש אחד כמאמר חז"ל (במדבר רבה פ"ח). וחז"ל
הגידו (ש"ר פט"ו) וכו' משל לכהן שנפלה תרומתו לבית
הקברות וכו' עד מוטב לי לטמא את עצמי וכו' ע"כ.
וגם זה יפלא כי כהן שיכול להציל תרומתו על ידי
אחרים ודאי אשר מלאכתו נעשית על ידי אחרים ולא
יטמא עצמו בכיון. ומזן הרב האריז"ל (בכונת ההגדה)
כתב שהוכרח הקב"ה לעבור בעצמו במצרים שאם
היה שולח מלאך היה יכול להתגשם לרוב טומאת
מצרים... אעפ"כ דמוהו חז"ל לכהן המטמא עצמו
בבה"ק כי אף שבבתי ישראל כבר היה קצת קדושה
וטהרה, מכל מקום בבואו אל אויר ארץ הטומאה
ארץ מצרים המלאה גילולים וטינופת עבודה זרה
ודאי לולי האהבה והחיבה הגדולה שחיבב ואהב את
עמו, לא היה מתגלה כבודו דרך אויר ארץ הטמאה כל
כך ערות הארץ היותר מזוהם מכל הארצות ואך כדי
להציל תרומתו בית ישראל ירד לבה"ק מקור מקום
הטומאה... דברי הרב האריז"ל ז"ל נכונים בזה... שהוכרח
הקב"ה בכבודו ובעצמו לעבור שם... מפני מה לא שלח
מלאך לשם, כי גם מלאך קדוש... היה יכול להתגשם
עבור הטומאה הרבה עכ"ל הבאמ"ח.

בברכה, אלימלך טייטלבוים

הערת המערכת:

אמר רבי שמעון בר יוחאי: אהבה מקלקלת את השורה
ושנאה מקלקלת את השורה (בראשית רבה, וירא, פרשה
נה, סימן ח).

•••

נכרים בהר הבית

הבוחר בעמו ישראל

הערת המערכת:

בעקבות ארבעים ימי הארת פנים [י"א אדר-כ"א ניסן]
בהם זכינו לראות את הר הבית - אלהינו מטוהר מערלים
וטמאים המחללים את כבודו, ראינו לנכון להביא כאן
דברים המבהירים את היחס התורני הנכון למציאות נוראה
זו של נכרים בהר הבית.

לכבוד קדושת ציון, רציתי לשאול את החכמים שליט"א,
בהיותי בס"ד אצל כותל המערבי, ניגש אלי גוי אחד
ושאלני היכן הכניסה להר הבית, כיון שראיתי שעל
חזהו היה הצלב המשוקץ רח"ל, אמרתי לו שלא נותנים
לנוצרים להיכנס להר הבית, הלז גידף והסתלק מן המקום,
לאחר מכן נקפני ליבי האם לא טוב עשיתי שהוצאתי
דבר שקר מפי, או שמא טוב עשיתי שמנעתי את הטמא
שלא יבוא אל הקדש?

הרב ישראל ראזענבערג:

לגבי השאלה על גוי שרוצה לעלות להר הבית האם
מותר לסייע אותו ולהראות אותו איפה הדרך לעלות,
(הדברים בעצם פשוטים רק נוספו מראה מקומות נפלאים
ומרגשים):

לענ"ד כל הדיון הזה אינו מכוון לנקודה העיקרית.
והרי זה כמו אדם שנכרי שואל אותו היכן יש ספר
תורה מחמת שהוא רוצה לשרוף אותו, והוא דן האם
יש איסור לנכרי לשרוף ספר תורה, שלכאורה איסור
"לא תעשון כן לה' א-להיכם" לא נאמר אלא לישראל,
וכן הוא דן האם יש בזה לפני עיוור וכדומה, ומחמת
טעמים אלו הוא מראה לו היכן יש ספר תורה.

ואדם זה טועה טעות גדולה, שהשאלה אינה איזה
איסור עושה הנכרי והאם מותר לישראל לסייע לו
וכדומה, אלא העניין הוא ששרפת ספר תורה היא חילול
נורא של הקודש, ולכן על כל אדם מישראל למונע
ככל יכולתו דבר זה. והוא הדין לענייננו, שביאת נכרי
למקום המקדש היא חילול הקודש שעלינו למונעו
ככל יכולתנו ואם אין אנו יכולים למונעו על כל פנים
אנו צריכים שלא לסייע לו בשום אופן שהוא. וטעם
הדבר, שכאשר נכרי בא לחלל דבר שיש בו קדושה,
כגון שהוא בא להחריב את בית המקדש או לשרוף
ספר תורה, אין אנו יכולים להתייחס לזה בשוויון נפש,
ולדון רק מה גדר האיסור בדבר עבור הנכרי, אלא עלינו
להגן על הדבר הקדוש שהנכרי בא לחלל, ואם הדבר
בידינו עלינו גם להרוג את הנכרי כדי שלא יחלל את
הדבר הקדוש הזה.

וביאת נכרים למקום המקדש הוא דבר שהנביא מקונן
עליו (ירמיהו נ"א, נ"א): "ב'שנו כי שָׁמַעְנו חֲרָפָה כְּסִתָּהּ
כְּלָמָה פָּנִינוּ כִּי בָאוּ זָרִים עַל מִקְדָּשֵׁי בֵּית ה', וְאִף
שֵׁם הַנְּכָרִים לֹא רָק בָּאוּ אֶל הַמִּקְדָּשׁ אֲלָא גַם שָׂרְפוּ
אוֹתוֹ, מִכֵּל מִקְדָּשׁ הַנְּבִיאִים מִקְוֵנוּ כִּאֲנִי עַל עֵצֵם הַבִּיאָה, גַּם
בְּלִי מֵה שֶׁעָשׂוּ לְאַחַר שִׁבְאוֹ. וְכֵן בְּאִיכָה אֵי: "יָדוּ פָּרֶשׁ
צָר עַל כָּל מִחְמָדֶיךָ כִּי רָאִתָּה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשֶׁךָ אֲשֶׁר
צִוִּיתָה לֹא יָבֹאוּ בְּקֶהֱלֶךָ", וְאִף שֶׁנִּזְכַּר כֵּן "אֲשֶׁר צִוִּיתָה
לֹא יָבֹאוּ בְּקֶהֱלֶךָ" זֶה רָק לְתוֹסֶפֶת כֹּאב, אֲבָל עֵיקַר
הַעֲנִיין הַשְּׁנֵבִיאִים מִקְוֵנוּ עֲלֵינוּ הוּא עַצֵּם בִּיאַת הַנְּכָרִים
לְמִקְוֵם הַמִּקְדָּשׁ.

ומשום כך מצינו שאבותינו בימי בית שני נהגו לדון
למיתה נכרים שחיללו את הקודש, ואף דרשו בתוקף
מהשלטונות לקיים דין זה, וכל כך היה הדבר חשוב
בעיניהם עד שאפילו השלטונות הרומאיים נאלצו
להוציא להורג נכרים שחיללו את קדשי ישראל, כמו
שמספר יוספוס שטיטוס השתבח בפני הנצורים
בירושלים בזמן המצור ערב החורבן, שהם, הרומאים,
כיבדו את בית המקדש עד שהתירו ליהודים לשים
שלטים סביב החיל שבהם אזהרה שנכרי שייכנס
מעבר לחומת החיל יומת, ואף התירו לממש בפועל
גזר דין מוות לנכרים שעברו על האזהרה הזאת. ובוודאי
הרומאים עשו כן מפני שראו כמו כבוד מקום המקדש
הוא בציפור נפשם של אבותינו באותם ימים, וראו
שאם לא יתירו לענוש בחומרה גוי שיחלל את המקדש
בביאה אליו באיסור, יתמרדו היהודים.

וכן יוספוס מספר שבימי הנציב הרומאי ונטידיוס קומאנוס, כעשרים שנה לפני החורבן, שרף חייל רומאי אחד את התורה באיזור בית חורון, והעם ששמע דבר זה התקומם כולו, ולא נרגע עד שהנציב קומאנוס הורה להוציא להורג את אותו חייל. והיינו הך.

וזה מה שמצינו בפסחים ג, על ההוא ארמאה דסליק ואכיל פסחים בירושלים, וכשנודע הדבר "בדקו בתריה ואשכחוהו דארמאה הוא, וקטלוהו", והאחרונים דנו איזה איסור עבר ומהיכא תיתי לחייבו מיתה והשיבו בכמה אופנים, אבל האמת תורה דרכה שעשו כן מפני חילול הקודש שבדבר (וכענין זה כתב במעיל שמואל יודלביץ פסחים שם, ויש להעיר על דבריו ואכמ"ל).

ואבותינו בימי בית שני היו נכונים למסור את נפשם כדי למנוע חילול המקדש, גם כנגד גזרת המלכות, כמו שמצינו בספר מקבים ג' שהיהודים מסרו את נפשם כדי למנוע את תלמי הרביעי מלהיכנס למקדש. וכן מצינו בימי גזרת גיוס קליגולא שחיק טמיא, שגזר להכניס פסל למקדש, ורבות מיישראל עזבו את בתיהם ואת שדותיהם ואת כל חיהם הרגילים, כדי להפגין נגד הגזרה, וכדי למסור את נפשם, פשוטו כמשמעו, בניסיון למנוע את הגזרה, כמו שמתואר באריכות בספרי יוסף בן מתתיהו (קדמוניות היהודים ספר יח) ופילון האלכסנדרוני (המלאכות על גאוס), וכמו שמוספר בדברי חז"ל (מגילת תענית סכוליון כ"ב שבת):

בעשרין ותרין בטילת עבידתא דיאמר סנאה לאיתאה להיכלא דילא למספד. מפני ששלח קסגלגס את הצלם להעמידו בהיכל ובאה שמועה לירושלם ערב החג. אמר להם שמעון הצדיק עשו מועדיכם בשמחה שאין דבר מכל הדברים ששמעתם. מי ששכן שכניתו בבית הזה כשם שעשה נסים לאבותינו בכל דור ודור כך יעשה לנו נסים בזמן הזה. וכיון שראה שהיו משמטין ובאין אמר להם צאו וקדמו לפניהם יצאו מלאכים וקדמו לפניהם מלאך אחד לעכו והשני לצור והשלישי לצידן והרביעי לכזיב. וכשנודע הדבר יצאו מלפניו כל גדולי ירושלם אמרו נמות ולא תהא כזאת היו צועקים ומתחננים לשליח. אמר להם השליח עד שאתם צועקים ומתחננים לי צעקו והתחננו לא-להיכם שבשמים כיון שהגיע לכרכין ראה בני אדם שהם מקדימים אותו מכל כרך וכרך כיון שראה אותם היה תמה אמר כמה מרובין אלו. אמרו לו אלו הן היהודים שהקדימו לפניך לכל כרך וכרך נכנס לכרכין וראה את בני אדם שהן מטלין בשוקים על השק ועל האפר לא הגיע לאנטיפטרס עד שבאה לו אגרת שנהרג קסגלגס מיד נטל את הצלם ונתנו לישראל וגררו אותו. ושמע שמעון קול מבית קדשי הקדשים שהוא אומר בטילת עבידתא דיאמר סנאה לאיתאה להיכלא אתקטיל קסגלגס ובטלו גזרותיו וכתבו אותה שעה וכוננו ואותו היום עשאוהו יום טוב.

ויש לציין שגישתו זו, הבוחנת כניסת גוי למקדש רק מצד האיסור והיתר שבדבר, מביאה גם לטעות אחרת, שיש הסוברים שחמורה כניסה בטומאה למקום העזרה של ישראל מכניסתם של נכרים למקדש והיותם "מקרקרים בהיכל", ואף ממסירת הר הבית כולו בידיהם, משום שכניסת ישראל בטומאה למקום העזרה יש בה חשש איסור כרת, ואילו כניסה של נכרי למקדש אין בה כרת, אלא לכל היותר ביטול מצות עשה של שילוח טמאים (אם נניח שדין נכרים כדון טמאים לענין זה) או של שמירת המקדש (שבכללה החובה להרחיק מן המקדש את האסורים להיכנס אליו). הרי שלפי גדר ההלכה, כניסה ישראל בטומאה למקדש חמורה הרבה יותר מכניסת גוי למקדש.

ואין זה כך, שכן בן ישראל שנכנס בטומאה למקדש, אף שהוא עובר איסור חמור, הרי הוא כבן המלך שנכנס

להיכלו של המלך כשהוא מלוכלך, שאף שאסור לו לבוא לשם מלוכלך, מכל מקום עצם ביאתו שם היא ביהא ראוי, שהרי הוא בן המלך, וראוי לו לבוא להיכלו של המלך. אבל אדם זר, וכל שכן אויב של המלך, שבא להיכלו של המלך ללא רשות, הרי הוא מתחייב בנפשו, שכן אין הוא ראוי לבוא לשם בכלל.

ואסיים בסיפור. לפני כמה שנים סיפרה לי המטפלת של אמי, שהיא עובדת זרה מפיליפינים, שהייתה בסיוור בירושלים עם קבוצה מאורגנת, והם עמדו להיכנס להר הבית, אבל בשעה שעמדו להיכנס אירע משהו (אינני זוכר מה), והמקום נסגר, ולא יכלו להיכנס. ואני אמרתי לה שטוב הדבר, והצילו אותה מן השמים מלהיכנס למקום שאסור לכל אדם להיכנס אליו, מחמת קדושתו היתרה, שרק לכהנים המשרתים לפני ה' מותר לבוא לשם, והוספתי ואמרתי שאם תבוא שוב לסיוור בירושלים שתיזהר ולא תיכנס לשם.

...

תכנית המגירה של הצוררים

ולא נבוש לעולם ועד

לכבוד גליון קדושת ציון,

אשמח אם תפרסמו מאמרי זה המצורף.

בברכה, יהודה גולדברג

עצת בלעם - איום קיומי גם בימינו!

עם ישראל עומד להיכנס לארצו.

תושבי האזור נכנסים לפאניקה, פאניקה שמשקתת. אדום יוצא לקראת ישראל, אך לא עושה דבר וחוזר למקומו.

העמלקי בחוצפתו בא להראות נוכחות, אך נסוג מהר מאד בכשלוך מר.

אך האמת, עיני כולם נשואות לשני מלכי האמורי, סיחון ועוג...

כולם מדברים, שזה זה הפתרון הסופי.

וכאשר עם ישראל מתקרב לסיחון, סיחון אוסף את כל עמו למלחמה ונלחם בישראל, אך, עם ישראל לוקח את ארצו, וגם ארץ מואב ניתנת לישראל כבדרך אגב. לאחר מכן, גם עוג וכל עמו ניתנים ביד משה. ארצות אלו, מתקבלות בברכה על ידי שבט ראובן וגד, כשאליהם מצטרף גם חצי שבט המנשה.

ברור לכולנו להיכן נוסקת הפאניקה, אין כלל מילים לתאר אותה, ורק נוכל לדמיון, כמו שנראה להלן בעז"ה...

אבל יש אחד שחושב במהירות, חושב מחוץ לקופסא, ומוצא פתרון.

והפעם זה באמת 'הפתרון הסופי', פתרון שיעשה סוף לקשר הזה,

הקשר בין עם ישראל לא-להיו.

בלק מוצא פתרון!

מה שלא עבד בכח, יעבוד בעוד יותר כח.

אך, אין יותר כח מסיחון ועוג, ולכן צריך להביא חכ מסוג אחר.

כח... דביבור. כח... של קוסם...

בלעם!!

הוא מביא את בלעם, ובלעם, כפי שמלמדת אותנו התורה,

מגיע עם הפתרון הסופי. אך הוא לא לוקח סיכונים, יש לו גם תכנית מגירה, למקרה שהתכנית תכשל.

התכנית היא כזו - לדבר סרה לפני ה' על עמו.

העקרון שעומד מאחורי התכנית הוא כזה - נכון, הקב"ה הוא בעל רצון, ורצונו הוא תיקון העולם.

אך האם יש מי שנבחר להיות בעל הטוב ההוא שיטיב עמו ה'?

האם הטוב אשר דיבר ה' שייך רק לקבוצה מסוימת? אני אעמוד ואספר לכולם, שגם לאומות העולם יש נביא גדול כמשה.

ואם כן, אזי אין שום סיבה שהעם הנבחר יהיה עם ישראל. זו התכנית. על פי זה פועל בלעם...

לבסוף, אחרי כל הניסיונות, אחרי כל הכשלויות - לא נותרה ברירה, אלא לשלוף את תכנית המגרה.

תכנית, שלולא קנאת ה' צב-אות, לולא מלאך הברית שעומד ומקנא לה' א-להי צב-אות, התוכנית היתה מצליחה, מצליחה לגמור עם הקשר בין ישראל לא-להיו.

וזה תורף התוכנית - א-להיהם של אלו שונא זימה!!

אם התכנית המקורית היא להפריד את הקב"ה מעמו, הרי שעכשיו התוכנית היא לנתק את עם ישראל מאביהם הרחום.

יעבדו את פעור ויזנו עם בנות מדין - - -

ע"כ ההיסטוריה.

(ראוי לציין שגם בעליית עזרא, כפי שמתואר בספר עזרא נחמיה התרחשו הדברים הנ"ל - מלחמה ושכירת יועצים על בוני המקדש בירושלים, וכן נשים נכריות שרחקו את העם ובניו מה' ומעבודתו, וכן המן הציע דבר זה לאחשורוש כמבואר במדרש (לקח טוב אסתר ד א) שעל ידי הצעה זו עשה אחשורוש משה לתושבי שושן.)

במה דברים אמורים?

אנו קהל גאולי ה', עומדים וצופים בפאניקה ובבעתה שאווחת את עמי העולם.

העולם כולו נשא עיניים לצאצא של המן ימ"ש, שיבוא וישלט על ארץ ישראל, וכך יסתום את הגולל על ברית ה' עם עמו.

'הפתרון הסופי'...

אך א-להינו, שכרת עמנו ברית על הארץ, ואמר למשה 'לך אמור להם לאברהם יצחק ויעקב - שבועה שנשבעתי לכם, כבר קיימתה לבניכם'.

ודברו לא ישוב אחר, כי אם הרוה את הארץ.

ברחמי המרובים ובהבתו העצומה, שמר על הצורך הנאצי מחוץ לגבולות ארץ ישראל, ולא נתנו להרע לנו.

או אז, באים תלמידיו של בלעם,

עם מה שלמדם רבם - 'הפתרון הסופי'.

שבאמת יעשה סוף לעם ה' [לדעתם].

במשך שנים עומד אותו תלמיד, אותו בן האמה... בבבת עיניו של מקום, וצועק וצוחו 'אללה אכבר'.

ה' הוא הא-להים שלי ולא של ישראל,

ברית הארץ נכרתה עם ישמעאל,

לא עם יצחק.

ולא עזבנו א-להינו ולא יעזבנו, ושומר את הברית אשר נשבע לאבותינו

'להיות לך לא-להים ולזרעך אחריו'

ומבטל זממו ומפר עצתו.

(אותו בן האמה לא עזב לרגע גם את האפשרות של מלחמה, כפי

אבל, אותו צורך מוסלמי, אותו שנאמר עליו 'גרש האמה הזאת ואת בנה'... מכיר היטב את התוכנית של בלעם, והוא יודע שיש גם **תכנית מגירה**, שישנה דרך אחרת - דרך טובה יותר, דרך בטוחה יותר,

את כל המאמצים הוא מפעיל בתכנית הזו. הוא יודע, שאם עכשיו הוא נכשל, אז עם ישראל שמיעד על יציאת מצרים בכל יום - הוא העם הנבחר. ועם זה - הוא לא מוכן להשלים!

אך הוא אינו מסתפק בתכנית שאפשר לבטל על-ידי קנאת ה', על-ידי מלאך הברית. כי הוא יודע, שגם היום יש מלאכי ברית שמקנאים לה' ולבריתו,

לכן, הוא בא עם שדרוג לתוכנית. הוא מעלה אותה בכמה רמות. הוא משנה את פניה לכלי הכר. בלעם אמר להחטיא את הגברים, ובסגולתו הדבר.

תלמידו לא בא רק בענין סגולי ורעיוני... הוא בא להשמיד את עם ישראל בצורה ברורה ומוחלטת רח"ל, בצורה שאין איך לטפל בה לדעתו. הוא בא, ולוקח מידי יום עשרות מבנות ישראל בשבי. **אלפי** בנות הוא כבר לקח בשבי הזה, בשבי שקשה לפרוש ממנו. (בראשית רבה פרשה 5) ואם לא נקום היום, כן - כבר היום, ונפעל בכל הכח - מי יודע להיכן יגיע עם הרעיון הזה? ה"י.

ומה יש בידינו לעשות? והרי איננו יכולים לעשות את מה שנצטווה משה לעשות למדין, ואפילו לא את מעשה פנחס? האם יש לנו מה לפעול בענין?

התשובה לכך פשוטה -

כן!!

פתח עיניך והסתכל סביב - היכן לדעתך מוצאים אותם שפלים, אותם בני האמה, את אותן בנות ישראל הקדושות והטהורות? היכן אנו נותנים להם את היכולת לבצע זממם זה?

התשובה ברורה -

בכל מקום ובכל חנות שמעסיקה אותם!

שם הם מוצאים אותן, את אותן יקרות, את אותן קדושות. שם הם לוקחים אותן בשבי, שם הם מפרידים אותן מעם ישראל.

האם תוכל להמשיך לפרנס את מי שהורג אותך ואת עמך???

האם תוכל לשתוק לנוכח עוולה זו???

וזה לא הערבי שאתה מפרנס, זה בעל החנות והרשת שאתה מפרנס, והוא מאכיל את הערבי, והוא זה שאינו חס על כבוד אבינו שבשמים ועל כבודם של ישראל.

אנא, אנא ממך - אל תתן לזה יד, אל תתן יד לחרפה הזו! אם אתה בעל עסק שקורא את הדברים, קבל על עצמך - מיד - לפטר את כל בני האמה המנוולים,

ואם אתה צרכן ולא בעל עסק - קבל על עצמך, שככל שהדבר אפשרי, אתה לא קונה יותר בחנויות שמעסיקות ערבים. כן, וגם אם הם 'רק' מנקים או 'רק' סדרנים, כי מה'רק' הזה - ממנו ולא משום דבר אחר, לוקחים בשבי את אותן אלפי הבנות.

עם ישראל, התעוררו!!!

אנא,

כבר **מאד** מאוחר, אבל שלא יהיה יותר מאוחר...

...

ותן בלבנו... לשמור ולעשות ולקיים

מצוות צריך לקיים גם לפני המשיח...

והביאנו לשלום

לכבוד אגודת קדושת ציון הפועלת ללא לאות למען הגברת המודעות שחובתנו להתקדם לגאולתנו השלמה בכל התחומים הן ברצון למדינה המתנהלת ע"פ התורה הקדושה הן בכיבוש כל הארץ הן בבנין ביהמ"ק וכן בכל מה שיהודי צריך לשאוף, ומתמודדת עם מתנגדים שטוענים שאין לנו לעשות כלום עד שיבא המשיח, וטענתם שכך חונקנו בעבר, ואינם מבינים שכשלא היה בידם לעשות כלום תלו הכל במשיח, אבל ברגע שיש לנו מה לעשות לקדם את כל חלקי הגאולה אנו מחוייבים לכך, ואם תשימו לב: כל חלקי הגאולה הנם מצוות דאורייתא, כיבוש א"י, יישוב א"י, הקמת הסנהדרין (שופטים ושופטים תתן לך), בנין בית הבחירה, המלכת מלך מבית דוד, אז כמובן שיש מקורות ללא סוף שרואים שיש אפשרות שבנין בית המקדש וכיבוש א"י יהיו לפני המלכת מלך מבית דוד, וכך מפורש בירושלמי מעשר שני ובגמרא בבבלי במגילה.

ומצאתי עוד ראייה לכך מהרמב"ם שכותב בהלכות ברכות (פ"ב ה"ד) בזה הלשון "וכל מי שלא אמר מלכות בית דוד בברכה זו [בונה ירושלים] לא יצא ידי חובתו, מפני שהיא ענין הברכה שאין **נחמה גמורה** לישראל אלא בחזרת מלכות בית דוד".

ולפי כל אלו שאומרים שמשיח מביא את כל הגאולה היה לו לומר כי משיח הוא בונה הבית ומקבץ נדחי ישראל ומזה שלא כתב כך אלא הפוך שזה רק לא "נחמה גמורה" משמע להדיא שנחמה פורתא ויותר מפורתא הוי, רק שזה לא השלמות והשלמות תהיה רק כשתחזור מלכות בית דוד.

אני רואה את זה כטענה מוכחת מתוך הרמב"ם שכל המתנגדים לתהליכי הגאולה משתמשים בו בגלל שכתב בהלכות מלכים (פ"א ה"א) שמשיח בונה מקדש ומקבץ נדחי ישראל, ולענ"ד אין מזה שום צד של ראייה כי הרמב"ם לא כתב את זה בהלכות בנין בית הבחירה אלא שם כתב שיש חיוב לבנות בית ל-ה', רק בהלכות מלכים, כלומר זה דין במשיח ולא בבית המקדש, דהיינו אם משיח מגיע עכשיו מה תפקידו? לבנות מקדש ולקבץ נדחי ישראל, ואין צורך להוסיף שאם הוא יגיע אח"כ הוא רק צריך לעשות את חלקי הגאולה שנסארו לו ואולי ישאר לו רק החלק של ה"נחמה גמורה" כמו שהרמב"ם כתב ש"נחמה גמורה" לא תהיה עד שתחזור מלכות בית דוד.

אבל זה דין במשיח ולא דין בבית המקדש כלומר אנו מחוייבים לבנות [וחלילה מלומר 'לא עת בא עת בית ה' להבנות' (חגי א ב)] אבל אם ח"ו בית המקדש לא יבנה עד שמשיח יבא אז הוא יבנה.

וכן במ"ב כותב למה מי שלא הזכיר מלכות בית דוד לא יצא ידי חובתו "לפי שעל ידי דוד נתקדשה ירושלים ואין נחמה גמורה עד שיחזור מלכות בית דוד", ואינו כותב לפי שדוד בונה מקדש. מענין אותי אם יש ראשון אחד שכותב שהסיבה שלא יצא ידי חובתו זה בגלל שדוד בונה מקדש. (גם א"כ זה לא מוריד מהחיוב שלנו, והכונה היא שזה התפקיד שלו אם זה לא יבנה [בין באונס בין במזיד] עד ביאתו).

נקודה אחרונה לכל הטוענים שבקדושת ציון אין מספיק התייחסות למשיח ועוסקים בעיקר בבנין הבית ויישוב א"י, אני עונה לכם תשובה ברורה: משיח לע"ע אין לנו מה לעשות להקדים את בואו (כמובן חוץ מדברים רוחניים) וקדו"ץ מדברת מדברים שתלויים בנו בצורה גשמית, ואני מבטיח לכם שאם יבנה המקדש לפני המשיח כמו שכתוב בגמרא וגם נקים את הסנהדרין לפני ביאתו, (כמובן שדברים אלו לא ידע האדם איך שיהיו עד שיהיו) אז קדושת ציון תהיה הראשונה לעורר את הציבור לחפש מלך מבית דוד ולהמליך אותו.

כמובן אנו מתפללים שנזכה בקרוב ממש לראות את כל חלקי הגאולה מתממשים לנגד עינינו, קיבוץ כל נדחי ישראל, כיבוש כל א"י (עשרה אומות), הרמת קרן הצדיקים, בנין ירושלים ובית ה' והמלכת מלך מבית דוד. והשם יחיש וימהר וגאולתנו, ואם זה לא יהיה בפעם אחת נצטרך להתמודד עם הגזירה של קמעה קמעה.

בכ"ר ת.י.ו.

הרב חיים אינהורן:

בענין דברי הרמב"ם בהלכות מלכים שהמשיח בונה את המקדש, כך שמעתי ממנו"ם מרן הגר"ז שאין דין כזה בביהמ"ק, אלא דין במשיח, ביהמ"ק יכול להיות בלי משיח, כמו שכבר היה כל זמן המשכן והמקדשים, אבל לא יתכן משיח שלא בונה מקדש, אם משיח אתה איה משיחותך?

...

ויש אשר שם לבו

מארבע כנפות הארץ, ותוליינו קוממיות לארצנו

הערת המערכת:

בגליון 88 הופיע מכתב שאלתה של הגב' ש. סלייטר, תחת הכותרת 'גיוס אברכים לחו"ל', על-דבר מודעות פרסום של כוללים בחו"ל המגייסים אברכים הגרים בארץ ישראל, והצעתו של הרב מנשה בן-יוסף. להלן ההמשך ותמונה:

עברו כמה שבועות מאז קבלתי את עצתו של הרב מנשה בן-יוסף, הדפסתי את מעשה רבי אלעזר ורבי יוחנן (שחזרו בהם ובאו לארץ ישראל) מהספרי, מנקד יפה, ותליתי את הדף על גבי הכרזה הפוגעת שבכניסות הבנין שלנו בירושלים.

לא ארכו הימים וכל מה שהיה תלוי על הקיר הורד. נשארה לי התקוה שמשיהו ראה ושם על לב.

והנה איזה פלא. אחרי עוד ימים אחדים, מצאתי על אותו קיר, דף חדש, ועליו אותו קטע נפלא, גדול יותר, בלי נקוד - מודבק במקום על ידי אלמוני! למי היה חשוב עד כדי מעשה שהמסר הזה - ששייבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות - ישאר?

בדקתי ומצאתי את הדף תלוי בכניסות האחרות.

אמש, יצא לי להיות בבניין אחר בשכונה הסמוכה, והנה על קיר הכניסה - אותו דף!

איזו הוכחה נפלאה שנקרים דברי אמת חשובים, ובפרסומם, הם מביאים לרצון להפיצם עוד!

יישר כח לרב מנשה בן-יוסף!

ש' סלייטר

מוסד ה"הכשר" - שלטון התורה כאן

ועכשיו

ותלמוד חוקי חיים

לכבוד קוראי גליון קדושת ציון.

ה' עמכם.

מי יתקן את המשפט - ה' או ישראל?

הנה תיקון המשפט הוא הדבר העומד חוצץ בינו ובין התיקון, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין צח):

"אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר ברבי שמעון: אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושופטים מירשאל שנאמר ואשיבה ידי עליך ואצרך כבר סגין וגו'... ואשיבה שפטיך".

יש לברר האם תיקון עניני המשפט הוא תפקיד שלנו, או שהוא מפעולת ה' שתגיע מלמעלה?

והשאלה עולה מתוך לימוד דבר ה' ביד עבדו ישעיהו:

"וְאֶשְׁבֶּה יְדֵי עֲלִיךָ וְאֶצְרֶךָ כְּבַר סִיגֶיךָ וְאֶסְיְרָה כָּל בְּדִלְיֶיךָ, וְאֶשְׁבֶּה שְׁפֹטֶיךָ כְּבָרָאשְׁנֵה יַעֲצֹרְךָ כְּבַתְחֵלָה אַחֲרֵי כֵן יִקְרָא לְךָ עֵיר הַצֶּדֶק קְרִי'ה נְאֻמְנָה, צִיּוֹן בְּמִשְׁפֵּט תִּפְדֶּה וְשִׁבְיָהּ בְּצִדְקָה" (ישעיה א כה - כז).

והנה פתח הנביא בפעולת ה': "ואשיבה וכו'", וסיים בפעולת ישראל: "ציון בְּמִשְׁפֵּט תִּפְדֶּה וְשִׁבְיָהּ בְּצִדְקָה" דהיינו בזכות שאנחנו נעשה משפט צדק, וצריך לעיין מי קודם.

ותשובה לשאלתנו נמצא במה שאמרו חז"ל בשמות רבה (בפתיחות לפרשת משפטים, פרשה ל סימן כג):

"אמר להם משה לישראל: הרי נתן לכם הקדוש ברוך הוא את תורתו, אם אין אתם עושין את הדינין - נוטל תורתו מכם. למה? שלא נתן לכם הקדוש ברוך הוא את התורה אלא על מנת שתעשו את הדינין, שנאמר "ועוז מלך משפט אהב".

ואם עשיתם את הדינין - עתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר לכם בתי דינין שלכם, שנאמר: "ואשיבה שופטיך כבראשונה", מה כתיב אחרי? "ציון במשפט תפדה".

ומבואר כי סוף הפסוק קודם בזמן לתחילתו, ובזכות מה שאנו עושים משפט - ישיב לנו ה' את שופטינו ויועצינו כבתחילה.

ונראה כי סדר הדברים הוא כך: בני ישראל יעמידו מערכת

משפט מתוקנת, כנגד "מלכות הזלה" של "גסי הרוח", אבל עדיין המערכת עם כח הכפייה ("בתי דינין") תהיה בידי "סיגין" ו"בדילין", ואח"כ יבוא ה' ויצרף את ישראל ויסיר את הקוצים מכרמו, ואז בן דוד בא ו"יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה". וכל זאת בזכות שאנו התחלנו והעמדנו משפט וצדקה.

והנה פירוש מילת "משפט" היא "הנהגה" (וכן גם מנהיג צבאי נקרא בנביא "שופט"), וממילא שהרבה יחידים הנוהגים כדין - עדיין אין זה "משפט". ודברי הנביא אמורים על העמדת מערכת מחייבת של משפט צדק.

אבל המצב כיום הוא שכל אחד עושה את הצדק באופן אישי ולא ציבורי, בדרך כלל זה כפי נטיית ליבו מבלי שום ידע הלכתי בנושא (ונקל להבין כמה ניתן לטעות בזה, ראה מסילת ישרים פרק י"א בהרחבה), ובמקרים הטובים יותר הוא מתייעץ עם רב שהוא בוחר לשאול אותו, אבל עדיין אין כאן מערכת ציבורית של משפט וצדק, שדווקא בזה חפץ ה'.

כיצד אנחנו יכולים להעמיד כיום מערכת של משפט?

והנה, לצערינו כיום אין ניתן לנו שום כח של כפייה. וכפי המבואר בפסוק (וכפי שסדרו חז"ל בסדר התפילה, עיין מגילה ז): שגם לאחר שיתקבצו הגלויות עדיין השופטים השוטרים והיועצים על ישראל הם הסיגין והבדילין, מהרסנו ומחריבנו.

אמנם ניתן לראות מחזה מלבב ומרנין לב, כיצד הכח הצרכני של החרדים לדבר ה' מכניס מושגים חדשים בכל תחומי החיים בארץ ישראל. ובעוד ובעבר הכרנו את מוסד ה"כשרות" רק בענייני מאכלים, כיום המושג "כשר" מתפשט על כל תחומי החיים, ואנו שומעים על:

- פעילות ענפה של מכוני שונים, בנתינת כשרות על מוצרי חשמל, לעניין בשר בחלב, שבת, ועוד.
- כשרות בענייני שוק ההון - כאשר גם בחוקים יש התייחסות מיוחדת לקרנות סל ופנסיה כשרות.
- כשרות על סת"ם.
- פלאפון כשר.
- אינטרנט מסוגן.
- חדרי מחשבים מפוקחים.
- פיקוח על שעטנז.
- מספרה כשרה.
- כשרות על עירובים.
- כשרות על פעילויות חינוכיות.
- כשרות על פאות.
- פעילות צרכנית למען עסקים שומרי שבת, והמנעות מעסקים מחללי שבת.

כך שמלבד גופי הכשרות על כשרות המאכלים, מוכרים לכולנו גם: מכון משמרת השבת, מכון מדעי טכנולוגי, גלאט הון, תשואה כהלכה, כלכלה ע"פ ההלכה, תספורת כהלכה, ועדת הרבנים לענייני תקשורת, חותם, ועד העירוב, עטרת ראשה, ועוד רבים.

גופים אלו פועלים במידה מסוימת ככח שלטוני עם פיקוח, ענישה וסנקציות על המפירים (בעיקר ע"י צירת פרסומת שלילית, ועוד כלים).

"עיר התורה" - הצעה מעשית

בעבר פירסמתי בבמה זו (גליון ע"א, עמודים 13-14) מאמר בשם "עיר התורה", שבו הבעתי את דעתי כי לפני העיסוק ב"מדינת התורה", שמשמעה כפיית הדת על כלל האזרחים במידה כזו או אחרת, עלינו לעסוק ב"עיר התורה", דהיינו שהערים החרדיות שלנו - יתנהלו על פי התורה ולא על פי חוקי ערכאות, פוליטיקה וסחטנות מפלגתית, אלא בדרך של "שבעת טובי העיר" שסידרו לנו חז"ל (שם עמדתו בהרחבה על חשיבות הדבר, ועל מה שמונע מאיתנו להוציא לפועל).

כעת, אני מציע כי "העיריה שבדרך" תתחיל במודל כזה, שבו הציבור כופה על עצמו ועל נותני השירות שבעיר

את הנורמות והכללים התורניים ב"כח הארנק".

כח הקנייה החרדי הוא אדיר ובלתי מנוצל, ומי שיצלח לאגד את הכח האדיר הזה תחת רבנים שינוו כיצד להשתמש בו נכון, יוכל לעשות דברים נפלאים.

יש להדגיש כי עצם העניין הוא דבר מקובל בעולם כולו, שחברות בכל התחומים ממתגות את עצמם כ"הוגנות" "ירוקות" "אינם מצערות בעלי חיים" וכדו' בשביל שחסידי אותם הדתות יעדיפו לעסוק עימם (כמובן שנגרז לזה ייעוץ משפטי מהבקיאים בחוקי הערכאות כיצד לא להיות מואשמים בסחיטה באיומים ושאר ירקות, אבל זה בהחלט אפשרי).

נתאר לעצמנו שתהיה מערכת כשרות הלכתית שאינה מפלגתית או עדתית המפקחת על הנהגה נכונה וישרה, תקינה ושקופה, ב:

- מקומות עבודה (סוג של הסתדרות עובדים חרדי?).
- בתי ספר.
- סמינרים.
- תלמודי תורה.
- ישיבות.
- קופה של צדקה.
- אנשי מקצוע עצמאיים.
- עמותות.
- חנויות.

הפיקוח יהיה על כך שאין במוסד זה בעיות בטיחות*, עושק של העובדים / התלמידים / הלקוחות, ריבית, גזל, התעמרות, חוסר יושר, אפליה, וכו'. ויהיה לכל אחד מהעובדים והלקוחות היכן להתלונן, ויהיה מי שיפקח ויבדוק את התלונות.

כל מוסד כזה יפרסם ויתפאר בכך שהוא מחזיק בתעודת כשרות "נקי מחשש גזל, איסורי בין אדם לחברו, פיקוח נפש, ודיני ממונות" של בד"ץ פלוני.

ובשלבם הבאים נזכה שגם כל עירייה חרדית תתפאר בפיקוח הדוק של גוף כשרות חיצוני.

לאחר שפילוט זה יצליח בתוככי הציבור החרדי, ניתן יהיה גם להפעילו באופן כללי על הגופים האזרחיים במדינת ישראל (לדוגמה - לא עובדים עם משרדי פרסומת שמפרסמים דברים מסוג X, לא קונים חברות שתומכות בX, וכו', מעדיפים בנק שמקפיד על גרדי הקדושה, וכיד הדמיון הטובה).

כמובן שכדרכם של בני אדם, אף אחד לא יגש מעצמו לחפש מי שיפקח עליו, אבל בכח הצרכני של הציבור כולו יחד זה יעבוד.

סיכום

אני קורא בזה לכל מי שיכול להקים במקומו בשיתוף ע"י הרבנים המקומיים "הכשר" לענייני היושר והצדק, ושאר עניינים שבית דין מופקדים עליהם (כמו פיקוח נפש, חינוך, טיפול בענייני יתומים וכו'). קנאת סופרים תרבה חכמה, וכך נמשיך עד שתיווצר מערכת של הכשרים שקופים לניהול הציבור החרדי על פי התורה.

בברכה, צ.פ. הלוי

* ראה הרחבה בעניין פיקוח נפש את מאמר "הצעה להקמת גופי פיקוח ובקרה פנימיים" בגליון פ"ט, מדור בית המדרש, עמוד 27 (ראה שם גם את המעלות שניתן למצוא דווקא בהפרטה להרבה כשרויות שונות).

בעניין זה יש לציין למשנה במסכת בבא מציעא (ק"ח): "נתנו לו זמן לקוח את האילן ולסותר את הכותל ונפלו", ומבואר בגמ' שם (ק"ח) ד"נתנו" היינו בית דין, ונבחנו שאין מדובר שהגיע מאן דהוא מבני רשות הרבים לתבוע את בעל האילן והכותל, אלא בית דין עצמם מצווים לבדוק ולהזהיר את אלו שמסכנים את הציבור.

עוד ראה בכתובות (א"א): "האי כלבא דאכל אימרי ושנרא דאכיל תרנגולי רברבי - משונה הוא, ולא מגבינן בבבל... משמתין ליה, דאמרינן ליה סליק הזיקך, מדרבי נתן; דתניא, ר' נתן אומר: מנין שלא יגדל אדם כל רע בתוך ביתו, ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו? שנאמר: ולא תשים דמים בביתך", ואידך זיל גמור.

●●●

סיפורים על גדולי ישראל שדחתם
בבניין הארץ, מתוך הספר החדש
בחלת יעקב - חמישים מיקים על
גדולי ישראל שבנו את ארץ הקודש
(ניתן להשיג ברשת ומה נוח)

פרק י"א

מִרְנַן הַגָּאוֹן רַבִּי אִיסֵר זְלַמֵּן מַלְצֵר

אכן, משהגיע ר' פיבל לארץ ישראל, ספר על שאיפתו זו של רבנו לרבי צבי פסח פרנק קרוב המשפחה, אשר התחיל אז לטפל בכך שרבנו יתמנה לראש ישיבת 'עץ חיים' שבעיר הקודש.

'וגנותי על העיר הזאת לחושיעה'

בימי מלחמת העולם השנייה, סיפר רבנו שבעת ביקורו אצל החפץ חיים בשנת תר"צ, שנים אחדות לפני פרוץ המלחמה, אמר לו הסבא קדישא בזה"ל - 'הולכת וקרבה מלחמה שניה, אשר תבעיר את כל העולם. המלחמה הראשונה תהיה לעומתה כמשחק ילדים'.

נזדעזע רבנו ושאל: 'ומה יהיה?'. השיב לו החפץ חיים בפסוק: 'וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי' (ישעיהו לז, לה).

'ובהר ציון תהיה פליטה - והיה קדש'

היה זה בימי מלחמת השחרור. הלגיון הערבי הפגז את ירושלים ללא הרף, ובין הנפגעים היה אף רבנו, שנפצע קשה באחת ההפגזות. יטוריו היו גדולים ביותר, אולם הוא לא נאנח.

פעם בא לבקר ליד מיטת חוליו רבי שלמה זלמן פרוש, ומשראה את סבלו ויטוריו של גדול הדור, נמלטה מפיו אנהא.

פנה אז אליו רבנו ואמר לו - הנה בעז"ה בקרוב תתגשם נבואת הנביא (עובדיה א ז'): 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש'.

והוסיף ואמר - 'היה זה לפני מלחמת העולם השנייה. ישב פעם מרן החפץ חיים ולידו תלמידו הגדול רבי אלחנן וסרמן. נאנח החפץ חיים ואמר - 'אני רואה עננים שחורים אשר מתקדרים על שמי אירופה, סכנה נוראה מרחפת על כלל ישראל'. נחרד רבי אלחנן וסרמן ושאל 'ומה יהיה?'. השיב לו החפץ חיים ואמר: 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש'.

הוסיף רבי אלחנן ושאל - 'הרי שם בארץ ישראל מתגברים החילוניים, מורדי אור התורה...!'

ענה לו בעל החפץ חיים ואמר: 'והיה קדש'. הנביא כאן משתמש בוי"ו ההיפוך, על מנת להשמיענו שבסופו של דבר תהיה בארץ ישראל מהפכה רוחנית לקדושה ולטהרה - 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש' (הדברים לוקטו מהספר 'בדרך עץ החיים').

וכך נאמר בפסוק - 'וְלִקְהָתִי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבְצָתִי אֶתְכֶם מִכָּל הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמְתְּכֶם. וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. וְנָתַתִּי לְכֶם לֶב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֵתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב בָּשָׂר. וְאֶת רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעִשְׂתִּי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשְׂתִּים' (יחזקאל לו, כד-כז). מבואר בפסוק, שרק לאחר שהבאתי אתכם אל אדמתכם - לארץ ישראל, אז מכוח קדושת ארץ ישראל יטהרו מעונכם.

1. רבי איסר זלמן מלצר נולד בעיר מיר בשנת תר"ל את ראשית לימודו קיבל מפי רבי יום טוב ליפמן בעל 'מלבושי יום טוב', ששימש כאב"ד במיר. לאחר מכן למד כשבע שנים בישיבת וולוז'ין, שם כאמור יצק מים על ידי רבי חיים הלוי שפתח לפניו שערי אורה והורה יושר נתיבות הלימוד. שנה אחת היה בישיבת ראדין. מספר שנים כיהן כר"מ בישיבת סלבודקה. בשנת תרנ"ד יסד ישיבה בעיר סלוצק, בה למדו מאות תלמידים, שרבים מהם נודעו כגדולי הדור הבא, ושמה נודע בכל ליטא ורוסיה. בשנת תרס"ג החל לכהן כרבה של סלוצק [לאחר שרבה של סלוצק, רבי יעקב דוד, בעל פירוש הרידב"ז על הירושלמי ועוד, עלה לארץ ישראל]. שם ישב עד עלותו לארץ ישראל בשנת תרפ"ה. בשנה זו, החל להנחיל ולהשריש את תורת רבו גם בארץ ישראל, זאת על ידי השמעת שעוריו בישיבה הגדולה 'עץ חיים' בירושלים, בה כיהן כראש הישיבה מעת עלותו ארצה עד לפטירתו. רבי איסר זלמן היה 'אבן האזל - מורה דרך' לא רק בנתיבות ההעמקה והעיון, אלא היה לאלפי תלמידיו ולכל רואיו, מופת וסמל חי בירת השמים הגדולה שניכרה מכל צעד ושעל שלו, בעונותיו הגדולה ובדקות הרגשותיו מכל פעולה או אמירה העשויה לפגוע 'משהו שבמשהו' בזולת. נלבע"י 'כסלו תשי"ד.

בשנת תר"פ, קיבל הגאון רבי איסר זלמן מלצר וצוק"ל, בעל 'אבן האזל', אגרת משארו הגאון רבי צבי פסח פרנק זצוק"ל, מירושלים, בה הוא קורא לו לעלות לעיר הקדש, ולהעלות את ישיבתו עמו. ואלו חלק מדברי האגרת ששיגר אליו

"לכבוד הרב הגאון הגדול, איש חמודות... אחרי דרך מבוא השלום והברכה לו ולרעייתו הרבנית ולכל ב"ב שיחיו... רחש לבי דבר טוב, והנני מציע לפני כת"ר שיתבונן היטב, אולי ימצא לנכון לעלות להר הקדש עם ישיבתו הק', כי למה לא נתעורר מהמתוקנים שבמחנה החפשים הרחוקים מתוה"ק, ורבים מהם שלא ראו מאורות מימיהם, והם מוסרים גופם ונפשם לשכלל ארץ חמדתנו לפי הבנתם הם, וכפי מהלך רוחם ונפשם, ואלה נושאי דגל תורתנו הקדושה - למה יעמדו מרחוק לעת כזאת שאנו רואים בעליל איתערותא דלעילא לפקוד ברחמים עמו וארצו, הנה עת לחננה כי בא מועד, לקיים 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו' (תהלים קב טו).

וכמדומה, שחוב קדוש הוא על גדולי דורנו, להזדרז ולצאת חושים, להופיע בכח תוה"ק ויאצילו מהודם ליסד בעיה"ק מרכז רוחני ובית חרושת לתורה ולעבודת הש", אולי נזכה להחזיר עטרה ליושנה, ויקום בנו מקרא שכתוב 'כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים'. הנה ברחמי שמים זכינו לשעה המוכשרת לזה, ואשרי המקדים עצמו לדבר מצוה רמה ונשגבה כזו העומדת ברומם של עולם, וביחוד לפני מעכ"ת, הלא למותר הוא להאריך בנחיצותו של דבר זה וביקר תפארת גדולתו".

עלית רבינו לארץ ישראל

באחד הימים היותר מרים שבתקופת השואה, שוחחו מספר אנשים לאחר התפילה בבית הכנסת 'ראנד' על אודות בשורות האיוב שהגיעו מאירופה היהודית, הדוויה, הפצועה והסועה. משסיימו אותם אנשים את שיחתם, קרא רבנו לרבי יעקב קצנבלוביגן ושאל אותו על אותן ידיעות שהגיעו.

לאחר מכן, פנה אליו רבנו ואמר לו: 'הנני רוצה לספר לך בזכותו של מי נצלנו אנכי, רעיתי, בני רבי צבי יהודה ובתי הרבנית שרה. באחד הימים בהם עוד התגוררתי בסלוצק, בא אלי בני ר' פיבל להפרד ממני, הואיל והינו נוסע לארץ ישראל.

לבשתי את המעיל ואת המגבעת, יצאתי ביחד אתו, וליוויתי אותו כברת דרך קצרה. לאחר שחזרתי הביתה, הרגשתי בנפשי מעין אי שקט וחוסר מנוחה. יצאתי מיד מן הבית והתחלתי לרוץ אחרי ר' פיבל. משהשגתי אותו, אמרת לי - הנני מבקש ממך שתדאג לכך שאעלה גם אנכי לארץ ישראל'.

ונתנה הארץ יבולה

ספרי הארץ לגאון ולתפארת

מדור ביקורת ספרים עורך המדור - הרב מיכאל שפירא

מתנת ארץ ישראל לעורר האהבה הישנה

"בברכת המזון, נקראת ארץ ישראל 'ארץ חמדה, טובה ורחבה'; בעוד המונח 'טובה' אפשר לפרשו על מעלתה הגשמית של הארץ, ו'רחבה' ניתן לפרשו על מעלתה הרוחנית, שאין בה תפיסת מקום גבולות ומיצרים, אך המונח 'חמדה' מתייחס אל מעלתה מצד רגשי האדם, ממקור הנפש, הרצון והתאוה דקדושה".

"וכיוצא בזה מצינו גם בשתי המתנות הנוספות שנתן לנו הקב"ה, הלוא המה חיי העולם הבא והתורה; הן התורה והן העולם הבא נקראו בתארים 'חמדה, טובה, ורחבה' וכולן לא נקנו אלא על ידי יסורים; והכח לסבול ולקבל יסורים אלו בא מכח אותה 'חמדה', השתוקקות ואהבה למתנותיו של הקב"ה, אשר מכוחם נוטה האדם שכמו לסבול ולקבל הכל על מנת לזכות בהם".

בדברי פתיחה מרוממים אלו מאת הגאון רבי זאב לף שליט"א, נפתח הספר 'מתנת ארץ ישראל', המרכז בתוכו **סדרת שיעורים יומית** בת 120 פרקים, וכולם סובבים הולכים אודות שבחה של ארצנו הקדושה, מעלותיה וחמדותיה, בדברי חז"ל, מפרשי התורה, ראשונים ואחרונים, וכאשר לכל שיעור נספחים גם **סיפורים ועובדות** מרתקות ומשובבות-נפש מתכמי וגדולי הדורות האחרונים אשר כלתה נפשם לארצנו הקדושה.

הספר, שנכתב ונערך בשפה בהירה ונעימה על ידי הגאון רבי **ישי כלפה** שליט"א, מחשובי הרבנים ומרביצי התורה בעיה"ת בית שמש, מומלץ ביותר לכל דרשן, משפיע ואיש ציבור אשר ימצא בו אוצר בלום של שבח הארץ, ותשוקה והתלהבות שיש בה כדי לעורר את אותה **'אהבה ישנה'** כלשון הרה"ק בעל התניא זצ"ל, בטופח הראוי להטפיח כמִשְׁק גִבִים שוֹקֵק בו (ע"פ ישעיהו לג ד) - לארץ חמדת כל הדורות; גם כל אשר חשקה נפשו לעורר ולהתעורר באהבתה עד שתחפץ, ימצא בספר את סיפוקו המלא, הן בדברי תורה נפלאים במעלת הארץ וסגולותיה והן בידע רחב על גדולינו וחכמינו, אשר נכספה נפשם לארץ החיים.

ספר 'מתנת הארץ' מנוקד כולו, הודפס בכריכה מרהיבת עין ומוגש בעימוד נוח ושווה לכל נפש, על מנת להתאימו לכל קורא בכל גיל, מגדול ועד קטן, מיונק ועד איש שיבה. ומתאים ביותר הן **לרבנים, מרצים, מחנכים ומחנכות**, והן **להורים** החפצים להטעים את ילדיהם מטוב הארץ ומעלותיה; ואף הנוער ימצא בו סיפוק וידע רב, כאשר נחשפים בו פרטים רבים אשר אינם נחלת הכלל מתשוקתם הגדולה של מאורי הדורות לארץ הקודש, כדוגמת **החתם סופר** ותלמידיו הרבים, **הרה"ק מרוז'ין** ותלמידיו, מרן **החפץ חיים**, חכם יוסף חיים מבגדאד **'הבן איש חי'**, רבה של ירושלים רבי **יוסף חיים זוננפלד** ורבו רבי **אברהם שאג**, רבי

בישיבה כחמישים תלמידים, והוא התומך הבלעדי שמחזיק את הישיבה.

נתבקשתי על ידו לשאול את מרן זצ"ל האם הוא רשאי לעלות? וגם אם אכן רשאי, האם אכן כדאי שיעלה, או שמא זכות החזקת תלמוד תורה של כל כך הרבה תלמידים עדיף?

וכתב לי הרב זצ"ל: **"יעלה"**.

[וראה בספר ביאור רחב של הרב השואל שיחיה אודות פסקו של מרן, ומספר שם שכאשר הראה את באורו למרן זצ"ל, ושאלו האם אכן אלו הסיבות לדבריו, כתב לו **"נכון"**. והוסיף בעל פה: **"ריכטיג [-נכון]! וכך היא ההלכה, ההלכה שצריך לבוא לארץ ישראל!"**]

...

רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל

אהבתו וחשקו של רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל לארץ ישראל התבטאה לא רק בהשתתפות בארגונים כמו 'נס ציונה'.

בעודו בבחרותו, בתקופה בה עמד בראש תנועת 'נס ציונה' בישיבת וולוז'ין, קם ועלה לארץ ישראל יחד עם קבוצה קטנה מחברי התנועה, במטרה לקנות קרקעות מידי הערבים. בפעם הראשונה, עלה בידו לקנות חלקת קרקע קטנה, אך בנסיעתו נחל הצלחה גדולה, כאשר בסופו של דבר הצליחו הוא וחבריו לקנות חלקת קרקע גדולה ליד השומרון, שהייתה יכולה לאכלס אלפי בתים, והיתה בה בשורה אמתית עבור הישוב היהודי.

חלקת קרקע זו אכן נעשה בה שמוש רב; לימים נבנתה עליה העיר 'חדרה'. ועד היום מצגת בבנין עיריית חדרה תמונה ענקית של אותם בחורים חלוצים. מראם של אותם בחורים אינו מסגיר מאומה, אך יודעי דבר יבחינו, כי חלקם הגדול הנם בחורים מפא"י וולוז'ין, ובמרכזה נראה הבחור משה מרדכי אפשטיין, מי שעתיד לעמד בראשות אחת הישיבות החשובות בעולם היהודי בארץ ישראל.

הרה"ק מרוז'ין זצ"ל

בהשתוקקותו הרבה של הרבי מרוז'ין לארץ ישראל, החזיק הרבי מקהלה מיוחדת של משוררים עבור שירי ארץ ישראל, שגרמו לרבי ולכל שומעיהם חשק ותשוקה עזה לארץ ישראל.

הרבי עצמו גם יסד נגונים מיוחדים של געגועים לארץ. לא היה זה עוד 'פרק נאה בשיר', היתה זו זעקה מתוככי נפשו! למשל, השיר שחבר "דרך תנחני לארץ הקדש", המרעיד לבות שומעיו ברגש הבוקע ממנו.

ולא נגונים בלבד. ברצינות שקל את עלייתו לארץ, אלא היו אלו מפריעים חיצוניים שעקבוהו, כפי שהתבטא: "פיצד אעלה לבדי, בעוד אחי שקועים בצרות ובדריפות? קשאעמד לפני בית דין של מעלה - ישאלוני: איך עזבת את כל אחיך והשארתם לבד?"

על הרה"ק רבי מנדל מויזטבסק, שהעלה את קהל חסידיו לארץ, אמר באשר: "כמו שאברהם אבינו סלל דרך לכל בניו לעלות לארץ ישראל, כך פתח רבי מנדל את השער לכל ישראל".

והיה הרבי מרוז'ין מכבד במיוחד את המשלחים שבאו מארץ ישראל לגבות מעות, כבוד גדול היה חולק להם, שהרי הם כאלו באים בשליחות השם יתברך. והיה אומר לחסידיו: "שני דרכים יש לקרב את הגאולה. האחת - לעלות לארץ ולדרו שם. ואשר מנוע הוא מקי, לפחות יתמך ביושביה".

שרגא פיבל מנדלוביץ, הגרי"ש כהנמן זצ"ל, ועוד רבים מגדולי הדורות וראשי הישיבות, זכר צדיקים לברכה [ראה במסגרת 'טעימות' קלות מתוך הספר].

ש"ח ארץ הקודש

קובע ברכה לעצמו, חלקו האחרון של הספר, בו מרוכזים תשובות שונות בהלכה מפי מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל, אשר נמסרו בידי המחבר מכלי ראשון, מאת הגאון רבי אהרן פסין שליט"א, כולן בענייני ישוב הארץ והמסתעף. השאלות, ותשובות מרן זצ"ל שעמן, מרתקות ומאלפות בינה והן אקטואליות גם לזמננו. ונציין לדוגמה כמה מן השאלות:

א. נכנסתי קמיה מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל עם יهودי שזכה לעלות לארץ ישראל מארה"ב, ויהודי דגן אמר למרן, שלפני שהוא עלה לארץ, היו רבים שאמרו לו שאסור כעת לעלות וצריך לחכות לעת ביאת המשיח ואז יהיה אפשר לעלות. ושאלתו בפיו, האם הם צודקים בזה?

ענה הרב זצ"ל: **"חלילה, זו מצוה לעלות!"**

ושאל, האם זו מצוה עשה דאורייתא שנוהגת גם היום?

השיב הרב זצ"ל: **"כן"**.

ב. שאלתי למרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל אודות רופא יהודי שומר תורה ומצוות מאמריקה שנחשב למומחה בין הגדולים בעולם בתחומו ומצליח מאד. הוא לבדו מחזיק ישיבה שלמה בארץ ישראל. והנה חשקה נפשו של הרופא לעלות לארץ ישראל, אך אם יעלה לארץ ישראל, יצטרך להפסיק את תמיכתו בישיבה. יש

להשיג את הספר:

בפניה למחבר yishaikalfa@gmail.com

או השאירו שם וטלפון בקו האגודה:

0796073701 שלוחה 9.

שער הכותנה

בעזר ה' ובהתאם למצב הבטחוני, יתקיים מניין בחג השבועות עם הגני החמה. כמו-כן, באחד מימי ההשלמה יערך סיבוב שערים מרכזי. ניתן להתעדכן בכל עת על התפילות בשער הכותנה, כמו גם בשערים נוספים של בית ה', על סיבובי השערים ועל שאר הפעילויות המתקיימות ומתרחבות, בקו הטלפון היעודי לעדכונים אלו - 079-6077476

קדושת ציון בשא-נור

עם דבר הבשורה המרנינה על הקמתו מחדש של הישוב שא-נור בצפון השומרון, ישוב שנחרב בשעתו ביחד עם שאר ישובי צפון השומרון וגוש קטיף, התארגנה אגודת 'קדושת ציון' לסיוור מיוחד במינו לחיזוק המקום בהנחת המזרחי האגדי הרב מאיר גולדמינץ, אשר קבע את משכנו עם משפחתו בישוב המתחדש [מאמרו המורחב, המתאר את תולדות המאבק עד היום, מובא בגליון זה בעמוד 19]. בדרכנו, עברנו בשבי שומרון ובישוב חומש המתחדש, שם העלינו זכרונות מהטויל הקודם לפני כמה שנים, אז הייתה שם רק ישיבה שנלחמה על קיומה. כעת, זכינו לראות הן בתקומת חומש והן בתקומת שא-נור, תוך שהגוף המרהיב ביפיו משתקף לנגד עינינו והמרחבים העצומים שהוזנחו ללא ישוב יהודי מתחילים למלא את יעודם.

תוך כך ערכנו את ההילולא השנתית לרבותינו מצוקי ארץ רבי עקיבה יוסף שלזינגר בעל ה'לב העברי' ורבי מנחם מנדל

מויטבסק בעל 'פרי הארץ' בבית מדרש מיוחד שהוקם סמוך להר עיבל, ושמחנו לראות בפריחת נקודת ישוב חדשה במקום, השואפת להגיע למזבח יהושע. וזה לעומת זה, דאב לבנו וחשכו עינינו למראה העיר שכם, הריקה מיהודים ומלאה שכים וצנינים, ונשאנו תפילה ליושב מרומים, שנזכה

בקרב להוריש את בני השפחה מעירו של יוסף ומשאר חבלי ארצנו.

חזרנו עמוסי רגשות וחוויות ותחושת רוממות, כי הנה הארץ נכבשת לפנינו, ותרמנו את התרומה הצנועה שלנו - בני היהדות החרדית - להיאחזות באותו חבל ארץ, אשר היאחזות בו היא קריטית מבחינה בטחונית, וחשוב מכך - מבחינה יהודית-אמונית. במסלול בו הלך יוסף הצדיק לבקש את אחיו, צעדנו אף אנו לבקש את ארצו של יוסף ולרתום אליה את אחינו, שטרם הפנימו את מרכזיותה של הארץ בתודעתנו כאומה.

קדושת ציון בחזית העליה

במסגרת ההכנה הכרורה, ולפיה אנו עומדים בתקופת קיום נבואות שיבת ציון וקץ הגלות הוא כורח המציאות הא-להית המנווטת את ההיסטוריה ומוליכה אותנו לעבר היעוד של כינון מלכות ה' לעם ה' בארצו, מעוררת 'קדושת ציון' בהזדמנויות רבות את יהודי הגולה בחובתם לעלות ארצה ובכך שהשמש שוקעת במהרה בארצות הנכר, וכיחוד בארצות הרווחה ארה"ב ומערב אירופה.

במסגרת המאמר האקטואלי היומי של יו"ר 'קדושת ציון' הרב יהודה אפשטיין, הנשלח לקבוצת השליחה 'שמע ישראל' - הצביע הרב אפשטיין על המצב הבלתי-נסבל שנוצר בבריטניה עקב גזרת החינוך שנחתה שם על מוסדות הלימוד, כאשר נחקק חוק חדש, המחייב אותם ללמד תכנים שהנייר אינו סובל את אזכרתם וכל בן-אנוש מהוגן אמור להתחלחל מהם, קל וחומר בני אברהם, יצחק ויעקב וכן בנו של קל וחומר יהודי חרדי.

אל דברי הרב אפשטיין הצטרף הגאון רבי דקל כהן מראשי ישיבת כסא רחמים וחתנא דבי נשיאה של מורנו הגאון האדיר רבי מאיר מאזוז זצ"ל. אנו מביאים בזאת את מכתבו של הרב כהן. תוך כדי כתיבת הדברים, התבשרנו על הפיגוע הקשה בקהילה החרדית בגולדרס גרין בלונדון, פיגוע המפחיש כי גולת בריטניה סיימה את דרכה הן פיזית והן רוחנית, והצעד המתבקש עבור כל יהודי הנאמן לברית אבות היא לארוז את המזוודות לחונן את עפר ארצנו.

לוח מודעות

לתרומה / למנוי: נדרים פלוס:
'אגודת קדושת ציון'

לתרומה בלבד: בנק מזרחי (20) סניף 459
מס' חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

עדכון שוטף על פעילות האגודה
בשליחת דוא"ל ל: OFFICE@KEDUSHASTZION.ORG
או בטלפון: 079-607-3701

להצלחת

מנחם אליהו בן בינא שטארך
ורחל בת אהובה שרון שטארך
לע"נ א"מ יעקב ב"ר מנחם מנדל
לע"נ אילת אלקה בת יעקב יששכר

יום רביעי ה' אדר תשפ"ו

לכבוד יראי ה' ואוהבי די בכל אתר ואתר, והפרט מפורש -
תושבי אנגליה ה' עליהם יחיו

אני הצעיר מצטרף לקריאתו החשובה של הגאון רבי יהודה אפשטיין שליט"א אליכם, לעשות צעד חשוב ומשמעותי בחיים הגשמיים והרוחניים כאחד, ולהחליט החלטה חשובה ונועזת, לעזוב את ארץ הניכר, ולקיים את אחת המצוות היקרות והחשובות - מצוות 'יישוב ארץ ישראל'.

מצוה זו שייכת בכל עת ובכל זמן. ובמיוחד עכשיו, שכפי הנשמע יש סכנה רוחנית שמרחפת עליכם מהשלטונות וחוקי המדינה בעינייני לימוד התורה. וכידוע שהבסיס לשמירת התורה וקיום היהדות במיוחד בחו"ל, הוא החינוך הקדוש והטהור, שאם אין גדיים אין תיישים. וכאן בארץ ישראל, למרות החילוניות, יש אפשרות לכל מי שרוצה באמת לחנך את בניו ובנותיו על טהרת הקודש. ובנוסף, שהיא הארץ הקדושה ואוירא דארץ ישראל מחכים. ואין ספק, שזה איתות משמים לעורר כל אחד ואחד לעלות לארץ למרות הקושי והביורוקרטיה. מר חמי הרב זצ"ל היה מדבר רבות ונצורות על חשיבות ישיבת ארץ ישראל ומעלותיה וחשיבותה, וקרא כמה פעמים לתושבי חו"ל לעלות לארץ. אשריו ואשרי חלקו של כל מי שיזכה לעשות זאת בקרוב ממש, וככל שיותר קשה - כך השכר הרבה.

מצפים לראותכם בארץ ישראל

ע"ה דקל כהן ס"ט, חתנו הצעיר של מרן הגר"מ מאזוז זצוק"ל

לאוהבי ציון ודורשיה ועידת קדושת ציון הארצית

בסימן ההודיה לה' על נסי ששת הימים על כיבוש ירושלים
וחבלי ארצנו האהובה ועל ההצלה ממוות לרחיים
ועל נסי השנה האחרונה בנחלת ה'

בשל אי הבהירות במצב הבטחוני, שאינו מאפשר ודאות להתארגן לקיום האירוע כרגיל,
אנו מקיים לקיים את האירוע השנתי ברוב עם הדרת מלך - אחר שיקיים בנו 'נח מאויביהם'.
עם סיום המלחמה, נתארגן למעמד הגדול, בו נכלול גם הודאת נסי המלחמה האחרונה.

דבר בעתו מה טוב - 'בימים ההם בזמן הזה'
בעת ובעונת ששת ימי הפלאות בתשכ"ז בהם שבנו בנסי ה' לנחלתו

נערוך בעזר ה' יתברך

שידור מיוחד ומרתק

לספר, להודות ולהלל לה' לכבודה של ירושלים עיר הקודש
השידור יתקיים בכ"ז אייר (ליל שישי אור לכ"ח) החל מהשעה 20:30.

כמו-כן, אנו קוראים לאוהבי ציון ודורשיה די בכל אתר ואתר,
להתכנס ולהודות לה' יחדיו.

בע"ה אנו נערכים לקיים מעמדי הודאה מקומיים בערים השונות, בהם גם
תינתן האפשרות לשמוח יחד ולהאזין בצוותא למעמד המרתק שישודר בעזר
ה' מהמוקד המרכזי בירושלים עיה"ק.

דורשי ציון המעוניינים לארגן בשכונתם או לארה בביתם, או החפצים לדעת
על מוקד באזורם יפנו בדוא"ל קדושת ציון - KDST.OFFICE@GMAIL.COM
או בקו האגודה - 079-607-3701 - בהשארת הודעה בשלוחה 9.